

รายงานบูรณะโบราณสถาน
โครงการบูรณะและปรับปรุงสภาพแวดล้อม โบราณสถานกลุ่มคลองสระบัว
วัดจวงถน

เสนอ

สำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติที่ 3 พระนครศรีอยุธยา

โดย

ห้างหุ้นส่วนจำกัดทรอนันท์ก่อสร้าง
ปีงบประมาณ 2544

รายงานบูรณะโบราณสถาน
โครงการบูรณะและปรับปรุงสภาพแวดล้อมโบราณสถานกลุ่มคลองสระบัว

วัดจอมพล

เสนอ

สำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติที่ 3 พระนครศรีอยุธยา

โดย

ห้างหุ้นส่วนจำกัดพรอนันท์ก่อสร้าง

ปีงบประมาณ 2544

อธิบดีกรมการจาก
อุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา

29 ธ.ค. 2551

คำนำ

โครงการบูรณะและปรับปรุงสภาพแวดล้อมโบราณสถานกลุ่มคลองสระบัว (วัดพระยาแมน วัดจวงกลม วัดตะไกร และวัดหัดดาวาส) เป็นโครงการที่กรมศิลปากร โดยจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้ว่าจ้าง ห้างหุ้นส่วนจำกัดพรอนันท์ก่อสร้างเป็นผู้ดำเนินการ ตามสัญญาเลขที่ 13/2543 ลงวันที่ 19 พฤษภาคม 2543

ห้างฯ ได้เริ่มดำเนินการบูรณะและปรับปรุงสภาพแวดล้อมโบราณสถานกลุ่มคลองสระบัว ตามสัญญาตั้งแต่วันที่ 25 พฤษภาคม 2543 และการดำเนินงานได้สิ้นสุดลงเมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน 2543

อนึ่งการดำเนินงานสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี เนื่องจากความช่วยเหลือของบุคคลต่าง ๆ ได้แก่ นายสด แดงเอียด ผู้อำนวยการสำนักงานโบราณคดี และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติที่ 3 เจ้าหน้าที่สำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติที่ 3 ทุกท่าน ห้างฯ จึงกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ท.จ.ก. พรอนันท์ก่อสร้าง

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
สารบัญภาพ	ค
บทนำ	
ความเป็นมาของโครงการ	1
ประวัติความสำคัญของคลองสระบัว	3
บทที่ 1	
โบราณสถานวัดจنگกลมก่อนดำเนินการบูรณะ	6
ตำแหน่งที่ตั้ง	6
ประวัติการทำงานที่ผ่านมา	6
ประวัติโบราณสถาน	6
สภาพโบราณสถานก่อนการบูรณะ	7
ลักษณะโบราณสถานก่อนการบูรณะ	8
บทที่ 2	
การดำเนินงานบูรณะโบราณสถาน	26
ขั้นตอนการดำเนินงาน	26
บทที่ 3	
โบราณสถานภายหลังการบูรณะ	48
บทที่ 4	
บทสรุป	59
บรรณานุกรม	

สารบัญภาพ

หน้า

รูปที่ 1 สภาพโดยทั่วไปของเจดีย์ประธาน ก่อนดำเนินการบูรณะ	4
รูปที่ 2 สภาพโดยทั่วไปของเจดีย์ประธานส่วนฐานและมุขด้านหน้า	5
รูปที่ 3 สภาพโดยทั่วไปของเจดีย์ประธาน ก่อนดำเนินการบูรณะ	5
รูปที่ 4 สภาพโดยทั่วไปของวิหาร ก่อนดำเนินการบูรณะ	6
รูปที่ 5 แนวผนังอาคาร ก่อนดำเนินการบูรณะ	7
รูปที่ 6 สภาพโดยทั่วไปของฐานชุกชี พื้นภายใน ก่อนดำเนินการบูรณะ	7
รูปที่ 7 สภาพโดยทั่วไปของอุโบสถ ก่อนดำเนินการบูรณะ	9
รูปที่ 8 สภาพโดยทั่วไปของอุโบสถ ก่อนดำเนินการบูรณะ	9
รูปที่ 9 มุขด้านหน้าและบันไดทางขึ้น ก่อนดำเนินการบูรณะ	10
รูปที่ 10 สภาพภายในอุโบสถ ก่อนดำเนินการบูรณะ	10
รูปที่ 11 สภาพโดยทั่วไปของเจดีย์ฐานสี่เหลี่ยม ก่อนดำเนินการบูรณะ	11
รูปที่ 12 สภาพโดยทั่วไปของเจดีย์ฐานสี่เหลี่ยม ก่อนดำเนินการบูรณะ	12
รูปที่ 13 เจดีย์รายภายในวัดจวงกลม ก่อนดำเนินการบูรณะ	15
รูปที่ 14 เจดีย์รายภายในวัดจวงกลม ก่อนดำเนินการบูรณะ	16
รูปที่ 15 ซากอาคารด้านทิศเหนือ ก่อนดำเนินการบูรณะ	16
รูปที่ 16 การบูรณะซากอาคารด้านทิศเหนือ	17
รูปที่ 17 กำแพงแก้วด้านทิศใต้ ก่อนดำเนินการบูรณะ	18
รูปที่ 18 ซุ้มประตูและเฉลียงทางเดินด้านทิศตะวันออก	18
รูปที่ 19 แนวกำแพงกันดินด้านทิศใต้ ก่อนดำเนินการบูรณะ	19
รูปที่ 20 แนวกำแพงกันดินด้านทิศเหนือ ก่อนดำเนินการบูรณะ	20
รูปที่ 21 ขุดดินวางเหล็กเพื่อเทคานค.ส.ล.บริเวณฐานล่างเจดีย์ประธาน	23
รูปที่ 22 ก่ออิฐเสริมบริเวณฐานเชิงชั้นล่าง	24
รูปที่ 23 สภาพทั่วไปของเจดีย์ประธาน ขณะทำการบูรณะ	24
รูปที่ 24 สภาพทั่วไปของเจดีย์ประธาน ขณะทำการบูรณะ	25
รูปที่ 25 สภาพทั่วไปของวิหาร ขณะทำการบูรณะ	26
รูปที่ 26 สภาพทั่วไปของวิหาร ขณะทำการบูรณะ	27
รูปที่ 27 ขณะทำการบูรณะฐานชุกชี	27

รูปที่ 28 ขณะเทศานัตถ์รอบฐานอุโบสถ	29
รูปที่ 29 ขณะเทศานัตถ์รอบฐานอุโบสถ	29
รูปที่ 30 สภาพทั่วไปของอุโบสถ ขณะทำการบูรณะ	30
รูปที่ 31 สภาพทั่วไปของอุโบสถ ขณะทำการบูรณะ	30
รูปที่ 32 เทศานค.ส.ล.บริเวณพื้นระเบียงชั้นล่าง	32
รูปที่ 33 ขณะผลักดันราวระเบียงชั้นบน	32
รูปที่ 34 ขณะยกชิ้นส่วนบัวราวระเบียงชั้นประกอบที่เดิม	33
รูปที่ 35 สภาพทั่วไปของเจดีย์ฐานสี่เหลี่ยม ขณะทำการบูรณะ	33
รูปที่ 36 เจดีย์รายหมายเลข 1 ขณะทำการบูรณะ	34
รูปที่ 37 เจดีย์รายหมายเลข 2 ขณะทำการบูรณะ	35
รูปที่ 38 เจดีย์รายหมายเลข 4 ขณะทำการบูรณะ	35
รูปที่ 39 ซากอาคารฝั่งตะวันออกเฉียงเหนือ ขณะทำการบูรณะ	36
รูปที่ 40 กำแพงแก้วด้านทิศเหนือ ขณะทำการบูรณะ	37
รูปที่ 41 ซุ้มประตูด้านทิศตะวันออก ขณะทำการบูรณะ	37
รูปที่ 42 กำแพงแก้วด้านทิศใต้ ขณะทำการบูรณะ	38
รูปที่ 43 เติลียงทางเดินด้านทิศตะวันออก ขณะทำการบูรณะ	38
รูปที่ 44 ขณะเทพื้นคอนกรีตฐานรากกำแพงแก้วด้านทิศตะวันตก	39
รูปที่ 45 กำแพงกันดิน ขณะทำการบูรณะ	40
รูปที่ 46 กำแพงกันดิน ขณะทำการบูรณะ	40
รูปที่ 47 เจดีย์ประธาน หลังการบูรณะ	41
รูปที่ 48 เจดีย์ประธาน หลังการบูรณะ	42
รูปที่ 49 สภาพทั่วไปของวิหาร หลังการบูรณะ	43
รูปที่ 50 สภาพทั่วไปของวิหาร หลังการบูรณะ	43
รูปที่ 51 อุโบสถ หลังการบูรณะ	44
รูปที่ 52 อุโบสถ หลังการบูรณะ	45
รูปที่ 53 เจดีย์ฐานสี่เหลี่ยม หลังการบูรณะ	45
รูปที่ 54 เจดีย์ฐานสี่เหลี่ยม หลังการบูรณะ	46
รูปที่ 55 เจดีย์รายหมายเลข 1 หลังการบูรณะ	46
รูปที่ 56 เจดีย์รายหมายเลข 2 หลังการบูรณะ	47
รูปที่ 57 เจดีย์รายหมายเลข 3 หลังการบูรณะ	48

รูปที่ 58 เจดีย์รายหมายเลข 4 หลังการบูรณะ	48
รูปที่ 59 เจดีย์รายหมายเลข 5 หลังการบูรณะ	49
รูปที่ 60 เจดีย์รายหมายเลข 6 หลังการบูรณะ	50
รูปที่ 61 ซากอาคารริมกำแพงทิศตะวันออก หลังการบูรณะ	50
รูปที่ 62 ซากอาคารริมกำแพงทิศใต้ หลังการบูรณะ	51
รูปที่ 63 ซากอาคารริมกำแพงทิศใต้ หลังการบูรณะ	52
รูปที่ 64 ซากอาคารริมกำแพงทิศเหนือฝั่งตะวันตก หลังการบูรณะ	52
รูปที่ 65 ซากอาคารริมกำแพงทิศเหนือฝั่งตะวันออก หลังการบูรณะ	53
รูปที่ 66 ซากอาคารทางทิศตะวันตกของอุโบสถ หลังการบูรณะ	54
รูปที่ 67 เจดีย์รายทางทิศเหนือของเจดีย์ฐานสี่เหลี่ยม หลังการบูรณะ	54
รูปที่ 68 กลุ่มเจดีย์รายทางทิศใต้ของเจดีย์ฐานสี่เหลี่ยม หลังการบูรณะ	55
รูปที่ 69 กำแพงแก้วด้านทิศเหนือ หลังการบูรณะ	56
รูปที่ 70 กำแพงแก้วและซุ้มประตูด้านทิศใต้ หลังการบูรณะ	57
รูปที่ 71 ซุ้มประตูและเฉลียงทางเดินด้านตะวันออก หลังการบูรณะ	57
รูปที่ 72 กำแพงกันดินด้านทิศเหนือ หลังการบูรณะ	58

บทนำ

ความเป็นมาของโครงการ

จากวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในประเทศไทย ได้ส่งผลกระทบต่อให้เกิดปัญหาการว่างงานในประเทศเพิ่มสูงขึ้นอย่างน่าเป็นห่วงและอาจจะนำไปสู่ปัญหาสังคมในด้านต่าง ๆ ตามมา ดังนั้นเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างเร่งด่วน กระทรวงการคลังจึงได้มีการทาบตามขอรับการสนับสนุนเงินกู้จากธนาคารโลก (World Bank) สำหรับโครงการลงทุนทางสังคม (Social Investment Project หรือ SIP) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) บรรเทาปัญหาการว่างงานด้วยการสร้างงานและโอกาสในการสร้างรายได้ให้แก่บุคคลผู้ได้รับผลกระทบจากวิกฤตการณ์ดังกล่าว และ (2) เป็นการกระตุ้นให้เกิดกิจกรรมและโอกาสทางเศรษฐกิจการเพิ่มประสิทธิภาพและผลผลิตของชุมชนและเศรษฐกิจนอกระบบ การปรับปรุงบริการสังคมพื้นฐาน และการเสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรส่วนท้องถิ่น

ในการนี้การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ได้ประสานงานกับสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) และหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมป่าไม้ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรมการปกครอง กรมโยธาธิการ กรมการพัฒนาชุมชน สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย กระทรวงมหาดไทย กรมศิลปากร กระทรวงศึกษาธิการ และกรมประชาสัมพันธ์ กระทรวงแรงงาน และสวัสดิการสังคม จัดทำโครงการด้านการท่องเที่ยวตามแนวทางและนโยบายดังกล่าวข้างต้น ต่อมาเมื่อมีการประชุมร่วมกันกับเจ้าหน้าที่ของธนาคารโลก พิจารณาโครงการของหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีความจำเป็นเร่งด่วนในเบื้องต้น ตามหลักเกณฑ์การพิจารณาโครงการของธนาคารโลกที่กำหนดไว้ และตามแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวของ ททท. ตามแผนแม่บทการพัฒนาท่องเที่ยวของประเทศ (จัดทำโดย สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย) ที่ต้องการให้มีการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวให้ยั่งยืน และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 ที่ เน้นคนเป็นเป้าหมายหลักในการพัฒนา ซึ่งในการนี้จะเป็นการสร้างงานและการสร้างโอกาสในชุมชนให้เกิดขึ้น ตลอดทั้งจะเป็นการฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวเสื่อมโทรมในปี Amazing Thailand ซึ่งจะช่วยแก้ไขและลดระดับปัญหาแหล่งท่องเที่ยวเสื่อมโทรมได้เป็นอย่างดี

ผลการพิจารณาโครงการย่อยที่อยู่ในแผนงานที่ได้รับการพิจารณาเห็นชอบให้ดำเนินการรวมทั้งสิ้น 143 โครงการ งบประมาณรวมทั้งสิ้น 2,726 ล้านบาท โครงการเหล่านี้ อยู่ในความดูแลของกระทรวงและหน่วยงานต่าง ๆ (Implementing Agencies) ดังต่อไปนี้

1. สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย
2. กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย
3. กรมโยธาธิการ กระทรวงมหาดไทย
4. สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท กระทรวงมหาดไทย
5. กรมพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย
6. กรมศิลปากร กระทรวงศึกษาธิการ
7. กรมป่าไม้ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
8. กรมประชาสัมพันธ์ กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม
9. การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักนายกรัฐมนตรี

ประวัติความสำคัญของคลองสระบัว

คลองสระบัว เป็นเส้นทางคมนาคม สำคัญติดต่อค้าขายทางทิศเหนือของกรุงศรีอยุธยา อดีตราชธานีแห่งสยามที่สำคัญเส้นทางหนึ่ง คลองสระบัวนั้นเป็นคลองลัดเชื่อมคลองบางขวดกับแม่น้ำลพบุรีหรือคลองเมืองโดยแยกจากคลองบางขวดบริเวณวัดจิว ตัดตรงลงมาทางทิศใต้ออกสู่คลองเมืองหรือแม่น้ำลพบุรี ตรงข้ามกับพระบรมมหาราชวังของกรุงศรีอยุธยา รวมความยาวประมาณ 2 กิโลเมตร

อนึ่งแม่น้ำลพบุรีแยกจากแม่น้ำเจ้าพระยาในเขตจังหวัดสิงห์บุรีไหลผ่านจังหวัดลพบุรีแล้วลงมาทิศใต้ผ่านอำเภอมหาราช ก่อนเข้าสู่อำเภอบางปะหัน ซึ่งแม่น้ำโพธิ์สามต้นผ่านวัดช้าง วัดตุมเพนียดคล้องช้าง วัดสามวิหาร วัดแม่นางปลื้ม เรียกว่าคลองบางขวดแล้วไหลวกไปทางตะวันตก เป็นคลองเมืองหรือแม่น้ำลพบุรี กลายเป็นคูเมืองของกรุงศรีอยุธยาทางทิศเหนือ ก่อนที่จะบรรจบแม่น้ำเจ้าพระยาที่หัวแหลม

ริมคลองสระบัวทั้ง 2 ฝั่ง ปรากฏหลักฐานโบราณสถานมากมายเรียงรายกันไปตลอดลำคลอง ทางฝั่งตะวันตกของลำคลองมีวัดต่าง ๆ ได้แก่ วัดหน้าพระเมรุ วัดหัตถาวาส วัดโคกพระยา วัดไม้ล้อม วัดตะไกร วัดกำแพง วัดเขาหัว วัดศรีโพธิ์ วัดชะราม วัดจنگลม วัดปราสาท วัดพระยาแมน วัดบัว และวัดดอกไม้ ส่วนฝั่งตะวันออกมีวัดต่าง ๆ ได้แก่ วัดป่าแดง วัดขวิด วัดเสลียง วัดสายสอ วัดแร้ง วัดเจ้ายา วัดใบลอ วัดกลาง คลองสระบัว วัดผีเสื้อ วัดละมุด วัดครุฑ และวัดจิว

คลองสระบัว คงจะมีมาตั้งแต่ สมัยอยุธยาตอนต้น ดังปรากฏร่องรอยวัดสมัยอยุธยาตอนต้น อาทิวัดหน้าพระเมรุ วัดหัตถาวาส วัดตะไกร วัดชะราม วัดจنگลม วัดเสลียง เป็นต้น เรียงรายอยู่ริมคลอง

คลองสระบัว มีความสำคัญมากขึ้น เมื่อสมเด็จพระมหาจักรพรรดิโปรดให้ย้ายเพนียดคล้องช้างวัดของบริเวณตำบลหัวรอ ไปยัง ณ ตำบลสวนพริก (ที่ตั้งปัจจุบัน) คลองสระบัวจึงถูกกำหนดให้เป็นเส้นทางเสด็จพระราชดำเนินของพระมหากษัตริย์ไปยังเพนียดคล้องช้าง โดยเสด็จออกจากพระราชวัง เลี้ยวเข้าคลองสระบัว ตัดออกคลองบางขวดสู่เพนียดคล้องช้าง

ในสมัยอยุธยาตอนปลาย บริเวณพื้นที่คลองสระบัวซึ่งรวมเรียกว่าทุ่งแก้ว ทุ่งขวัญ ปรากฏร่องรอยหลักฐานทั้งทางด้านโบราณวัตถุสถาน เช่น วัดเจ้ายา วัดครุฑ วัดศรีโพธิ์ วัด

พระยาแมน เป็นต้น และหลักฐานทางด้านเอกสาร จดหมายเหตุคำให้การขุนหลวงหาวัด กล่าวถึงชุมชนตำบลย่านรัตนตลาดในบริเวณทุ่งแก้ว ทุ่งขวัญ ดังนี้¹

ย่านทุ่งขวัญ มี 5 ตำบล คือ

-ย่านสัมพะณี แบ่งเป็น 3 หมู่บ้าน คือ หมู่บ้านที่ 1 ตีสกัดน้ำมันงา น้ำมันลูกกะเบา น้ำมันสำโรง น้ำมันถั่วขาย อีกหมู่บ้านหนึ่ง ทำฝารือนด้วยไม้ไผ่ เป็นเรือนสำหรับอยู่และ เรือนหาขาย หมู่บ้านท้ายหล่อเหล็ก ทำครก สาก ตีมีดพร้าวขาย

-ย่านตำบลบ้านหม้อ บ้านหม้อข้าว หม้อแกง กระทะ เต่าขนมครก เต่าไฟ ตะคันเชิงไฟ บาทรดิน กระโถนดิน (ย่านนี้ในปัจจุบันก็ยังประกอบกิจการนี้อยู่ คือ บริเวณแนวคลองสระบัวด้านเหนือขึ้นไป)

-ย่านตำบลบ้านกระเบื้อง ทำกระเบื้องตัวผู้ตัวเมียขาย กระเบื้องเกล็ดเต่า กระเบื้องลูกฟูก (ย่านนี้ในปัจจุบันเปลี่ยนมาผลิตอิฐขาย ขึ้นกับตำบลสวนพริกในปัจจุบัน)

-ย่านตำบลบ้านศาลาปูน ทำปูนแดงปูนขาวขาย

-ย่านบ้านเขาหลวง เป็นคนจีน ตั้งโรงกลั่นสุรารขาย ซึ่งย่านนี้จะรับกับพ่อค้าตามฤดูกาลจากเมืองอินทร์ เมืองพรหม เมืองสิงห์ เมืองอ่างทอง ที่จำหน่ายสินค้าจำพวกข้าวล่อง มาตามลำน้ำลพบุรี แล้วคนจีนย่านบ้านเขาหลวงจะซื้อข้าวเพื่อบริโภค และส่วนหนึ่งจะใช้ ต้มกลั่นสุรารขายและใช้เลี้ยงสุกร

ย่านทุ่งแก้ว มี 7 ตำบล

-บ้านเกาะขาด หล่อเต้าปูน ผอบยา ไม้ควักปูน เป็นเครื่องทองเหลือง

-บ้านวัดครุฑ บ้านโถ่งนางเล็งสำหรับใส่น้ำขาย

-บ้านริมวัดธรณี เลื่อยกระดานไม้จิว ไม้ฉลุขาย

-บ้านริมวัดพร้าว มีพวกพราหมณ์และคนไทยพื้นเมือง ทำแป้งหอม น้ำมันหอม กระแจะจันทร์ น้ำมัน ฐูป ฐูปกระดาศ และเครื่องหอมขาย

-บ้านท่าโขลง เป็นแหล่งตั้งเตาตีเหล็ก ตะปู ตะปลิงขาย (ปัจจุบันประชาชน ประกอบอาชีพทำนาและทำอิฐเป็นหลัก เนื้อที่นี้อยู่ทางทิศเหนือของเมืองพระนครศรีอยุธยาขึ้นมา

-บ้านคนที เป็นแหล่งที่ปั้นกระโถนดิน ที่สำหรับปลูกต้นไม้และตะคันเชิงไฟ เต่าไฟ ชั้นข้าง ม้า ตุ๊กตาต่าง ๆ ขาย

¹ คมขำ ดารษา, "การค้าภายในของเมืองพระนครศรีอยุธยาในสมัยอยุธยาตอนปลาย", เมืองโบราณ ปีที่ 10 ฉบับที่ 2 (เมษายน-มิถุนายน 2527) 69-70

เมื่อกรุงศรีอยุธยาล่มสลายลงในปี พ.ศ. 2310 จากสงครามไทย-พม่า ราชธานีแห่งใหม่ถูกสร้างขึ้นที่กรุงธนบุรีและกรุงเทพมหานครตามลำดับ พื้นที่กรุงศรีอยุธยาร้างไปช่วงเวลานึง บริเวณคลองสระบัว มีผู้คนเข้าอยู่อาศัยอีกครั้ง แต่มีได้มากดังครั้งกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี วัดริมคลองสระบัวส่วนใหญ่ถูกทอดทิ้งให้ร้างไป มีเพียงบางวัดถูกบูรณะปฏิสังขรณ์ขึ้นใหม่อีกครั้ง เช่น วัดหน้าพระเมรุ ซึ่งพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดเกล้าฯ ให้ซ่อมแซมพระพุทธปฏิมาประธานในอุโบสถให้งดงามดังเดิม²

สำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติที่ 3 พระนครศรีอยุธยาและอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของกลุ่มโบราณสถานคลองสระบัว จึงได้จัดทำโครงการขุดแต่งบูรณะและปรับปรุงสภาพแวดล้อม จำนวน 7 วัดด้วยกัน แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม

กลุ่มที่ 1 มี 4 วัด คือ

- 1.วัดหัสดาวาส
- 2.วัดตะไกร
- 3.วัดจวงลม
- 4.วัดพระยาแมน

กลุ่มที่ 2 มี 3 วัด คือ

- 1.วัดเจ้าย่า
- 2.วัดพระงาม
- 3.วัดแค

ในปีพุทธศักราช 2542 สำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติที่ 3 พระนครศรีอยุธยาและอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา ได้มอบหมายให้ ห้างหุ้นส่วนจำกัด พรอนันท์ก่อสร้าง ดำเนินงานบูรณะและปรับปรุงสภาพแวดล้อมกลุ่มโบราณสถานคลองสระบัว กลุ่มที่ 1 ได้แก่ วัดหัสดาวาส วัดตะไกร วัดจวงลม และวัดพระยาแมน

² ประชุมพงศาวดาร เล่ม 43 , (พระนคร องค์การค้ำของคุรุสภา, 2512), หน้า 104.

บทที่ 1

โบราณสถานวัดจنگลม ก่อนดำเนินการบูรณะ

1.1 ตำแหน่งที่ตั้ง

วัดจنگลมตั้งอยู่ในบริเวณริมทุ่งขวัญ ทางทิศเหนือของเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยา ในเขต ตำบลคลองสระบัว อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พื้นที่วัดเดิมเป็นเนินดินมีคูน้ำล้อมรอบ เขตโบราณสถานมีเนื้อที่ 4 ไร่ 2 งาน 47 ตารางวา หรือ 7,388 ตารางเมตร มีโบราณสถานใกล้เคียง ดังนี้

ทิศเหนือ - วัดพระยาแมน ทั้งนี้ น. ณ ปากน้ำ ได้กล่าวถึงวัดเก่าซึ่งอยู่ถัดไปทางเหนือของวัดจنگลมในการสำรวจเมื่อปี พ.ศ. 2530 ว่ามี วัดปราสาท วัดบัว วัดดอกไม้ ซึ่งได้หายไปแล้วทั้ง 3 วัด¹

ทิศใต้ - วัดพระราม (วัดพระงาม , วัดชะราม)

ทิศตะวันออก - เป็นถนนโบราณตัดตรงมาจากคลองสระบัว

ทิศตะวันตก - เป็นบริเวณทุ่งขวัญ

ตำแหน่งที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ประมาณเส้นรุ้งที่ 14 องศา 22 ลิปดา 03 พิลิปดาเหนือ เส้นแวงที่ 100 องศา 33 ลิปดา 33 พิลิปดาตะวันออก ตำแหน่งที่ตั้งพิกัดกริด 47 PPR 682894²

1.2 ประวัติการทำงานที่ผ่านมา

โบราณสถานวัดจنگลม ได้รับการประกาศในราชกิจจานุเบกษา เพื่อขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถานของชาติ ในเล่มที่ 60 ตอนที่ 39 เมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2486

ในปีงบประมาณ 2542 กรมศิลปากร โดยสำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถาน

¹ น. ณ ปากน้ำ "ข่าว-ข้อมูลใหม่โบราณสถานสองฝากคลองสระบัว", เมืองโบราณ ปีที่ 13 ฉ. 3 (กค.-กย.) 2530, หน้า 105-112.

² กรมแผนที่ทหาร, "จังหวัดพระนครศรีอยุธยา", ระวัง 5137 IV, พิมพ์ครั้งที่ 2-RTSD. แผนที่ประเทศไทย ลำดับชุด L 7017,2527. มาตราส่วน 1: 50,000.

แห่งชาติที่ 3 ได้มอบหมายให้ หน่วยงานส่วนจำกัดบูรณรักษ์ ดำเนินการขุดค้น-ขุดแต่งและออกแบบเพื่อดำเนินการบูรณะวัดจنگลม เพื่อรวบรวมสภาพหลักฐานและข้อมูลสำคัญ ๆ ต่าง ๆ ซึ่งเกี่ยวเนื่องกับวัดจنگลม เพื่อประโยชน์ในการศึกษาประวัติศาสตร์ของชาติต่อไป

1.3 ประวัติโบราณสถาน

วัดจنگลม ปรากฏในหลักฐานทางเอกสาร “ประชุมพระตำราบรมราชูทิศเพื่อกลับนาสมัยอยุธยา ภาค 1” โดยกล่าวถึงพระธรรมสารเถร อธิการวัดจنگลม เข้าร่วมถวายพระพรสมเด็จพระเพทราชา ณ พระที่นั่งบรรยงก์รัตนาศน์ ในพระบรมมหาราชวัง ว่า

“สุภมัตตฺ สุวสฺตยาติเรก อนเณก(น)ันต มหันตมโหฬาราดิศร อนุตรวรพุทธศักราช 2242... แรมสิบห้าค่ำปีชกาล สัมฤทธิศกเพลชಾಯแล้วสี่บาท จึงพระศรีสรรเพชญ์ สมเด็จพระรามาธิบดี ศรีสินทรบรมมหาจักรพรรดิศร...เสด็จประทับ ณ ท้องพระโรง พระที่นั่งบรรยงก์รัตนาศน์ โดยปรีจิมามาภิมุขในวังพระบางตรา พระพิมลธรรมอนันนญาณ มหาสวามี ศรีสงฆปริณายก ติปิฎกธรรคัมภีรญาณสังฆธรรมราชมุนีบพิตร สถิตในรามาวาส , พระนิกรมพาทุสงฆ ปริณายกรัตนราชกวีราชบพิตร อธิการวัดวังชัย , พระธรรมเจดีย์ศรีวชิรญาณโลกาจารย์ อธิการราชธาหุราราม , พระเทพเมาสีศรีสงฆปริณายก ดิลกรัตนมหาสวามี...อธิการวัดสมณโกฏาราม,...พระปรากฏมพาทุสวามี...อธิการวัดพระเมรุชุกราม,พระเทพกวี...อธิการวัดพระราม,พระสังฆธรรมมุนี...อธิการวัดอุโบสถ...,พระนิโครธเถร...อธิการวัดบูรพาราม,พระอริยธชะ อธิการวัดปราสาท,พระธรรมสารเถร อธิการวัดจنگลม และพระสงฆ์สิบรูปนั้น เข้าไปประชุมสโมสรวายพระพร จำเริญพระราชศรีสวัสดิ์...”³

1.4 สภาพโบราณสถานก่อนการบูรณะ

1.4.1 สภาพโดยทั่วไปและลักษณะแผนผัง

คณะกรรมการจัดพิมพ์เอกสารทางประวัติศาสตร์วัฒนธรรมและโบราณคดี สำนักนายกรัฐมนตรี. ตำราบรมราชูทิศเพื่อกลับนา สมัยสมเด็จพระเพทราชา. **ประชุมพระตำราบรมราชูทิศเพื่อกลับนาสมัยอยุธยา ภาค 1.**(พราณกร : โรงพิมพ์สำนักนายกรัฐมนตรี,2510) หน้า 1-4.

แผนผังวัดจกกลมมีเจดีย์ทรงกลมฐานแปดเหลี่ยมเป็นประธานของวัด ด้านทิศเหนือ และทิศใต้มีเจดีย์รายทรงกลมฐานแปดเหลี่ยมอยู่ด้านละ 3 องค์ ด้านหน้าเจดีย์ประธานเป็น วิหาร แนวแกนวัดตั้งหันหน้าไปทางทิศตะวันออก ลักษณะเช่นนี้เป็นวิวัฒนาการที่สืบเนื่องจาก สมัยอยุธยาตอนต้น ด้านทิศเหนือมีอุโบสถ มีเจดีย์ฐานสี่เหลี่ยมอยู่ในพื้นที่ว่างระหว่างซุ้มประตู ทางเข้าด้านทิศตะวันออกกับอุโบสถ พื้นที่ทางทิศใต้ของเจดีย์ฐานสี่เหลี่ยมมีกลุ่มเจดีย์รายทรง เครื่องขนาดเล็กตั้งบนฐานสี่เหลี่ยมอยู่ 12 องค์ และทางด้านเหนือของเจดีย์ฐานสี่เหลี่ยมมี เจดีย์รายอีก 1 องค์ โบราณสถานที่กล่าวมาอยู่ในเขตพุทธาวาสทั้งหมด โดยมีกำแพงแก้วล้อม เขตพุทธาวาสอีกที่หนึ่ง ในผังสี่เหลี่ยมคางหมู

นอกเขตพุทธาวาส พบซากอาคารอยู่ติดกับกำแพงแก้วด้านทิศเหนือ จำนวน 3 หลัง ด้านทิศตะวันออก พบซากอาคาร 1 หลัง ด้านทิศใต้ พบซากอาคาร 4 หลัง โดยมีกำแพงกันดิน ล้อมรอบซากอาคารต่าง ๆ และกำแพงแก้วอีกชั้นหนึ่ง

1.4.2 ลักษณะโบราณสถานก่อนการบูรณะ

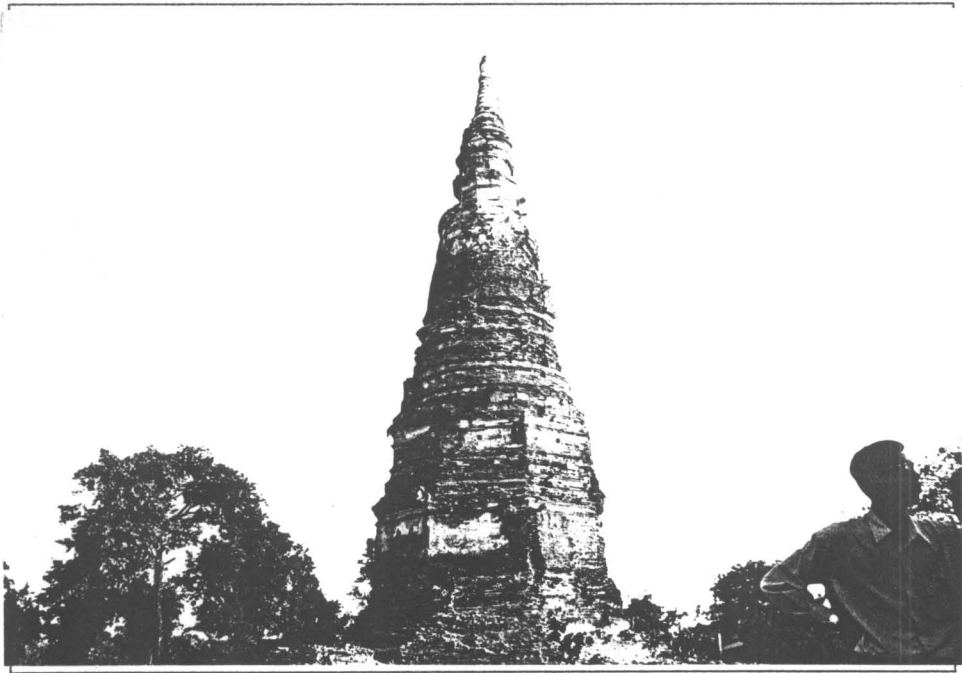
โบราณสถานวัดจกกลมมีพื้นที่ประมาณ 7,388 ตารางเมตร สภาพโดยทั่วไปของ โบราณสถานก่อนการบูรณะมีวัชพืชขึ้นปกคลุมทั่วบริเวณและไม่ไย่ดินขนาดกลางขึ้นอยู่ทั่ว ทั้งวัด โบราณสถานภายในวัด ประกอบด้วย

เจดีย์ประธาน

เจดีย์ประธาน สูงประมาณ 27 เมตร เป็นเจดีย์ทรงกลมตั้งบนชุกฐานในผังแปดเหลี่ยม ประกอบด้วยฐานชั้นล่างเป็นฐานหน้ากระดาน 3 ชั้น ปัจจุบันเกิดการเสื่อมสภาพของปูนก่อทำให้เกิดการหลุดตัวและพังทลาย ต่อขึ้นไปเป็นฐานบัวลูกแก้วอกไก่ 2 ชั้น ในผังแปดเหลี่ยม มีซุ้ม จะนำประดิษฐานพระพุทธรูปปูนปั้นโดยรอบ จำนวน 24 ซุ้ม ซึ่งชำรุดเสียหายมาก พระพุทธรูปปูนปั้นหลุดร่วงหมดแล้ว ถัดขึ้นไปเป็นชั้นมาลัยเถา ประกอบด้วยบัวลูกแก้ว 3 ชั้นรองรับองค์ ระฆัง องค์ระฆังทรงค่อนข้างเพรียว รองรับบัลลังก์แปดเหลี่ยมฐานบัวลูกแก้วอกไก่ ขึ้นไปเป็น ก้านฉัตร ยังเหลือเสาด้านอยู่ทางด้านทิศใต้ 1 ต้น ต่อขึ้นไปเป็นปล้องไฉนและปลียอด สภาพโดยรวมยังอยู่ในสภาพค่อนข้างสมบูรณ์

ด้านทิศตะวันออกของเจดีย์ประธาน มีมุขสี่เหลี่ยมย่อมุมขนาด 4.5X4.5เมตร มีบันไดทางขึ้นองค์เจดีย์อยู่ทางด้านทิศเหนือและทิศใต้ ผนังเจดีย์ด้านทิศตะวันออกเจาะช่องประตูเข้าภายในเป็นซุ้มโค้งกลีบบัว พื้นประตูและพื้นภายในเจดีย์อยู่ในระดับชั้นล่างสุดของฐานบัวลูกแก้วอกไก่แปดเหลี่ยม ภายในองค์ระฆังกลมมีเจดีย์ทรงระฆังองค์เล็ก ชุดฐานของเจดีย์องค์เล็กเป็นผังแปดเหลี่ยมรองรับชุดฐานบัวกลาในผังกลม ที่ฐานแปดเหลี่ยมเจาะช่องประตูซุ้มโค้งองค์ระฆังทรงสูงเพรียว คอระฆังรองรับบัลลังก์สี่เหลี่ยม ไม่พบองค์ประกอบส่วนบนอื่น ๆ ผนังเจดีย์ประธานภายในโดยรอบเจดีย์องค์เล็กเจาะช่องซุ้มโค้ง ใช้ประดิษฐานพระพุทธรูปโดยรอบจำนวน 7 ซุ้ม

มุขด้านหน้าประดิษฐานเจดีย์ทรงกลมบนฐานในผังแปดเหลี่ยม ปัจจุบันอยู่ในสภาพพังทลายเสียหายมาก ตรงส่วนที่เป็นเจดีย์พบว่าถูกลักลอบขุด ทำให้เกิดเป็นหลุมขนาดใหญ่



รูปที่ 1 สภาพโดยทั่วไปของเจดีย์ประธาน ก่อนดำเนินการบูรณะ



รูปที่ 2 สภาพโดยทั่วไปของเจดีย์ประธานส่วนฐานและมุขด้านหน้า



รูปที่ 3 สภาพโดยทั่วไปของเจดีย์ประธาน ก่อนดำเนินการบูรณะ

วิหาร

จากการดำเนินงานทางโบราณคดี พบว่าวิหารหลังนี้มีการเปลี่ยนแปลงอาคารทั้งหมด 4 สมัย โดยสมัยสุดท้ายคืออาคารหลังปัจจุบัน โดยมีสภาพดังนี้

สภาพวิหารเหลือเพียงซากอาคาร ผังสี่เหลี่ยมผืนผ้า ขนาดกว้าง 11.7 เมตร ยาว 19.2 เมตร สูงจากพื้นโดยประมาณ 0.50 เมตร ผนังวิหารพบเพียงร่องรอยเป็นแนวอิฐเสมอรระดับเดียวกับพื้น พบร่องรอยเสาดัดผนังที่มุมด้าน ตะวันตกเฉียงเหนือ พื้นอาคารปูอิฐฉาบปูน ภายในอาคารพบเสาสีเหลี่ยมก่ออิฐ 2 แถว แถวละ 4 ต้น ขนาดเสาประมาณ 0.60X0.60 เมตร ฐานชุกชีมีขนาด 5.1X10.2 เมตร สภาพชำรุดเสียหายมาก ด้านหน้าฐานชุกชีมีก่อพอกทำเป็นฐานสี่เหลี่ยมย่อมุม 2 ฐาน อาจเป็นที่ประดิษฐานพระสาวก สภาพค่อนข้างสมบูรณ์ มีพาไลโดยรอบทั้ง 4 ด้าน ที่ด้านทิศตะวันตกพบร่องรอยของเสากลมเป็นเสาก่ออิฐฉาบปูน จำนวน 6 ต้น ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 0.40 เมตร พื้นพาไลพบร่องรอยการปูพื้นด้วยกระเบื้องขนาด 30X30 เซนติเมตร โดยพบเพียงบางจุด



รูปที่ 4 สภาพโดยทั่วไปของวิหาร ก่อนดำเนินการบูรณะ



รูปที่ 5 แนวผนังอาคาร ก่อนดำเนินการบูรณะ



รูปที่ 6 สภาพโดยทั่วไปของฐานชุกชี พื้นภายใน ก่อนดำเนินการบูรณะ

อุโบสถ

อุโบสถวัดจวงกลม เป็นอาคารก่ออิฐฉาบปูน ขนาด 5 ห้อง หันหน้าไปทางทิศตะวันออก ผังอาคารเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าขนาด กว้าง 9.2 เมตร ยาว 16.4 เมตร มีระเบียบหน้า-หลัง ขนาด กว้าง 9.2 เมตร ยาว 3.6 เมตร ไม่มีพาไล มีบันไดทางขึ้นที่ระเบียบหน้า-หลัง ทางด้านทิศเหนือและทิศใต้ พื้นระเบียงปูด้วยกระเบื้อง ขนาด 30X30 เซนติเมตร ตัวอาคารใช้ผนังรับน้ำหนักส่วนหลังคา เจาะช่องประตูหน้า 3 ประตู ปัจจุบันผนังด้านหน้าชำรุดพังทลายเสียหายมาก ประตูหลัง 2 ประตูถูกก่อบิด ส่วนผนังด้านหลังยังคงสภาพค่อนข้างสมบูรณ์ แต่พบปัญหาการแยกตัวและการหลุดตัวของผนัง

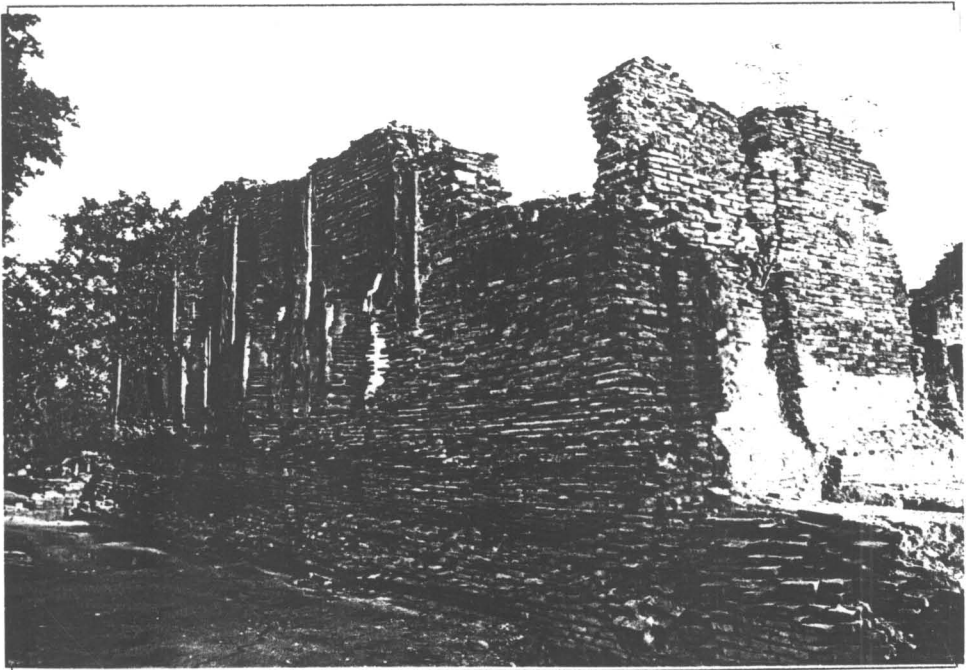
ผนังด้านยาว (เหนือ-ใต้) ด้านล่างของผนังทำเป็นชุดฐานบัวลูกแก้วอกไก่ สภาพโดยส่วนใหญ่ชำรุดเสียหายมาก เกิดจากการเสื่อมสภาพของปูนก่อและอิฐผู้กร่อนกัดขึ้นไปเป็นช่องหน้าต่าง ด้านละ 3 ช่อง ปัจจุบันเหลือเพียงด้านทิศเหนือเพียงด้านเดียว ส่วนด้านทิศใต้ผนังพังทลายลงหมด ระหว่างช่องหน้าต่างเป็นเสาดัดผนัง มีรูซื่อไม้ปรากฏอยู่

ภายในอาคารมีฐานชุกชี ขนาด 2.85X3.9 เมตร อยู่ในสภาพพังทลาย เนื่องจากการลักลอบขุด พื้นภายในปูอิฐฉาบปูน เล่นระดับ ตรงกลางและด้านหลังฐานชุกชี เว้นทางเดินแคบ ๆ ระดับต่ำกว่าที่ริมอาคารซ้าย-ขวา ภายในอาคารไม่มีเสารับน้ำหนัก

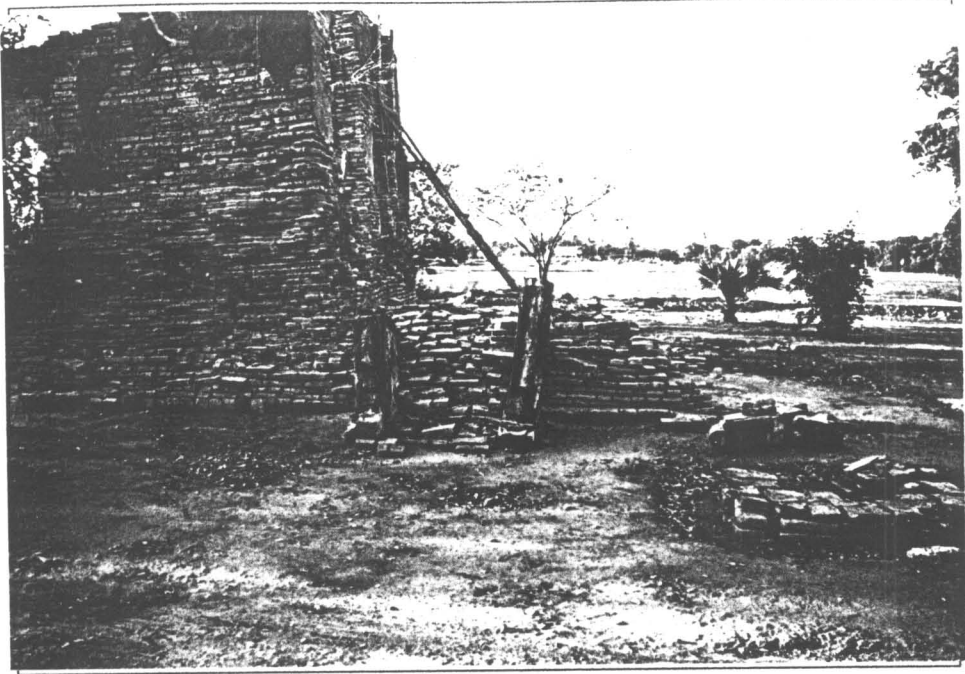
รอบอุโบสถปรากฏฐานเสมาทั้ง 8 ทิศ ขนาดประมาณ 1.5X1.5 เมตร แนวอิฐส่วนใหญ่เกิดการเสื่อมสภาพ ไม่เหลือร่องรอยปูนฉาบให้เห็น



รูปที่ 7 สภาพโดยทั่วไปของอุโบสถ ก่อนดำเนินการบูรณะ



รูปที่ 8 สภาพโดยทั่วไปของอุโบสถ ก่อนดำเนินการบูรณะ



รูปที่ 9 มุขด้านหน้าและบันไดทางขึ้น ก่อนดำเนินการบูรณะ

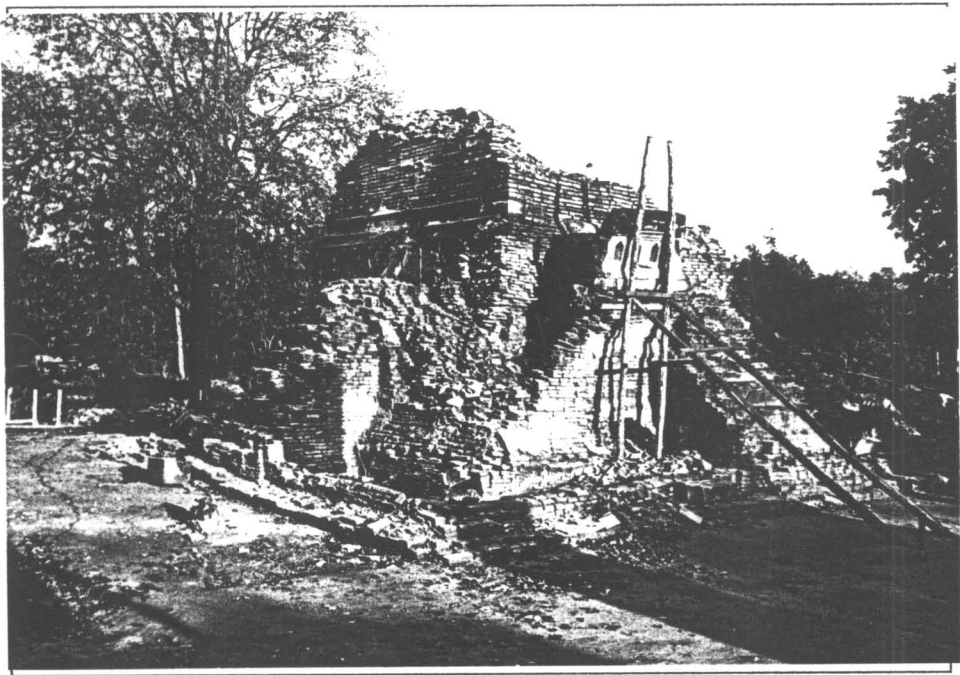


รูปที่ 10 สภาพภายในอุโบสถ ก่อนดำเนินการบูรณะ

เจดีย์ฐานสี่เหลี่ยม

เจดีย์ฐานสี่เหลี่ยมหน้าวัดมีผังสี่เหลี่ยมจัตุรัส ขนาด 7.8X7.8 เมตร ฐานเจดีย์เป็นฐานบัวลูกแก้วอกไก่ซ้อนลดชั้นขึ้นไป 2 ชั้น สูงประมาณ 3 เมตร ทำบันไดทางขึ้นตรงกลางทั้ง 4 ด้าน สภาพชำรุดเสียหาย ฐานชั้นล่างก่อขอบระเบียงเตี้ย ๆ ล้อมรอบเจาะช่องระบายน้ำที่ขอบสี่เหลี่ยมเป็นระยะ สภาพชำรุดเสียหายเช่นกัน

ด้านบนมีลานประทักษิณ และก่อระเบียงล้อมรอบ เหลือหลักฐานเพียงด้านเดียวคือด้านทิศตะวันตก ด้านอื่น ๆ พังทลายหมดแล้วรวมทั้งฐานสี่เหลี่ยมชั้นต่อไปด้วย คงเหลือร่องรอยหลักฐานด้านทิศเหนือเพียงด้านเดียวที่ยังคงสภาพมากที่สุด ด้านอื่น ๆ พังทลายหมดเช่นกัน ส่วนของราวระเบียงด้านนอกเจาะช่องเป็นรูปห้าเหลี่ยม และพบว่าเกิดการแยกตัวและหลุดตัว จึงต้องทำการค้ำยันเพื่อป้องกันการพังทลาย



รูปที่ 11 สภาพโดยทั่วไปของเจดีย์ฐานสี่เหลี่ยม ก่อนดำเนินการบูรณะ



รูปที่ 12 สภาพโดยทั่วไปของเจดีย์ฐานสี่เหลี่ยม ก่อนดำเนินการบูรณะ

เจดีย์หมายเลข 1

พบเพียงฐานในผังแปดเหลี่ยมตั้งบนฐานเขียงสี่เหลี่ยม ขนาด 4X4 เมตร ไม่พบองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมอื่น ๆ สภาพปัจจุบันอยู่ในสภาพพังทลายมาก ฐานสี่เหลี่ยมซึ่งก่อพอก เหลือหลักฐานเพียงด้านทิศตะวันตกเพียงด้านเดียว

เจดีย์หมายเลข 2

พบฐานในผังแปดเหลี่ยม ฐานเขียงถูกพอกเป็นผังกลม วัสดุที่ใช้เป็นอิฐหัก ฐานมีเส้นผ่าศูนย์กลางขนาด 4.7 เมตร หลักฐานด้านบนพังทลายหมด รวมทั้งฐานกลมที่ก่อพอกด้วย ด้านทิศตะวันตกมีร่องรอยปูนฉาบส่วนบัวคว่ำเหลืออยู่

เจดีย์หมายเลข 3

พบฐานเจดีย์อยู่ในผังแปดเหลี่ยม สภาพชำรุดหักพังและพบว่าฐานแปดเหลี่ยมถูกก่อพอกเป็นฐานกลม แต่วัสดุที่ใช้ส่วนใหญ่เป็นอิฐหัก องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมส่วนบนไม่พบหลักฐาน เนื่องจากพังทลายหมด ฐานโบราณสถานวัดเส้นผ่าศูนย์กลางได้ 4.7 เมตร

เจดีย์หมายเลข 4

ฐานเจดีย์อยู่ในผังแปดเหลี่ยม สภาพชำรุดหักพัง องค์ประกอบส่วนบนพังทลายหมด พบว่าฐานแปดเหลี่ยมถูกก่อพอกเป็นฐานกลม ใช้วัสดุอิฐหักก่อพอก เส้นผ่าศูนย์กลางฐานขนาด 5.2 เมตร

เจดีย์หมายเลข 5

พบฐานเจดีย์อยู่ในฐานแปดเหลี่ยม พบหลักฐานเพียงฐานเชิงชั้นล่าง องค์ประกอบด้านบนพังทลายหมด ที่ฐานเชิงยังคงมีร่องรอยของปูนฉาบหลงเหลืออยู่โดยรอบ เส้นผ่าศูนย์กลางฐานขนาด 4.7 เมตร

เจดีย์หมายเลข 6

ฐานเจดีย์อยู่ในฐานแปดเหลี่ยม ถูกก่อพอกเป็นฐานกลม แต่ใช้อิฐหักก่อ วัดเส้นผ่าศูนย์กลางฐานได้ 5.2 เมตร องค์ประกอบส่วนบนพังทลายหมด

ซากอาคารริมกำแพงทิศตะวันออก (โบราณสถานหมายเลข 11)

อยู่บริเวณมุมกำแพงทิศตะวันออกเฉียงเหนือ ผังอาคารรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ขนาด 3.75X4 เมตร ซากอาคารพังทลายเหลือเพียงฐาน ไม่เหลือรายละเอียดทางสถาปัตยกรรม ฐานอาคารก่ออิฐสอปูน

ซากอาคารริมกำแพงทิศใต้ (โบราณสถานหมายเลข 12)

สภาพโบราณสถานเป็นซากสิ่งก่อสร้างในผังสี่เหลี่ยมผืนผ้า ขนาด 7.75X10.5 เมตร ปัจจุบันเหลือเพียงร่องรอยฐานรากก่ออิฐสอปูนอยู่ในสภาพชำรุดหักพัง ภายในกรอบสี่เหลี่ยมพบร่องรอยของอาคารก่ออิฐฉาบปูน เป็นวงโค้ง แต่พบเพียงแนวทางด้านทิศใต้เพียงครั้งเดียว

ซากอาคารริมกำแพงทิศใต้ ฝั่งตะวันตก (โบราณสถานหมายเลข 13)

เป็นซากอาคารผนังสี่เหลี่ยมผืนผ้า ขนาดประมาณ 2.5X5 เมตร ไม่มีรายละเอียดของสิ่งก่อสร้างเหลืออยู่ พบเพียงร่องรอยฐานก่ออิฐอยู่ในสภาพชำรุดหักพัง

ซากอาคารริมกำแพงทิศเหนือ ฝั่งตะวันตก (โบราณสถานหมายเลข 14)

เป็นซากอาคารผนังสี่เหลี่ยมสองหลังอยู่ใกล้กัน ลักษณะเป็นศาลาคู่ ซากอาคารมีขนาด 3.5X4.8 เมตร พื้นปูด้วยกระเบื้องสี่เหลี่ยม ขนาด 2.5X27.5X27.5 เซนติเมตร

ซากอาคารริมกำแพงทิศเหนือ ฝั่งตะวันออก (โบราณสถานหมายเลข 15)

เป็นซากอาคารผนังสี่เหลี่ยมสองหลังอยู่ใกล้กัน ลักษณะเป็นศาลาคู่ อาคารมีขนาด 3X3 เมตร ไม่เหลือรายละเอียดองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมอื่น ๆ อาคารด้านทิศตะวันออก พื้นปูด้วยกระเบื้องสี่เหลี่ยม ขนาด 2.5X27.5X27.5 เซนติเมตร ส่วนอาคารด้านทิศตะวันตก พื้นปูด้วยกระเบื้องสี่เหลี่ยม ขนาด 2.5X27.5X27.5 เซนติเมตร แล้วใช้กระเบื้องหกเหลี่ยมปูล้อมกระเบื้องสี่เหลี่ยมอีกชั้นหนึ่ง กระเบื้องหกเหลี่ยม ขนาด 2.5X15X35 เซนติเมตร

ซากอาคารทางทิศตะวันตกของโบสถ์ (โบราณสถานหมายเลข 16)

สภาพอาคารพบเพียงอิฐก่อ 2 ชั้นซ้อนกัน ผังอาคารรูปสี่เหลี่ยมขนาด 3.2X3.2 เมตร รายละเอียดองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมอื่น ๆ พังทลายหมด

เจดีย์รายทางทิศเหนือของเจดีย์ฐานสี่เหลี่ยม (โบราณสถานหมายเลข 17)

พบเพียงฐานอาคารอยู่ในผนังสี่เหลี่ยมจัตุรัส ขนาด 3X3 เมตร องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมด้านบนพังทลายหมด

กลุ่มเจดีย์รายทางทิศใต้ของเจดีย์ฐานสี่เหลี่ยม (โบราณสถานหมายเลข 18,19,20)

เจดีย์รายทั้ง 3 องค์ สร้างเป็นกลุ่มบนฐานรากเดียวกัน ประกอบด้วยเจดีย์ฐานสี่เหลี่ยม (หมายเลข 18) ขนาด 4X4 เมตร , เจดีย์ฐานสี่เหลี่ยม (หมายเลข 19) ขนาด 2.4X2.4 เมตร และเจดีย์ฐานสี่เหลี่ยม (หมายเลข 20) ขนาด 2.2X2.2 เมตร ไม่พบร่องรอยทางสถาปัตยกรรมอื่น ๆ เนื่องจากพังทลายหมด

เจดีย์รายฐานสี่เหลี่ยมใกล้กำแพงแก้วทางทิศตะวันออก (โบราณสถานหมายเลข 21)
เจดีย์รายมีฐานสี่เหลี่ยมจัตุรัส ขนาด 3.2X3.2 เมตร ไม่เหลือรายละเอียดทางสถาปัตยกรรมอื่น ๆ

โบราณสถานหมายเลข 22

พบเพียงรากฐานของเจดีย์เท่านั้น ฐานเจดีย์มีขนาด 2X2 เมตร ไม่เหลือรายละเอียดทางสถาปัตยกรรมอื่น ๆ

กลุ่มเจดีย์รายทางทิศใต้ของเจดีย์ฐานสี่เหลี่ยม(โบราณสถานหมายเลข 23,24,25,26,27,28)

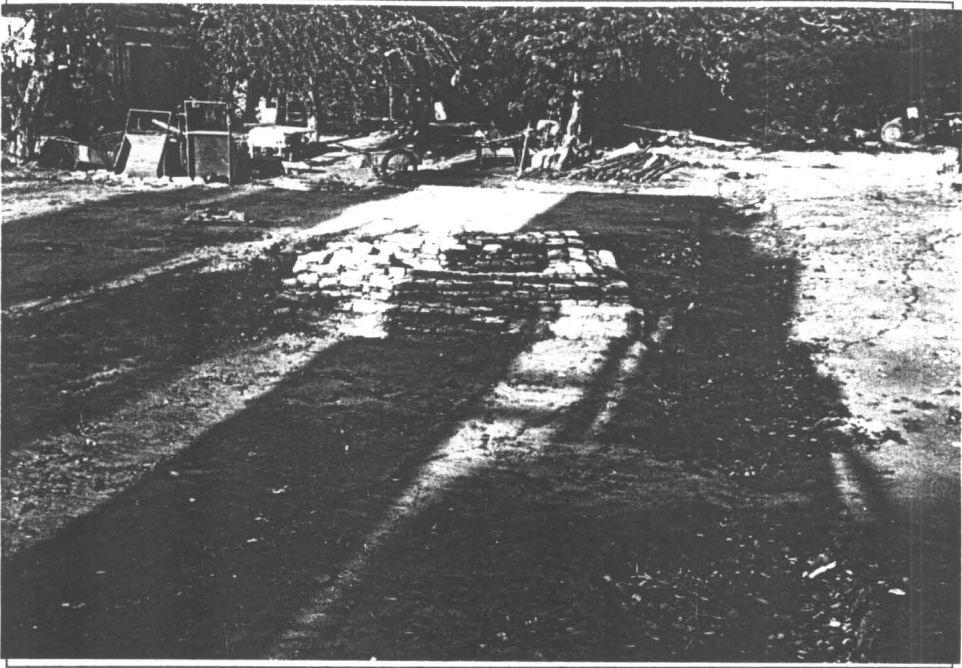
เป็นฐานเจดีย์รายฐานสี่เหลี่ยมขนาดเล็ก ขนาด 1.2X1.2 เมตร ไม่เหลือรายละเอียดทางสถาปัตยกรรมอื่น ๆ

โบราณสถานหมายเลข 30

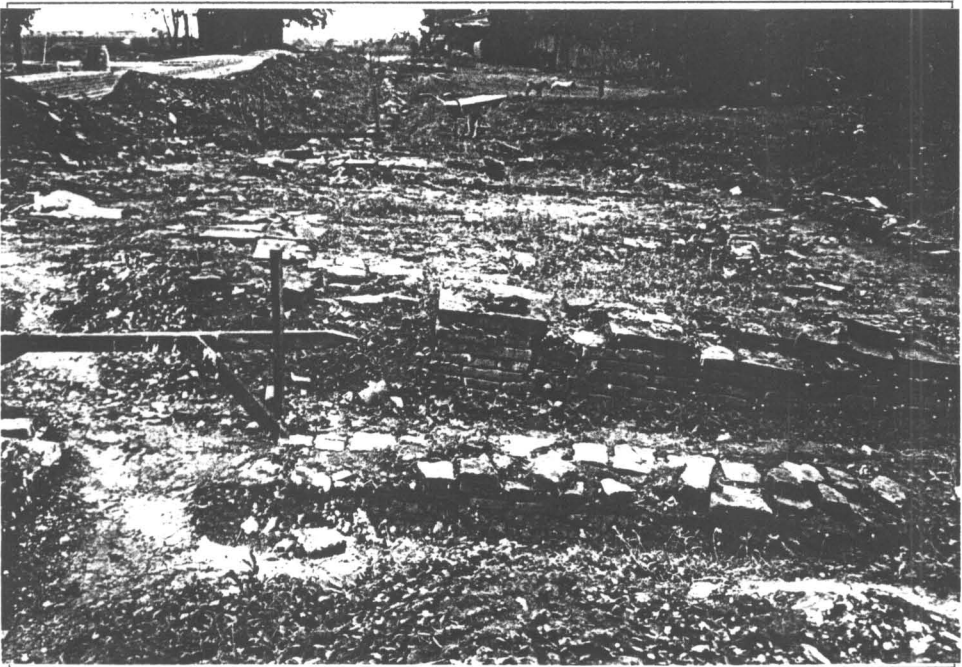
เป็นซากสิ่งก่อสร้างผนังสี่เหลี่ยมขนาด 3X3 เมตร พบเพียงฐานรากสิ่งก่อสร้างในสภาพชำรุดหักพัง ตั้งอยู่ทางด้านทิศใต้ของกำแพงแก้วฝั่งใต้



รูปที่ 13 เจดีย์รายภายในวัดจงกลม ก่อนดำเนินการบูรณะ



รูปที่ 14 เจดีย์ร้างภายในวัดจงกลม ก่อนดำเนินการบูรณะ



รูปที่ 15 ซากอาคารด้านทิศเหนือ ก่อนดำเนินการบูรณะ



รูปที่ 16 การปูพื้นซากอาคารด้านทิศเหนือ

กำแพงแก้ว

แนวกำแพงแก้วล้อมรอบขอบเขตภายในพื้นที่พุทธาวาส มีผังรูปสี่เหลี่ยมคางหมู ขนาด ความยาวทางทิศเหนือ 80 เมตร ทิศตะวันออก 47 เมตร ทิศใต้ 78 เมตร และทิศตะวันตก 58 เมตร ปรากฏขุมประตูทางเข้า-ออกที่ด้านทิศตะวันออก และด้านทิศใต้ แต่ทางด้านทิศ ตะวันออกค่อนข้างสมบูรณ์กว่า ส่วนทางด้านทิศใต้เหลือร่องรอยเพียงฐานราก แต่ยังคงปรากฏ ร่องรอยของการขอมุม ส่วนตัวกำแพงแก้วพบว่าด้านทิศเหนือและทิศตะวันตก แนวกำแพงแก้ว ขาดหายหมดแล้ว เหลือร่องรอยที่สมบูรณ์ที่สุดคือ ทางด้านทิศใต้ แต่ก็เกิดปัญหาการทรุดเอียง และหักพัง ที่บริเวณขุมประตูทางทิศตะวันออก พบว่ามีถนนทางเดิน ก่ออิฐยาวไปจนถึงถนน คอนกรีตด้านหน้าวัด แต่อยู่ในสภาพชำรุดเสียหายมาก เนื่องจากการทรุดตัวของขอบทางเดิน



รูปที่ 17 กำแพงแก้วด้านทิศใต้ ก่อนดำเนินการบูรณะ



รูปที่ 18 ทิวประตู่และเฉลียงทางเดินด้านทิศตะวันตก

กำแพงกันดิน

เป็นแนวกำแพงกันดินล้อมรอบและขนานกับกำแพงแก้ว ความหนาของกำแพงมีขนาด 45 เซนติเมตร พบว่าร่องรอยขาดหายเป็นบางช่วง บางช่วงเกิดการทรุดตัว



รูปที่ 19 แนวกำแพงกันดินด้านทิศใต้ ก่อนดำเนินการบูรณะ



รูปที่ 20 แนวกำแพงกันดินด้านทิศเหนือ ก่อนดำเนินการบูรณะ

บทที่ 2

การดำเนินงานบูรณะโบราณสถานวัดจنگลม

ขั้นตอนการดำเนินงาน

ปี	เดือน	รายละเอียด	หมายเหตุ
	มิถุนายน	-ดำเนินการสำรวจตรวจสอบโบราณสถานแต่ละหลัง -เตรียมพื้นที่ในการดำเนินการ - ดำเนินการสำรวจตรวจสอบโบราณสถานแต่ละหลังด้วยการจดบันทึก ถ่ายภาพ -ดำเนินการขุดล้างทำความสะอาดรอยคราบสกปรกบนผิวอิฐ,ปูนสอ และปูนฉาบของโบราณสถานวัดจنگลม	
	กรกฎาคม	-ดำเนินการขุดล้างทำความสะอาดรอยคราบสกปรกบนผิวอิฐ,ปูนสอและปูนฉาบของโบราณสถานวัดจنگลม -ดำเนินการบูรณะเจดีย์ราย -ดำเนินการบูรณะเจดีย์ฐานสี่เหลี่ยม ด้านทิศตะวันออก	
	สิงหาคม	- ดำเนินการขุดดินเพื่อเตรียมเทคาน ค.ส.ล. รัตรอบฐานโบสถ์,เจดีย์ประธาน,เจดีย์ฐานสี่เหลี่ยม -ผูกเหล็กทำแบบ และเทคานค.ส.ล.รัตรอบฐานโบสถ์,เจดีย์ประธาน,เจดีย์ฐานสี่เหลี่ยม	

ปี	เดือน	รายละเอียด	หมายเหตุ
	กันยายน	- ดำเนินการบูรณะเจดีย์ประธาน - ดำเนินการบูรณะอุโบสถ - ดำเนินการบูรณะเจดีย์ฐานสี่เหลี่ยม - ดำเนินการบูรณะวิหาร	
	ตุลาคม	- ดำเนินการบูรณะกำแพงแก้ว - ดำเนินการบูรณะกำแพงกันดิน - ดำเนินการบูรณะซากอาคารภายในเขต โบราณสถาน - ดำเนินการบูรณะโบราณสถานในส่วนที่ยัง ไม่แล้วเสร็จ	
	พฤศจิกายน	- ดำเนินงานปรับปรุงภูมิทัศน์ - ทำความสะอาดพื้นที่ปฏิบัติงาน	

เจดีย์ประธาน

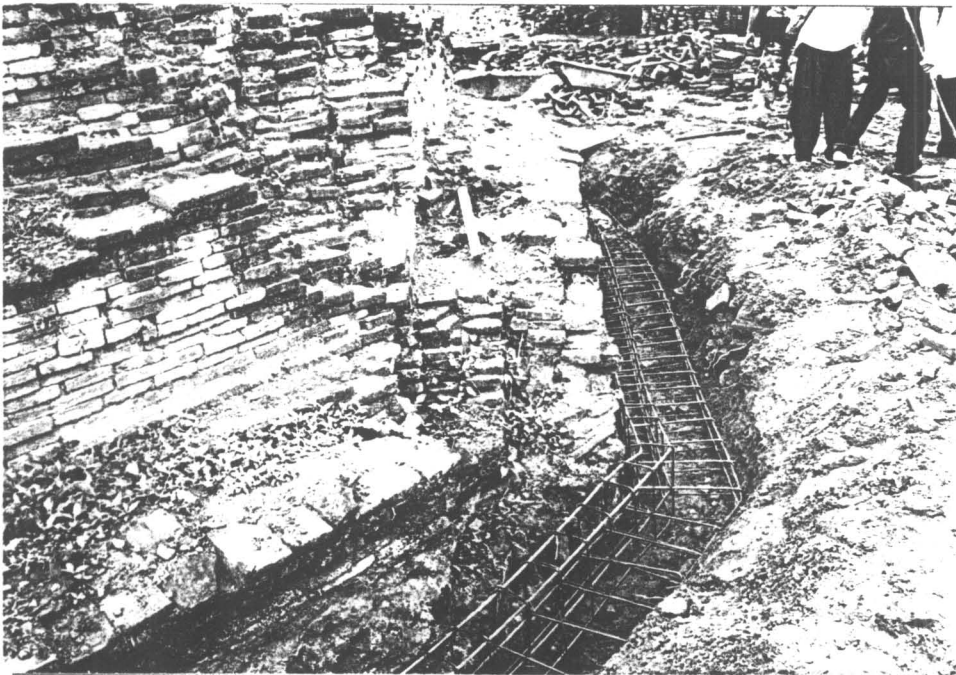
เริ่มดำเนินการบูรณะด้วยการติดตั้งนั่งร้านโดยรอบ หลังจากนั้นจึงดำเนินการขุดล้างทำความสะอาดด้วยน้ำสะอาด จากนั้นดำเนินการขุดดินรอบฐานเชิงแปดเหลี่ยม เพื่อเทคานค.ส.ล. เพื่อป้องกันการทรุดตัวของเจดีย์ ในกรณีนี้รวมถึงฐานเชิงทั้ง 3 ชั้นด้วย ส่วนในบริเวณชั้นฐานบัวลูกแก้วอกไก่ ทั้ง 2 ชั้น ใช้วิธีเจาะเย็บและอัดฉีดน้ำปูน ขนาดเหล็กที่ใช้คือเหล็กGS เส้นผ่าศูนย์กลาง 12 mm.

จากนั้นจึงดำเนินการตรวจสอบว่าอิฐในบริเวณใดเปื่อยยุ่ยเสื่อมสภาพ เพื่อดำเนินการรื้ออิฐนั้นออกแล้วก่อเสริมโดยยึดขนาดและรูปแบบเดิม จากนั้นยาแนวด้วยปูนขาวหมัก

ในส่วนขององค์ระฆังดำเนินการเสริมความมั่นคง ด้วยการเจาะเย็บและอัดฉีดน้ำปูน เหล็กที่ใช้คือเหล็กGS เส้นผ่าศูนย์กลาง 12 mm. จากนั้นจึงก่ออิฐเสริมในบริเวณที่เปื่อยยุ่ย

เสื่อมสภาพ และบริเวณที่มีรากไม้ขึ้นทำให้เกิดรอยแตกร้าว และดำเนินการอนุรักษ์ผิวปูนฉาบ ด้วยการฉาบรอยปูนฉาบด้วยปูนขาวหมัก เพื่อเสริมความมั่นคงของผิวปูนฉาบ

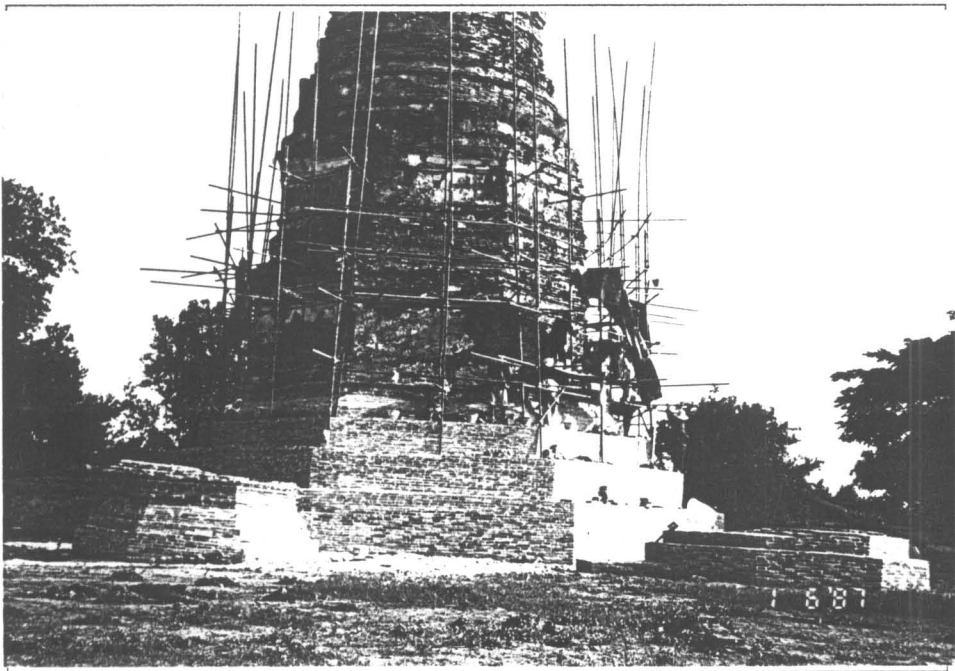
มุขด้านหน้า หลังจากทำความสะอาดแล้ว ก่ออิฐเสริมรักษาสภาพตามรูปแบบ สถาปัตยกรรมเดิม



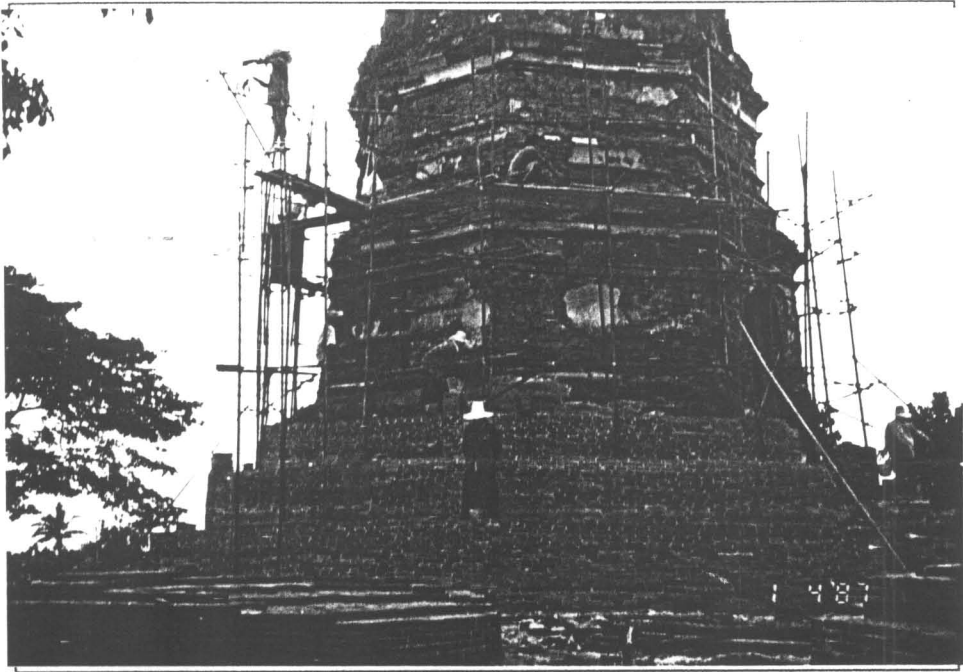
รูปที่ 21 ขุดดินวางเหล็กเพื่อเทคานค.ส.ล.บริเวณฐานล่างเจดีย์ประธาน



รูปที่ 22 ก่ออิฐเสริมบริเวณฐานเขียงชั้นล่าง



รูปที่ 23 สภาพทั่วไปของเจดีย์ประธาน ขณะทำการบูรณะ



รูปที่ 24 สภาพทั่วไปของเจดีย์ประธาน ขณะทำการบูรณะ

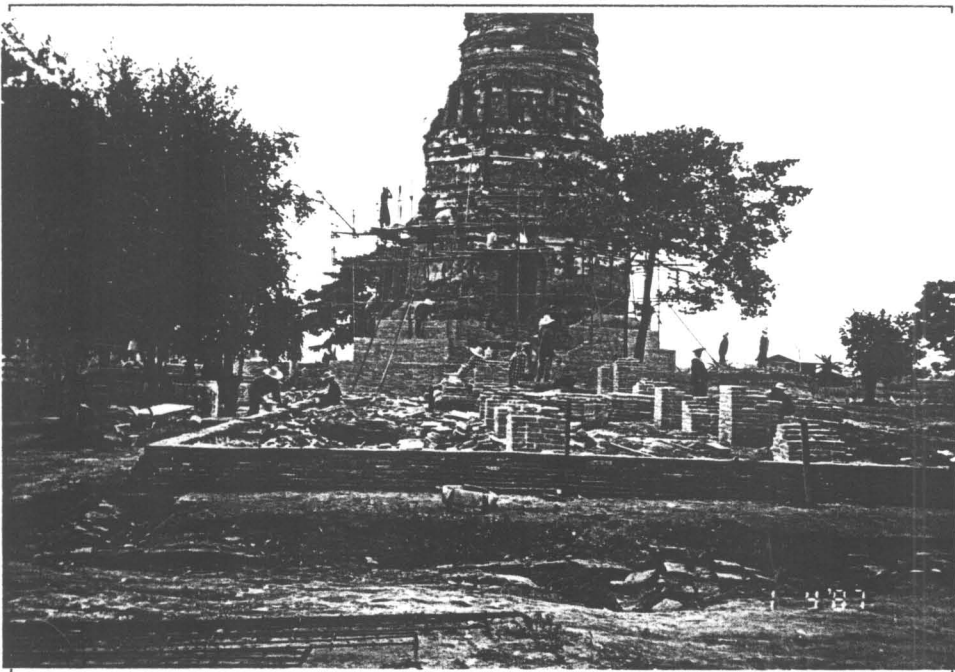
วิหาร

เริ่มดำเนินการบูรณะ ด้วยการขุดล้างทำความสะอาดตัวโบราณสถานด้วยน้ำสะอาด จากนั้นจึงดำเนินการตรวจสอบว่าอิฐในบริเวณใดเปื่อยยุ่ยเสื่อมสภาพ เพื่อดำเนินการก่ออิฐเสริมโดยยึดขนาดและรูปแบบเดิม จากนั้นยาแนวด้วยปูนขาวหมัก

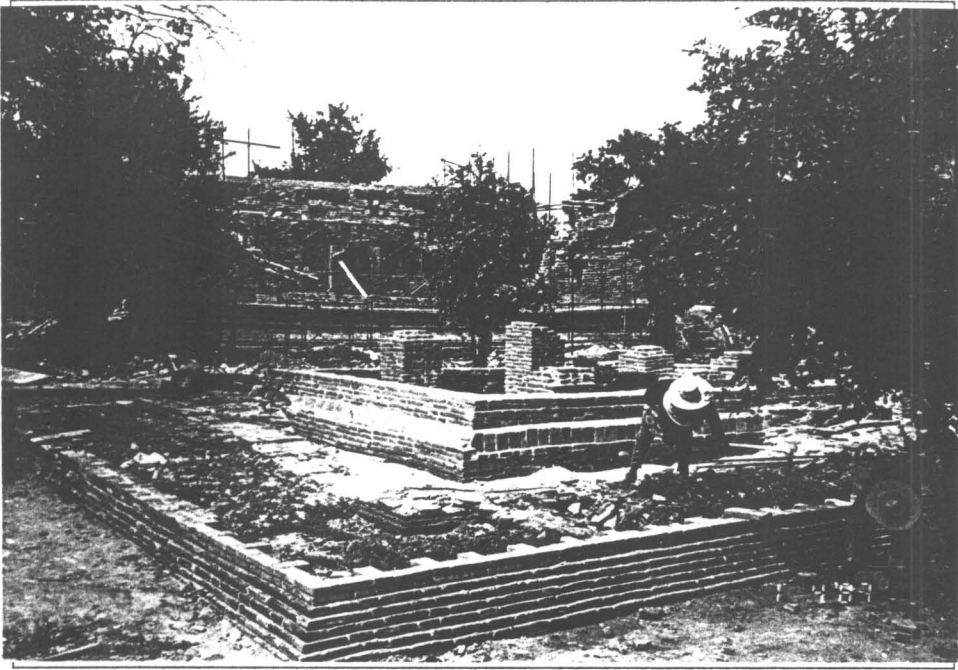
ในส่วนของผนัง ทำการก่อผนังตามแนวที่ยังคงเหลืออยู่ โดยก่อในลักษณะก่อหักเพื่อรักษาสภาพ สูงไม่เกิน 0.30 เมตร ส่วนพื้นอาคารภายใน ซึ่งหลักฐานเดิมเป็นพื้นปูอิฐ ดำเนินการบูรณะโดยการรื้อพื้นเดิมที่เสื่อมสภาพออก หลังจากนั้นถมทรายปรับระดับ จากนั้นจึงปูอิฐทับ 2 ชั้น ส่วนเสาสีเหลี่ยมภายในอาคาร ดำเนินการก่ออิฐเสริมประมาณ 0.30 เมตร

บริเวณฐานชุกชี ดำเนินการสกัดอิฐที่เสื่อมสภาพออก และก่ออิฐเสริมในบริเวณที่อิฐเปื่อยยุ่ย โดยรักษารูปแบบทางสถาปัตยกรรมเดิมไว้ แล้วปูอิฐปิดทับบนเพื่อป้องกันน้ำซึมเข้าฐานชุกชี ในส่วนของปูนฉาบที่ยังเหลืออยู่ ดำเนินการอนุรักษ์โดยฉีกขอบปูนฉาบด้วยปูนขาวหมัก

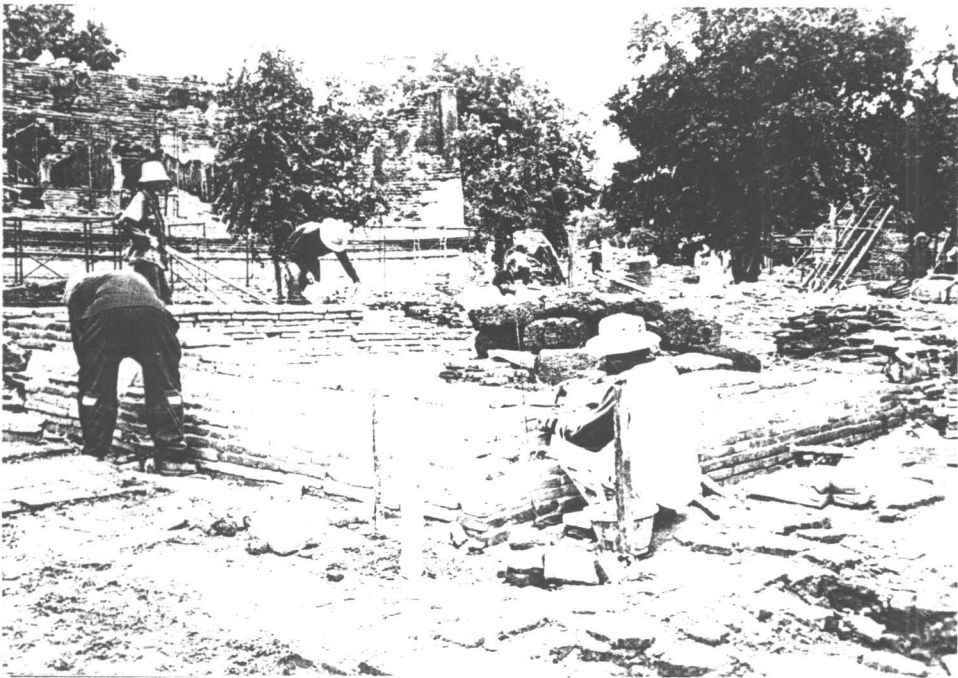
บริเวณพาลีทางด้านทิศตะวันตก ซึ่งเหลือหลักฐานของเสากลม ดำเนินการบูรณะด้วยการก่ออิฐเสริมประมาณ 0.30 เมตร ทางด้านทิศตะวันตกเฉียงเหนือ ก่อขอบผนังระเบียงสูงประมาณ 2 ชั้นอิฐ แล้วปูด้วยกระเบื้องดินเผาขนาด 2.5X30X30 เซนติเมตร ส่วนบริเวณพาลีด้านที่เหลือปูพื้นด้วยอิฐ



รูปที่ 25 สภาพทั่วไปของวิหาร ขณะทำการบูรณะ



รูปที่ 26 ภาพทั่วไปของวิหาร ขณะทำการบูรณะ



รูปที่ 27 ขณะทำการบูรณะฐานชุกชี

อุโบสถ

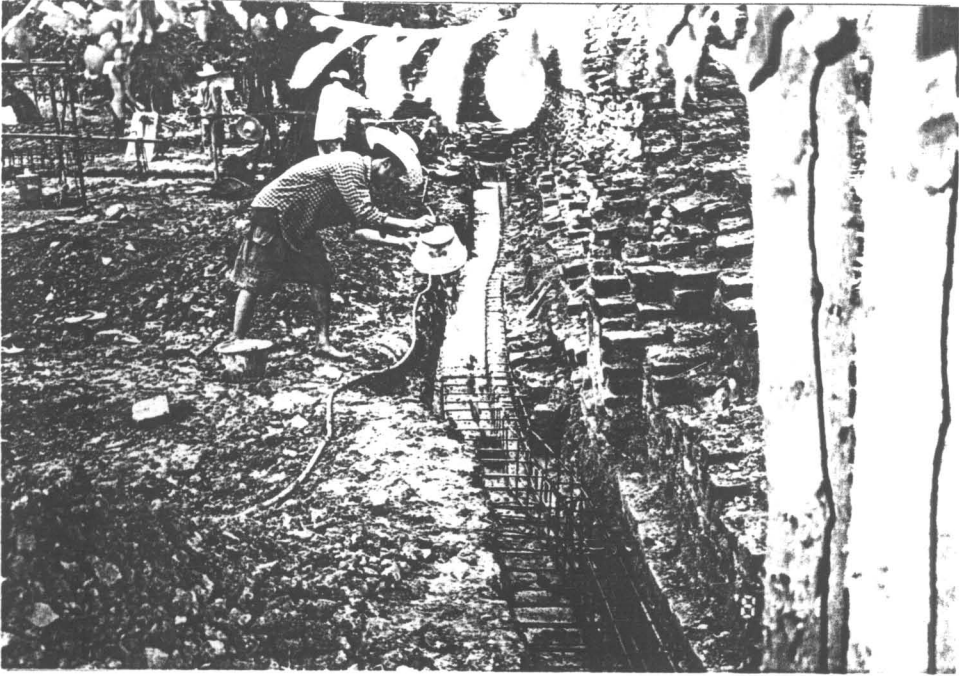
เริ่มดำเนินการบูรณะด้วยการติดตั้งนั่งร้านโดยรอบ จากนั้นขัดล้างทำความสะอาดตัวอาคารด้วยน้ำสะอาด หลังจากนั้นทำการขุดดินโดยรอบฐานอาคาร เพื่อเทคานค.ส.ล. โดยซ้อนคานไว้ใต้ดินเพื่อป้องกันการทรุดตัวของอาคาร ส่วนบริเวณที่พบว่าอิฐเปื่อยยุ่ยเสื่อมสภาพ ดำเนินการสกัดอิฐเดิมออกแล้ว ก่ออิฐเสริมโดยยึดรูปแบบและขนาดตามแบบเดิม

ในส่วนของผนังอาคารที่ยังเหลือหลักฐานอยู่ ดำเนินการเสริมความมั่นคง ด้วยการทำแบบผูกเหล็กตะแกรง ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 20 mm. @ 0.20 แล้วเสริมเหล็ก GS เส้นผ่าศูนย์กลาง 12 mm. แล้วอัดฉีดน้ำปูน ผนังด้านบนดำเนินการเท ค.ส.ล. ทับหลัง จากนั้นจึงก่ออิฐปิดในส่วนของผนังที่ยังคงเหลือปูนฉาบอยู่ ดำเนินการอนุรักษ์โดยฉีกขอบปูนฉาบด้วยปูนขาวหมัก และผนังที่เกิดการทรุดเอียงดำเนินการผลักดันกลับ และผนังที่มีรอยฉีกขาด ดำเนินการเจาะเย็บด้วยเหล็กออบสังกะสี เส้นผ่าศูนย์กลาง 12 mm. จากนั้นอัดฉีดน้ำปูนเพื่อเสริมความมั่นคง

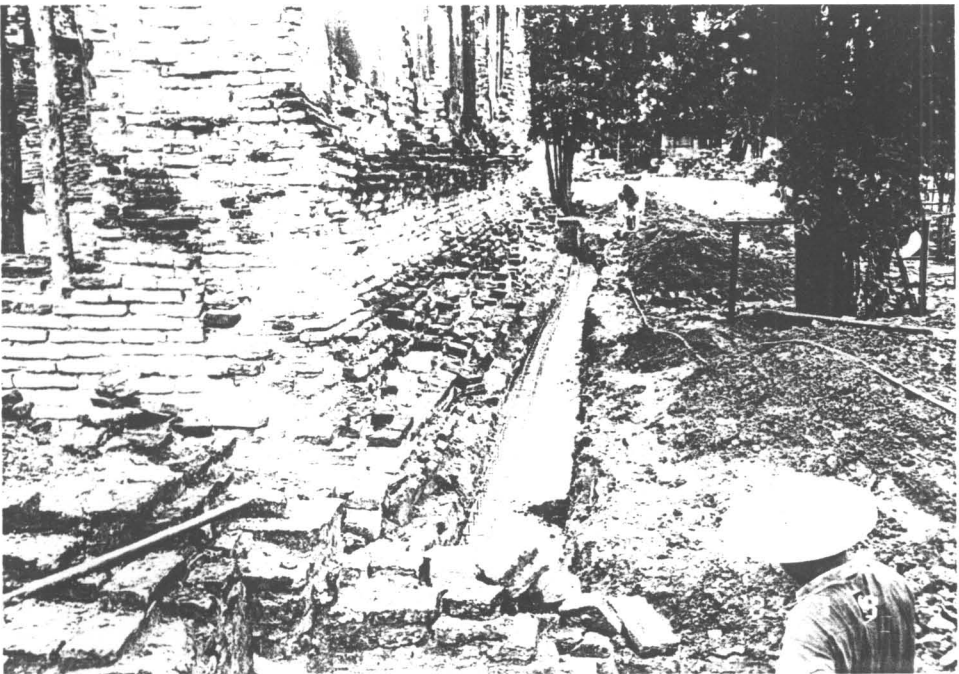
พื้นอาคารซึ่งหลักฐานเดิมเป็นพื้นปูอิฐฉาบปูน ดำเนินการบูรณะโดยการรักษาสภาพและบริเวณที่อิฐเปื่อยยุ่ยเสื่อมสภาพ ทำการรื้ออิฐเก่าออก แล้วปรับระดับพื้นโดยใช้ทรายถมปรับระดับ และบดอัด แล้วปูอิฐพื้นตามระดับเดิม ในส่วนพื้นเดิมที่ยังมีสภาพดีอยู่ ทำความสะอาดแล้วเสริมความมั่นคงด้วยการฉาบขอบด้วยปูนขาวหมัก พื้นมุขด้านหน้าหลังปูด้วยกระเบื้อง ขนาด 25X30X30 เซนติเมตร

ฐานชุกชีดำเนินการสกัดอิฐที่เสื่อมสภาพออก และก่ออิฐเสริมในบริเวณที่อิฐเปื่อยยุ่ยตามรูปแบบเดิม

บริเวณช่องประตูและหน้าต่าง ดำเนินการสกัดอิฐเพื่อเทคาน ค.ส.ล. หนาประมาณ 0.08 เซนติเมตร ขนาดเหล็กที่ใช้เส้นผ่าศูนย์กลาง 6 mm. และขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 12 mm. @ 0.20 เมตร จากนั้นจึงก่ออิฐปิด ในส่วนไม้วงกบที่ชำรุดเสื่อมสภาพ ทำการเปลี่ยนไม้ใหม่โดยยึดขนาดและรูปแบบเดิม จากนั้นทาน้ำยารักษาเนื้อไม้



รูปที่ 28 ขณะเทคานรัศรอบฐานอุโบสถ



รูปที่ 29 ขณะเทคานรัศรอบฐานอุโบสถ



รูปที่ 30 สภาพทั่วไปของอุโบสถ ขณะทำการบูรณะ



รูปที่ 31 สภาพทั่วไปของอุโบสถ ขณะทำการบูรณะ

เจดีย์ฐานสี่เหลี่ยม

เริ่มดำเนินการบูรณะด้วยการติดตั้งนั่งร้านโดยรอบ จากนั้นขัดล้างทำความสะอาดตัวอาคารด้วยน้ำสะอาด จากนั้นขุดดินพื้นระเบียงชั้นล่าง เพื่อเทคานค.ส.ล. ใช้เหล็กขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 6 mm.@ 0.15, เส้นผ่าศูนย์กลาง 9 mm. @ 0.15 คอนกรีตหนา 20 เซนติเมตร จากนั้นตรวจสอบว่าอิฐในบริเวณใดเปื่อยยุ่ยเสื่อมสภาพ เพื่อดำเนินการรื้ออิฐที่เสื่อมสภาพออก แล้วก่อเสริมโดยยึดขนาดและรูปแบบเดิม จากนั้นก่ออิฐปิดพื้นระเบียง รวาระเบียงก่อตามสภาพหลักฐานที่เหลืออยู่ ในกรณีนี้รวมถึงบันไดทางขึ้นทั้ง 4 ด้านด้วย

ในส่วนของผนังระเบียงชั้นที่ 2 ด้านทิศตะวันตก ซึ่งยังมีหลักฐานให้เห็นอยู่แต่เกิดปัญหาการฉีกขาดออกจากตัวอาคาร ทำการปรับตีดคั้น แล้วเจาะเสริมเหล็ก GS เส้นผ่าศูนย์กลาง 12 mm. แล้วอัดฉีดน้ำปูนเพื่อเสริมความมั่นคง ส่วนผนังระเบียงด้านอื่น ๆ ซึ่งพังทลายหมด ดำเนินการก่อเสริมตามรูปแบบที่เหลืออยู่แต่เป็นการก่อหักตามสภาพ

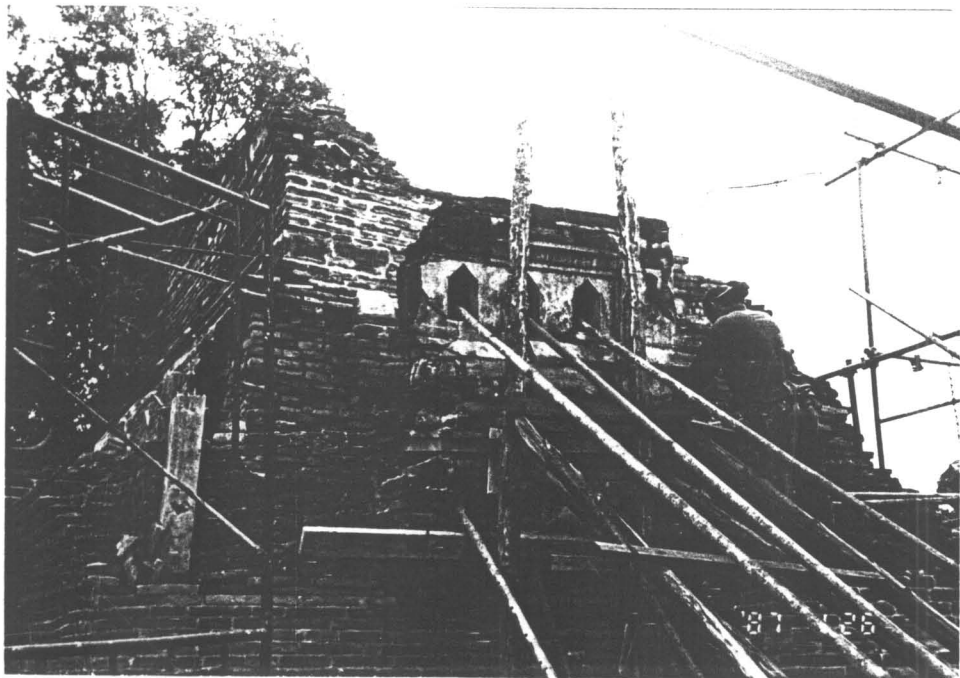
บริเวณพื้นที่บนที่มุมอาคาร วางเสาคอนกรีต ขนาด 0.25X0.25 เมตร เหล็กที่ใช้ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 12 mm. ปลูกปลอกขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 6mm. @ 0.15 หลังจากเทเสาคอนกรีตแล้วจึงก่ออิฐเสริมขึ้นไปจนเกือบเต็มรูปแบบ

ในส่วนของผนังอาคารซึ่งเหลือหลักฐานมากที่สุด คือด้านทิศเหนือ ทำการรื้ออิฐที่เสื่อมสภาพออกแล้วก่อเสริมตามรูปแบบเดิม ส่วนทางด้านทิศใต้, ตะวันออก, ตะวันตก ทำการวางคานค.ส.ล. ใช้เหล็กขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 12 mm. คอนกรีตหนา 12 เซนติเมตร (คาน B1) และคานค.ส.ล. ใช้เหล็กขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 9 mm. @ 0.20 คอนกรีตหนา 15 เซนติเมตร (คาน SB)

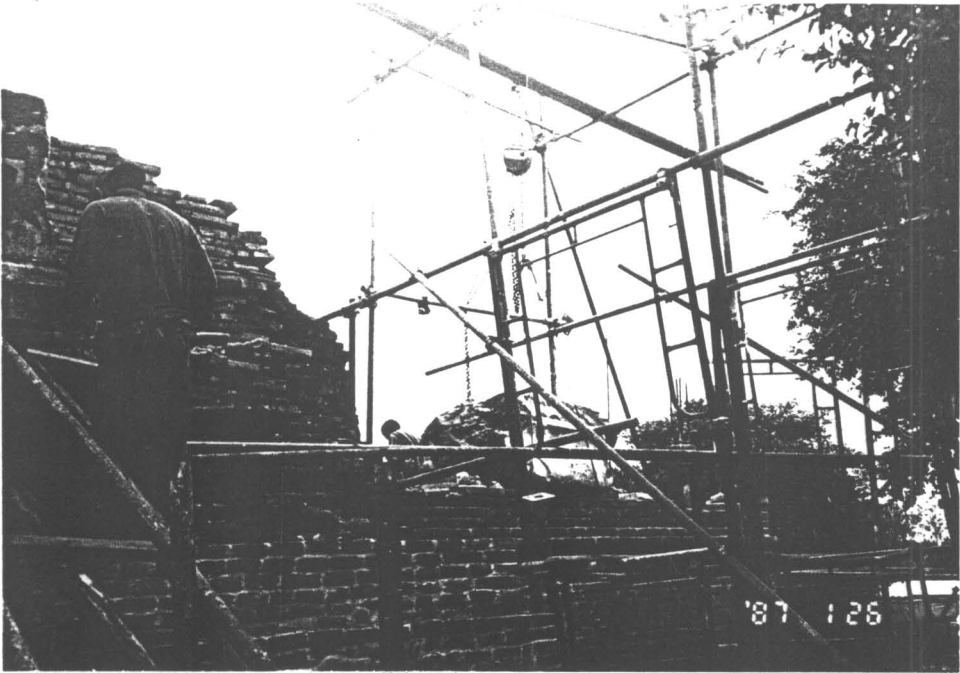
จากนั้นทำการก่ออิฐเสริมในลักษณะก่อหัก โดยยึดรูปแบบตามเดิมจากด้านทิศเหนือเป็นหลัก และบริเวณที่เป็นปูนฉาบ ดำเนินการบูรณะด้วยการฉีกขอบปูนฉาบด้วยปูนขาวหมัก เสร็จแล้วทำความสะอาดพื้นที่



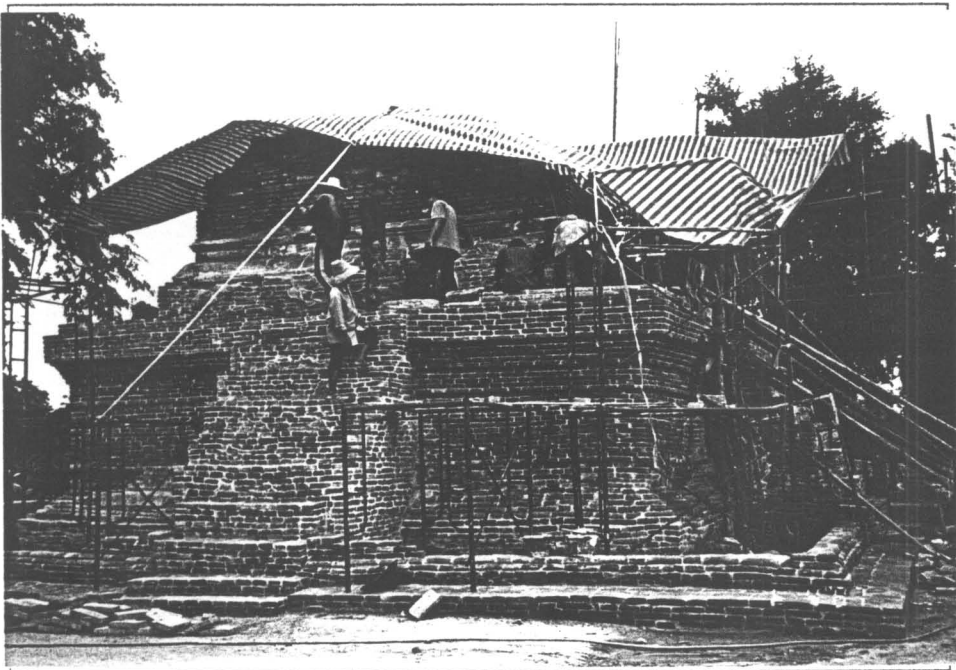
รูปที่ 32 เทศานค.ส.ล.บริเวณพื้นระเบียงชั้นล่าง



รูปที่ 33 ขณะผลักดันราวระเบียงชั้นบน



รูปที่ 34 ขณะยกขึ้นส่วนบัวภวาระเบียงชั้นประกอบที่เดิม

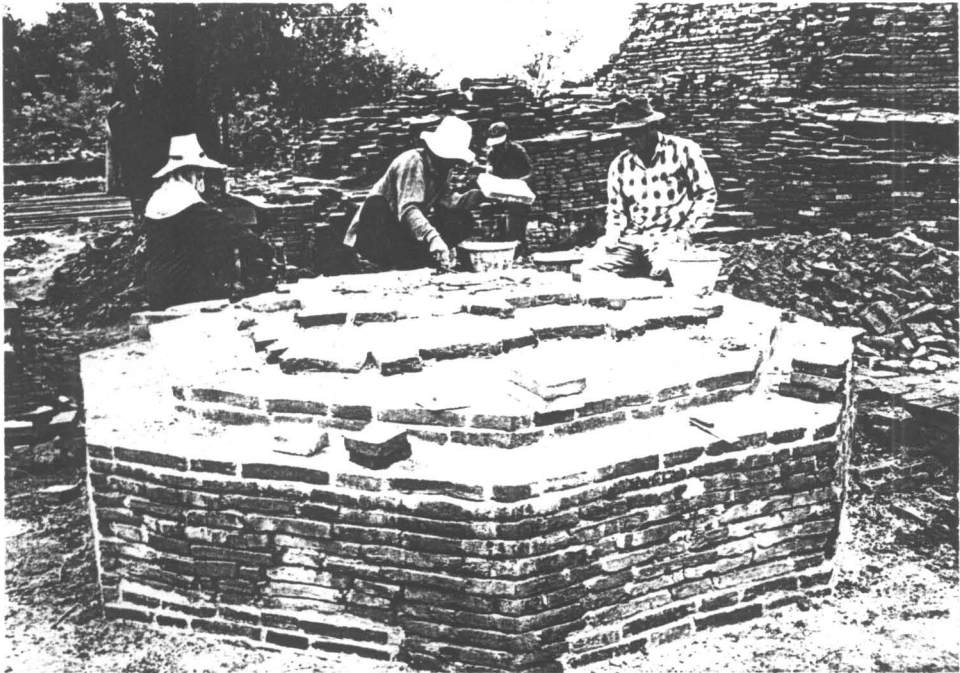


รูปที่ 35 สภาพทั่วไปของเจดีย์ฐานสี่เหลี่ยม ขณะทำการบูรณะ

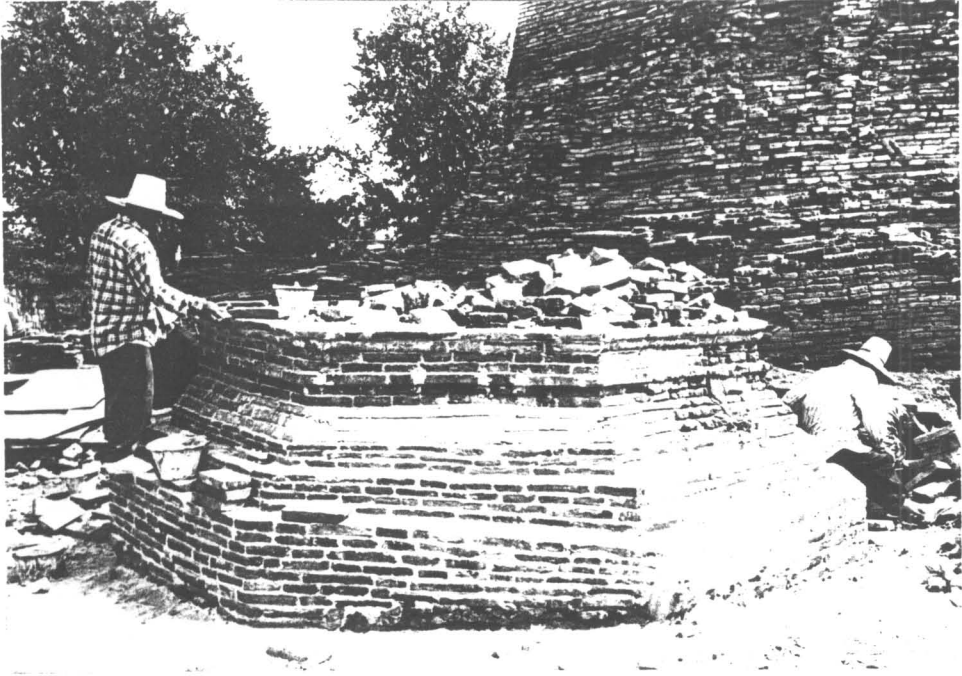
เจดีย์ราย

สภาพหลักฐานส่วนใหญ่ของเจดีย์รายแต่ละองค์เหลือหลักฐานเฉพาะฐานเจดีย์เท่านั้น เริ่มดำเนินการบูรณะด้วยการตรวจสอบสภาพของโบราณสถานแต่ละองค์ จากนั้นทำความสะอาดด้วยน้ำสะอาด แล้วทำการสกัดอิฐเดิมที่เปื่อยยุ่ยเสื่อมสภาพออก แล้วก่ออิฐเสริมโดยยึดขนาดและรูปแบบเดิม

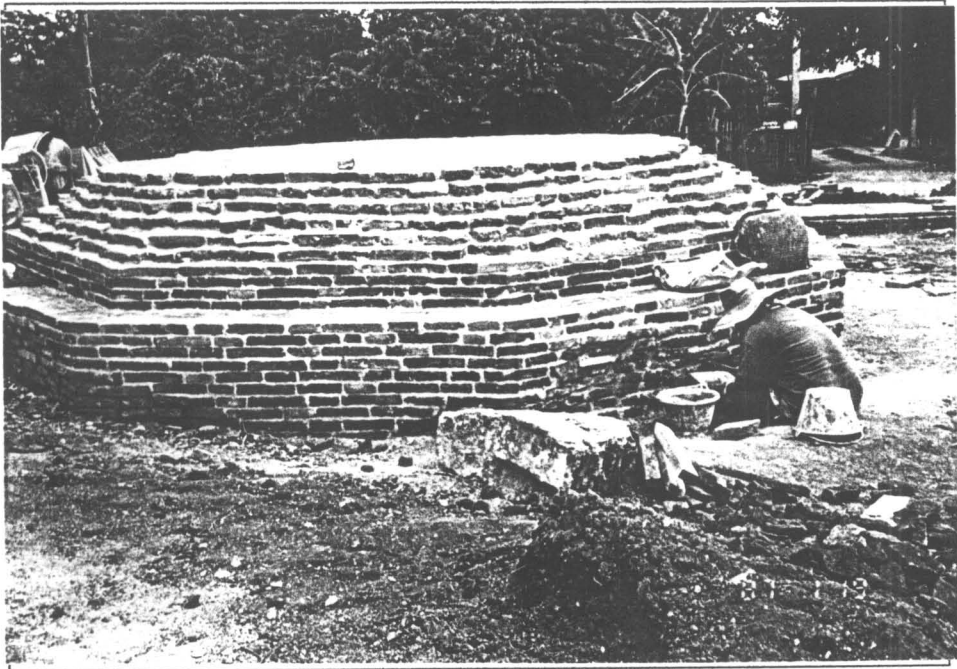
ส่วนบริเวณที่เป็นปูนฉาบ ดำเนินการบูรณะด้วยการฉีกขอบปูนฉาบด้วยปูนขาวหมัก เพื่อป้องกันปัญหาการกะเทาะหลุดร่วงของปูนฉาบ



รูปที่ 36 เจดีย์รายหมายเลข 1 ขณะทำการบูรณะ



รูปที่ 37 เจดีย์รายหมายเลข 2 ขณะทำการบูรณะ



รูปที่ 38 เจดีย์รายหมายเลข 4 ขณะทำการบูรณะ

ซากอาคารนอกกำแพงแก้ว

สภาพหลักฐานส่วนใหญ่ของซากอาคารแต่ละหลังเหลือหลักฐานเฉพาะในส่วนฐานอาคารเท่านั้น ในการบูรณะเริ่มดำเนินการบูรณะด้วยการตรวจสอบสภาพของโบราณสถานแต่ละหลัง จากนั้นทำความสะอาดด้วยน้ำสะอาดแล้วสกัดอิฐที่เสื่อมสภาพออก แล้วก่อเสริมโดยยึดขนาดและรูปแบบเดิม

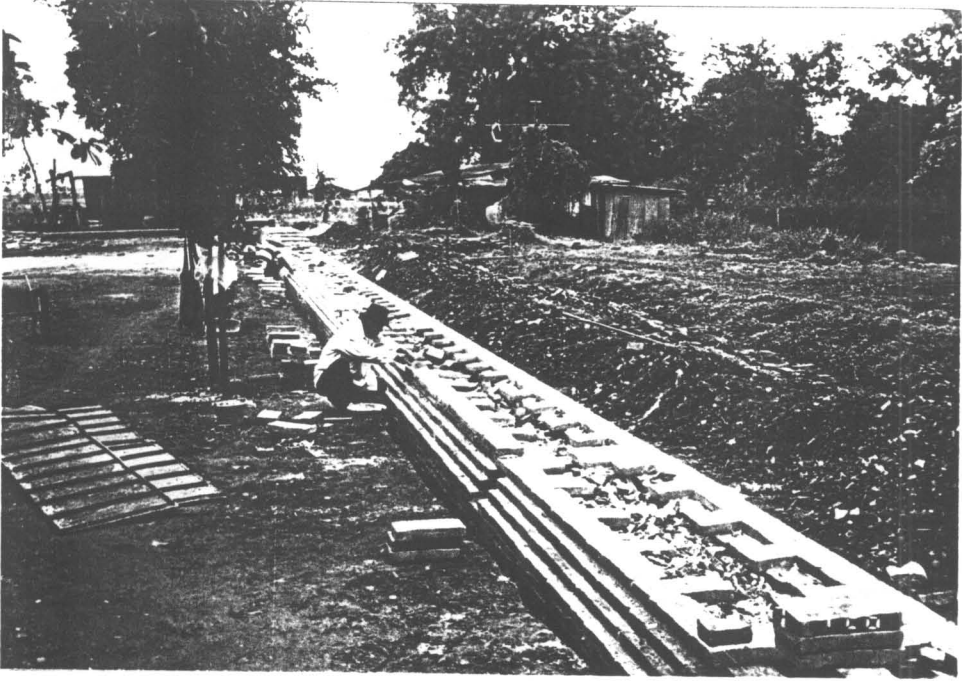


รูปที่ 39 ซากอาคารฝั่งตะวันออกเฉียงเหนือ ขณะทำการบูรณะ

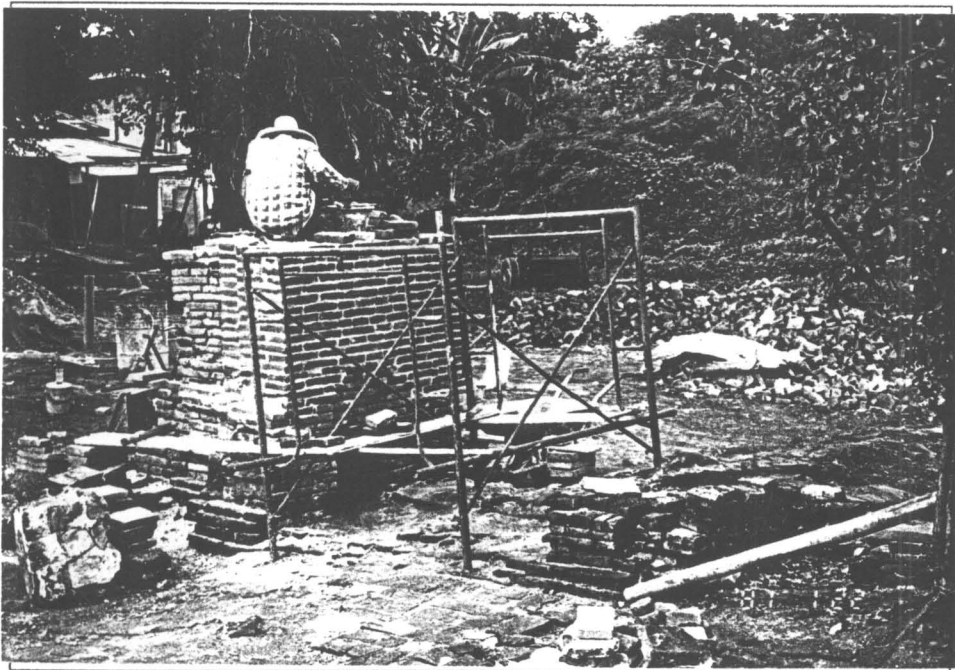
กำแพงแก้ว

สภาพก่อนดำเนินการ เหลือหลักฐานเพียงส่วนฐานของกำแพงแก้ว มีด้านทิศใต้เท่านั้นที่หลักฐานค่อนข้างสมบูรณ์ที่สุด แต่ก็มีปัญหาการทรุดเอียง ในการบูรณะเริ่มด้วยการกำจัดวัชพืช และขุดล้างทำความสะอาดแล้วร้อยอิฐเดิมที่เสื่อมสภาพออก จากนั้นก่ออิฐเสริมให้ได้แนวและระดับตามเดิม จากนั้นยาแนวด้วยปูนขาวหมัก ส่วนด้านที่ไม่มีฐานราก ดำเนินการโดยเทพื้นคอนกรีตเพื่อเป็นฐานรากแล้วจึงก่อกำแพงแก้วขึ้นใหม่โดยใช้วิธีก่อหัก

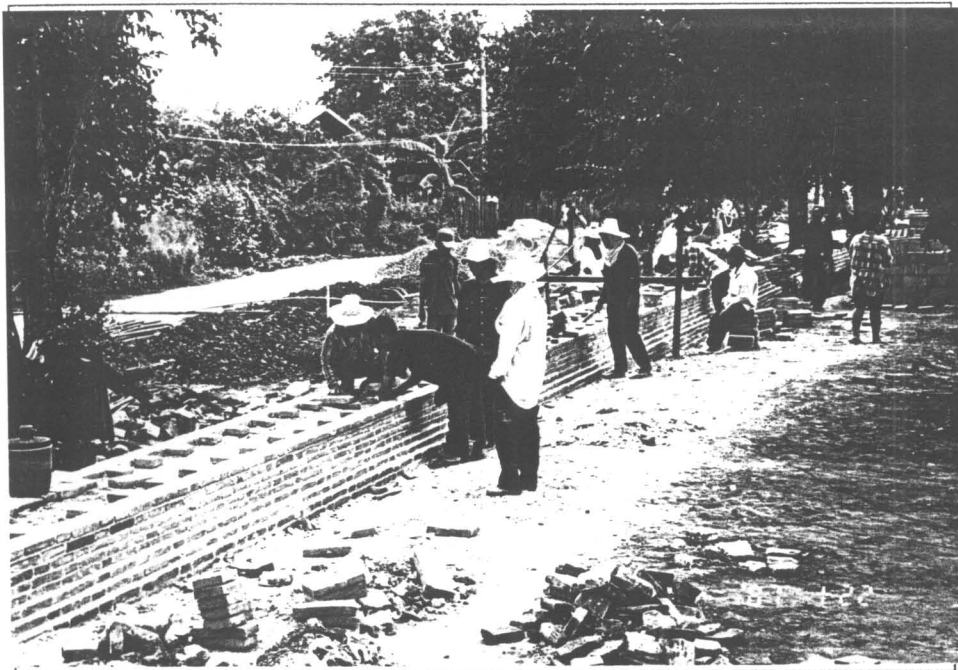
สำหรับหุ้มประตูและเฉลียงทางเข้า ดำเนินการก่ออิฐปรับเสริมฐานให้มีความมั่นคงแข็งแรง จากนั้นจึงก่ออิฐเสริมตามสภาพหลักฐานเดิม



รูปที่ 40 กำแพงแก้วด้านทิศเหนือ ขณะทำการบูรณะ



รูปที่ 41 ซุ้มประตูด้านทิศตะวันตก ขณะทำการบูรณะ



รูปที่ 42 กำแพงแก้วด้านทิศใต้ ขณะทำการบูรณะ



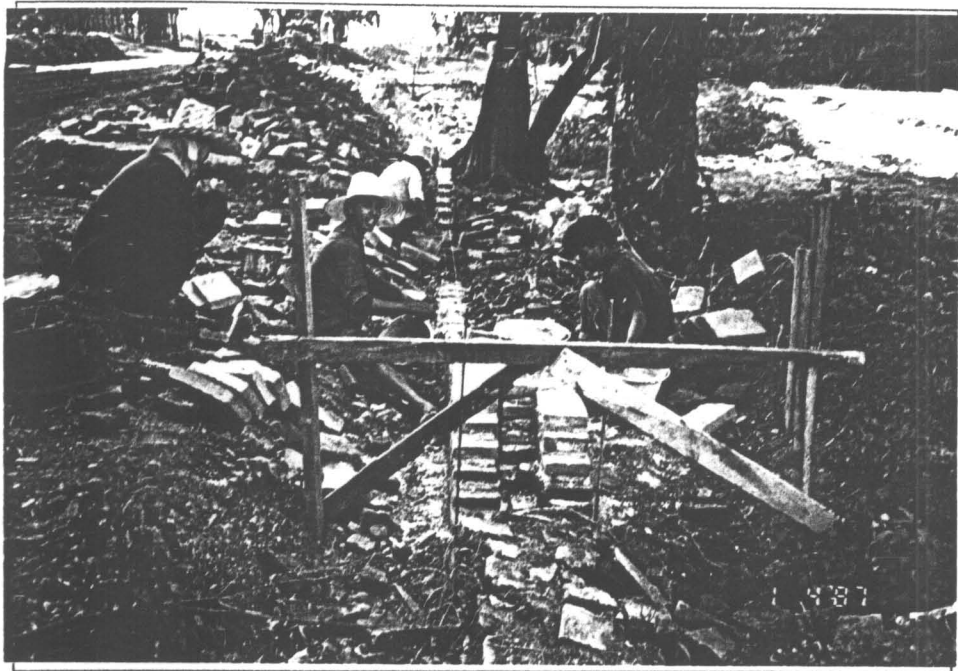
รูปที่ 43 เฉลียงทางเดินด้านทิศตะวันออก ขณะทำการบูรณะ



รูปที่ 44 ขณะเทพื้นคอนกรีตฐานรากกำแพงแก้วด้านทิศตะวันตก

กำแพงกันดิน

สภาพส่วนใหญ่ชำรุดเสียหายมาก เกิดจากการเสื่อมสภาพของปูนก่อ ทำให้เกิดปัญหา
ทรุดเอียง ดำเนินการบูรณะด้วยการรื้ออิฐที่เสื่อมสภาพออก แล้วก่ออิฐเสริมตามขนาดและรูป
แบบเดิม



รูปที่ 45 กำแพงกันดิน ขณะทำการบูรณะ



รูปที่ 46 กำแพงกันดิน ขณะทำการบูรณะ

บทที่ 3

โบราณสถานภายหลังการบูรณะ

โบราณสถานวัดจกกลม ภายหลังการดำเนินการบูรณะและเสริมความมั่นคง มีรายละเอียดดังนี้

เจดีย์ประธาน

เป็นเจดีย์ทรงกลมบนฐานแปดเหลี่ยม ประกอบด้วยฐานชั้นล่างเป็นฐานเขียงในผังแปดเหลี่ยม 3 ชั้นต่อขึ้นไป เป็นฐานบัวลูกแก้วอกไก่อีก 2 ชั้น มีซุ้มจระนำประดิษฐานพระพุทธรูปปูนปั้นโดยรอบ จำนวน 24 ซุ้ม ถัดขึ้นไปเป็นชั้นมาลัยเถา ประกอบด้วยบัวลูกแก้ว 3 ชั้น รองรับระฆัง องค์ระฆังรูปทรงค่อนข้างเพรียวรองรับบัลลังก์แปดเหลี่ยมฐานบัวลูกแก้วอกไก่ต่อขึ้นไปเป็นก้านฉัตร ยังเหลือเสาด้านทางด้านทิศใต้ 1 ต้น ขึ้นไปเป็นปล้องโชนและปลียอด

ด้านทิศตะวันออก มีมุขสี่เหลี่ยมย่อมุมขนาด 4.5X4.5 เมตร ด้านทิศเหนือและทิศใต้ของมุขมีบันไดขึ้นสู่องค์เจดีย์ ภายในเจดีย์องค์เล็กที่มีชุดบัวถลารองรับองค์ระฆัง



รูปที่ 47 เจดีย์ประธาน หลังการบูรณะ (35/1)



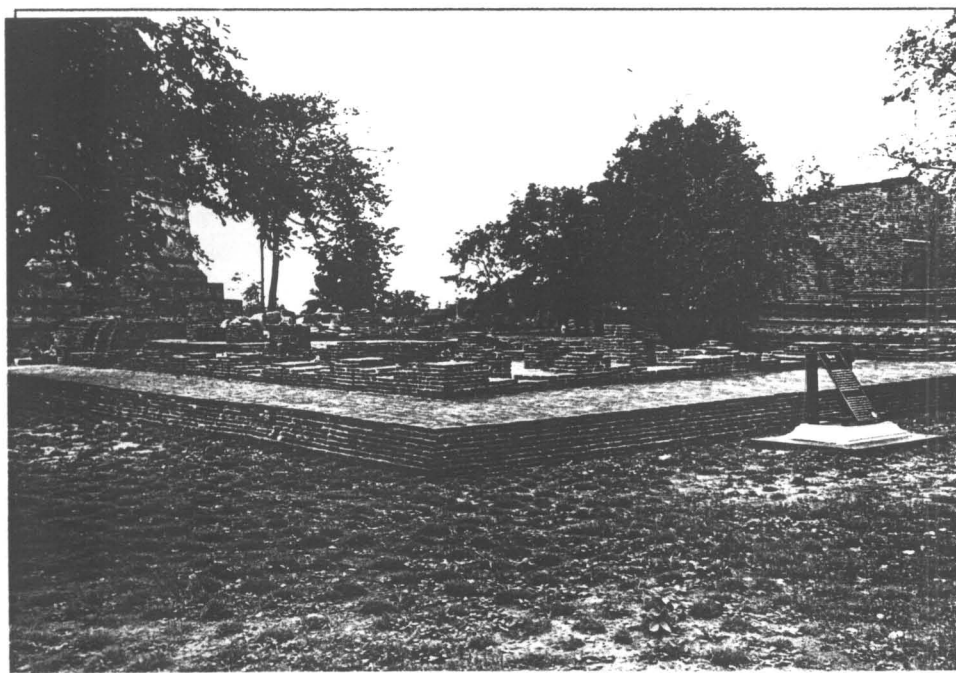
รูปที่ 48 เจดีย์ประธาน หลังการบูรณะ (35/2)

วิหาร

อยู่ทางทิศตะวันออกของเจดีย์ประธาน สภาพหลักฐานเหลือเพียงส่วนฐาน อยู่ในผังสี่เหลี่ยมผืนผ้ากว้าง 11.7 เมตร ยาว 19.2 เมตร สูงจากพื้นโดยเฉลี่ย 0.5 เมตร พื้นอาคารปูอิฐฉาบปูน มีพาไลรอบทั้ง 4 ด้าน ภายในอาคารมีเสาสี่เหลี่ยมรองรับโครงสร้างหลังคา กลางอาคารมีฐานชุกชีขนาด 5.1X10.2 เมตร ด้านหลังวิหารพบร่องรอยเสากลม 6 ต้น ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 40 เซนติเมตร



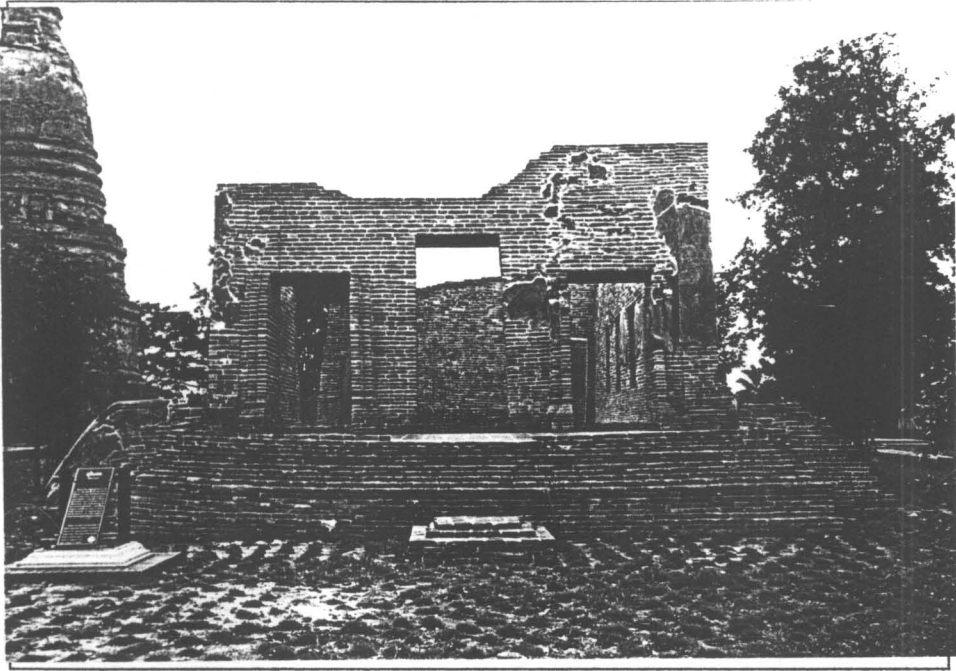
รูปที่ 49 สภาพทั่วไปของวิหาร หลังการบูรณะ (35/3)



รูปที่ 50 สภาพทั่วไปของวิหาร หลังการบูรณะ (35/4)

อุโบสถ

อยู่ทางทิศเหนือของวิหาร เป็นอาคารก่ออิฐสอปูน กว้าง 9.2 เมตร ยาว 16.4 เมตร มีระเบียงหน้า-หลัง ไม่มีพาไล ใช้ผนังรับน้ำหนักส่วนหลังคา เจาะช่องประตูหน้า 3 ประตู ประตูหลัง 2 ประตู ปัจจุบันประตูหลังถูกก่อบปิด ช่องหน้าต่างด้านละ 3 ช่อง ผนังด้านทิศใต้พังทลายจนถึงขั้นฐาน ตัวอุโบสถตั้งบนฐานบัวลูกแก้วอกไก่ ภายในปูพื้นอิฐฉาบปูน ฐานชุกชีมีขนาด 2.85X3.9 เมตร มีบันไดทางด้านเหนือ-ใต้ รอบอุโบสถมีฐานเสมาทั้ง 8 ทิศ ฐานเสมาเหลือเพียงฐานเดียว ๆ ขนาด 1.5X1.5 เมตร



รูปที่ 51 อุโบสถ หลังการบูรณะ (35/5)



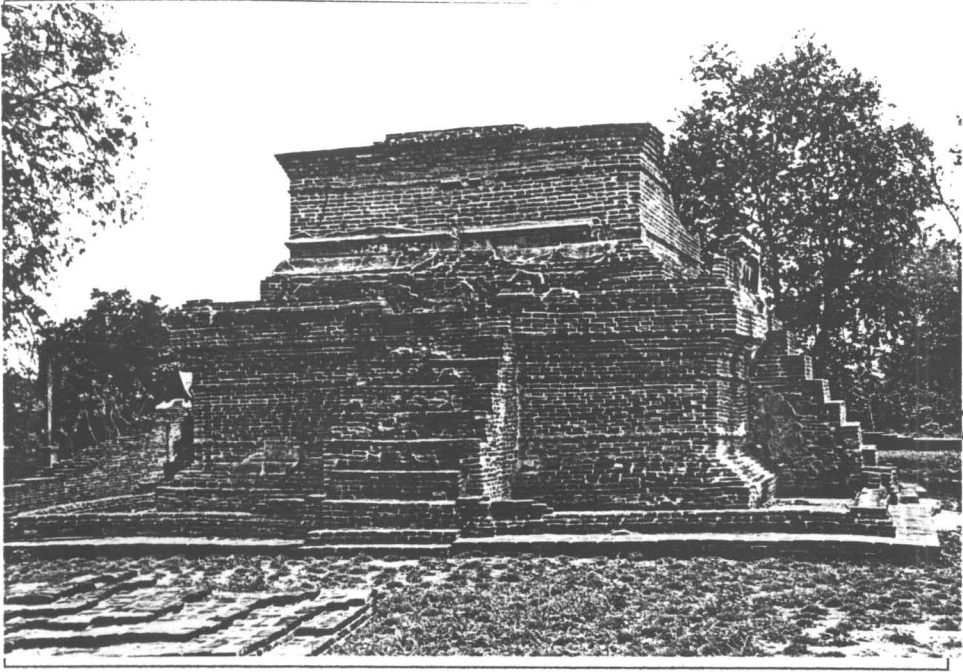
รูปที่ 52 อุโบสถ หลังการบูรณะ (35/6)

เจดีย์ฐานสี่เหลี่ยม

เจดีย์ฐานสี่เหลี่ยมหน้าวัดมีผังเป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส ขนาด 7.8X7.8 เมตร ฐานเป็นฐานบัวลูกแก้วอกไก่ซ้อนลดกันขึ้นไป 2 ชั้น ทำบันไดทางขึ้นตรงกลางทั้ง 4 ด้าน ฐานชั้นล่างมีระเบียงล้อมรอบ ระเบียงปูพื้นอิฐดาตปูน



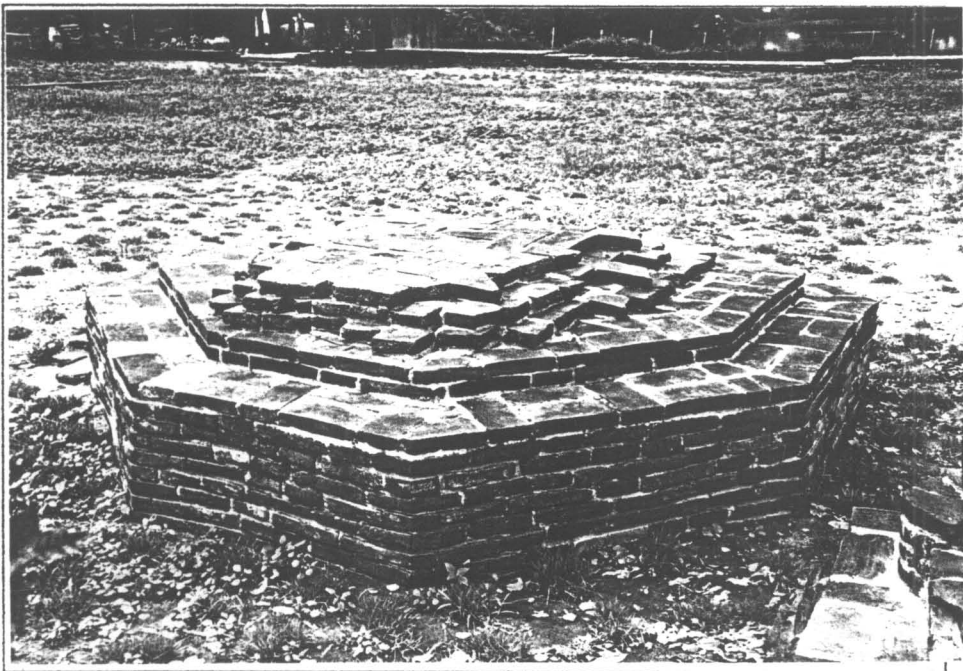
รูปที่ 53 เจดีย์ฐานสี่เหลี่ยม หลังการบูรณะ (35/7)



รูปที่ 54 เจดีย์ฐานสี่เหลี่ยม หลังการบูรณะ (35/8)

เจดีย์รายหมายเลข 1

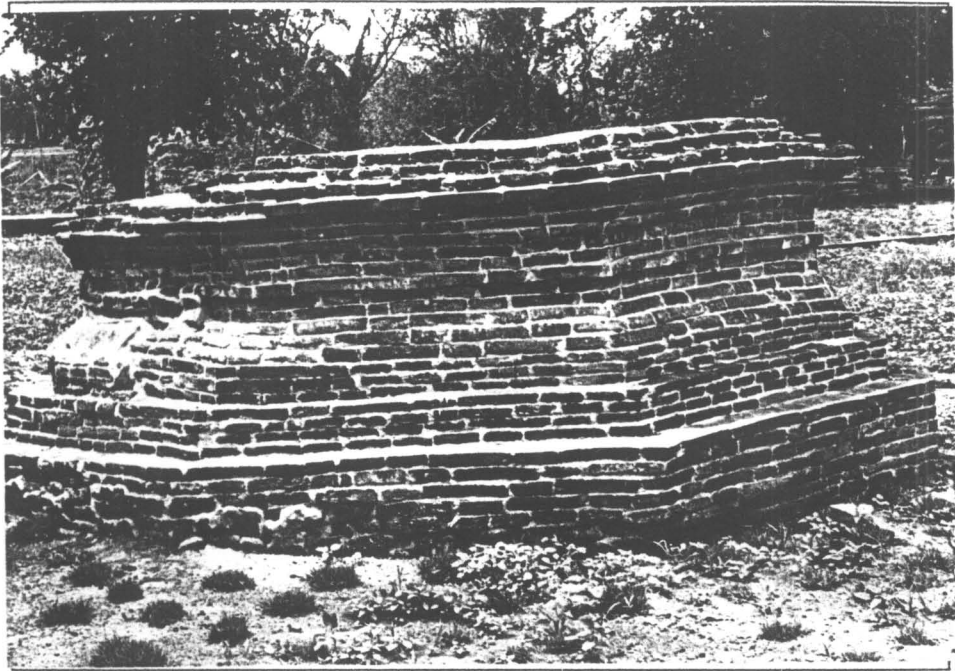
อยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของเจดีย์ประธาน เหลือหลักฐานเฉพาะฐานแปดเหลี่ยมชั้นล่างสุด ทางทิศตะวันตกของเจดีย์รายมีการก่อฐานสี่เหลี่ยมพอกฐานแปดเหลี่ยมอีกชั้นหนึ่ง แต่เหลือหลักฐานเพียงด้านเดียว



รูปที่ 55 เจดีย์รายหมายเลข 1 หลังการบูรณะ (35/9)

เจดีย์รายหมายเลข 2

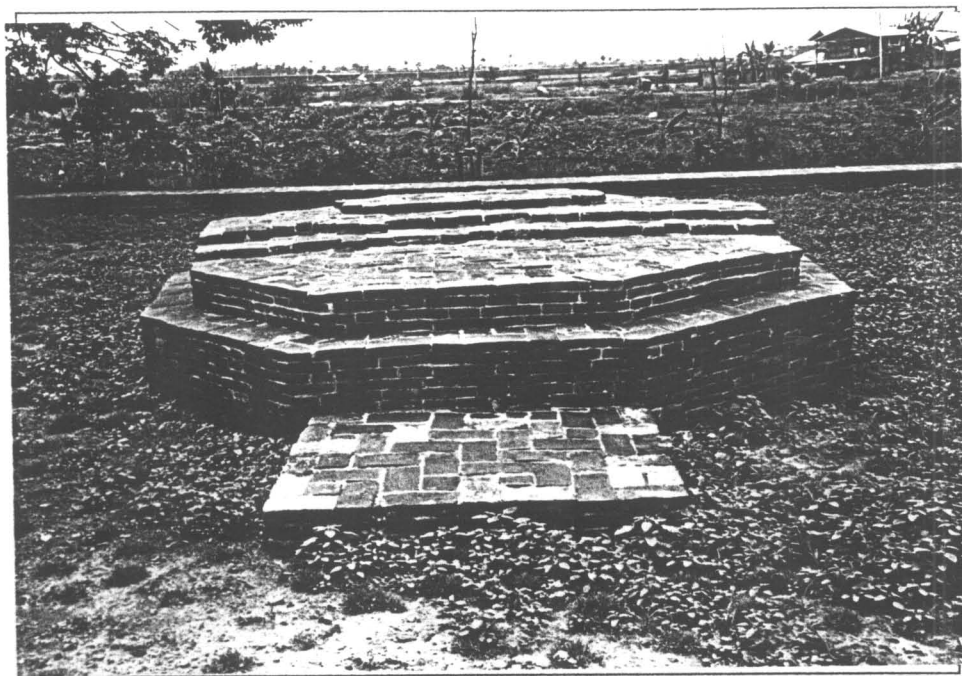
อยู่ทางทิศเหนือของเจดีย์ประธาน เหลือหลักฐานเฉพาะฐานเชิงชั้นล่างสุดในผังแปดเหลี่ยม ด้านทิศตะวันตกมีร่องรอยปูนฉาบส่วนบัวคว่ำเหลืออยู่



รูปที่ 56 เจดีย์รายหมายเลข 2 หลังการบูรณะ (35/10)

เจดีย์รายหมายเลข 3

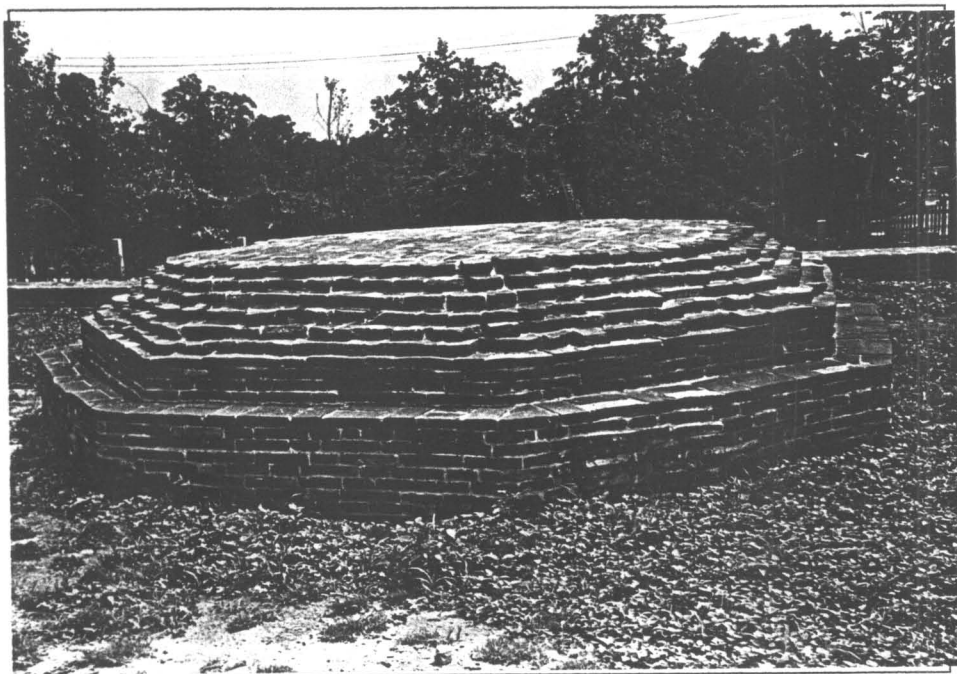
เหลือหลักฐานเฉพาะฐานเชิงในผังแปดเหลี่ยม ด้านทิศตะวันออกมีแท่นสี่เหลี่ยมติดกับฐานเจดีย์



รูปที่ 57 เจดีย์รายหมายเลข 3 หลังการบูรณะ (35/11)

เจดีย์รายหมายเลข 4

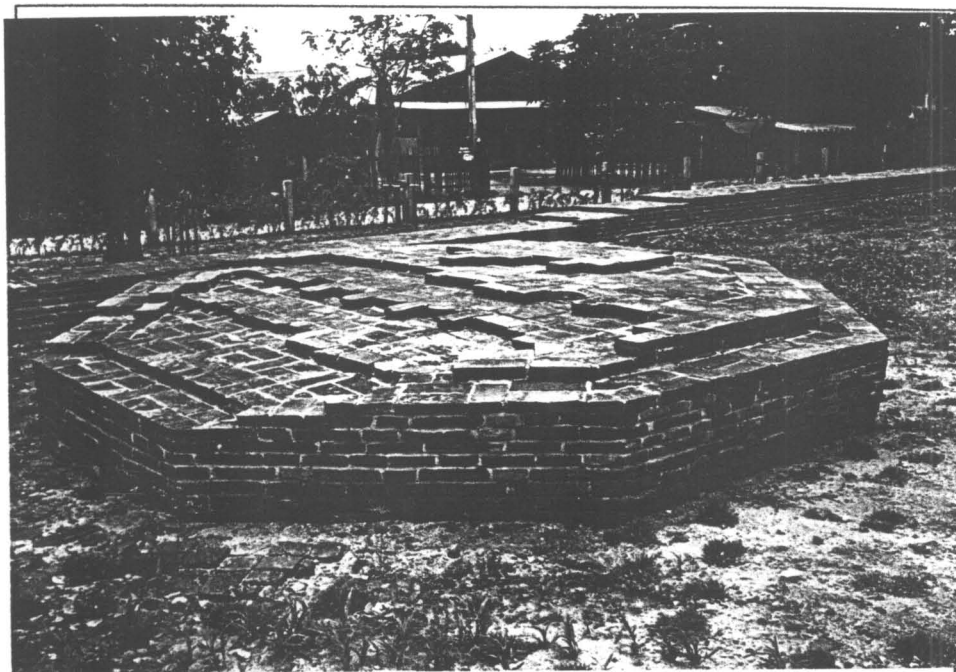
เหลือหลักฐานเฉพาะฐานเขียงในผังแปดเหลี่ยม เส้นผ่าศูนย์กลางฐาน ขนาด 5.2 เมตร



รูปที่ 58 เจดีย์รายหมายเลข 4 หลังการบูรณะ (35/12)

เจดีย์รายหมายเลข 5

อยู่ทางด้านทิศใต้ของเจดีย์ประธาน เหลือหลักฐานเฉพาะฐานเขียงในผังแปดเหลี่ยม
เส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 4.7 เมตร



รูปที่ 59 เจดีย์รายหมายเลข 5 หลังการบูรณะ (35/13)

เจดีย์รายหมายเลข 6

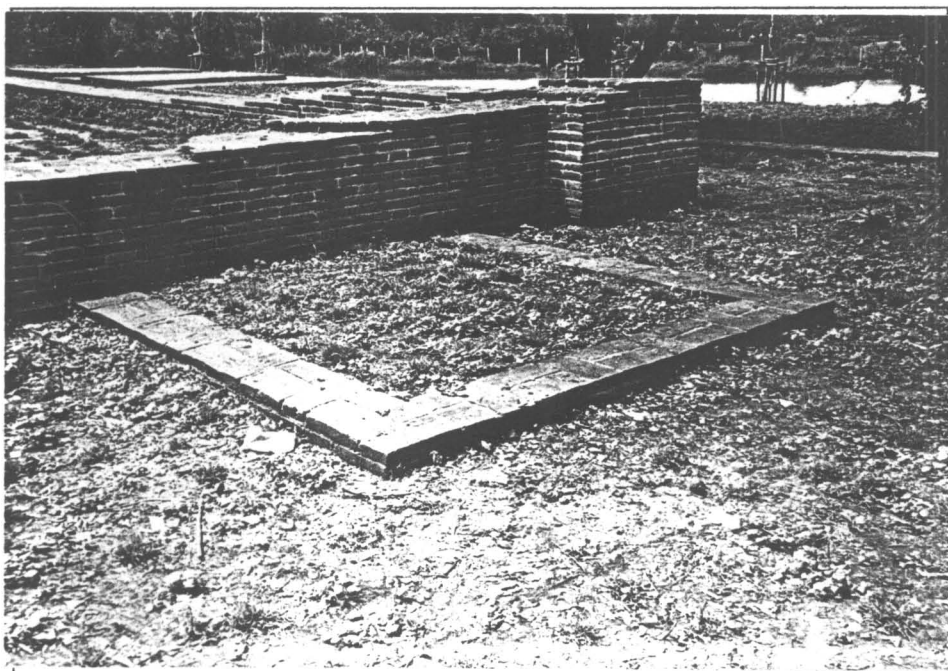
อยู่ทางด้านทิศตะวันออกเฉียงใต้ ของเจดีย์ประธาน เส้นผ่าศูนย์กลางฐานประมาณ
5.2 เหลือหลักฐานเฉพาะฐานเขียงในผังแปดเหลี่ยม



รูปที่ 60 เจดีย์รายหมายเลข 6 หลังการบูรณะ (35/14)

ซากอาคารริมกำแพงทิศตะวันออก (โบราณสถานหมายเลข 11)

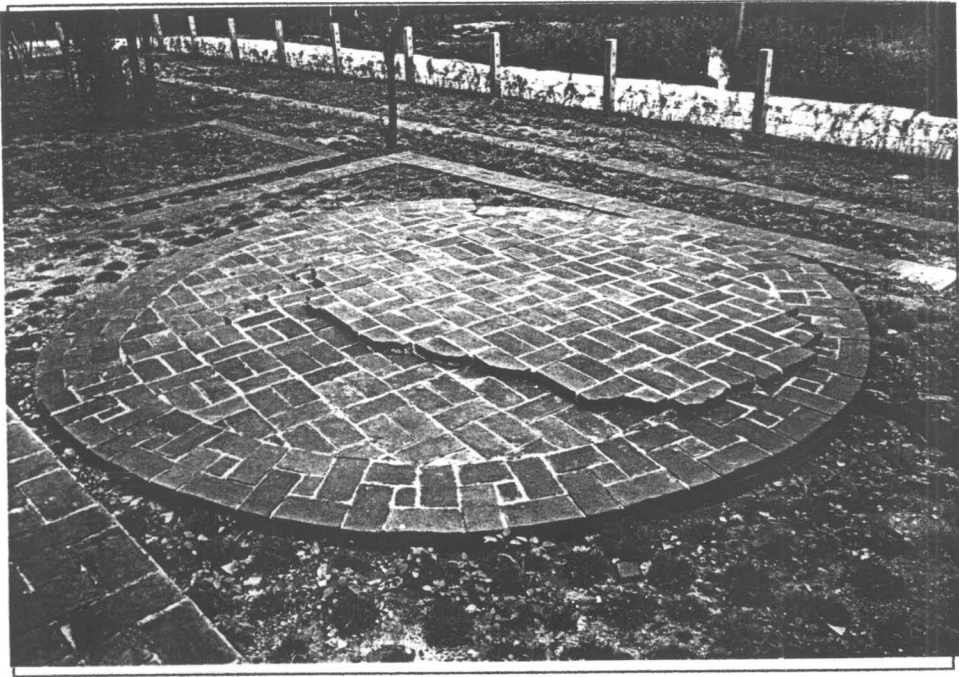
อยู่บริเวณมุมกำแพงแก้วด้านทิศตะวันออกเชิงเหนือ ผังอาคารรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า
ขนาด 3.75X4 เมตร ซากอาคารเหลือเพียงฐานอาคารเป็นอาคารก่ออิฐสอปูน



รูปที่ 61 ซากอาคารริมกำแพงทิศตะวันออก หลังการบูรณะ (35/15)

ซากอาคารริมกำแพงทิศใต้ (โบราณสถานหมายเลข 12)

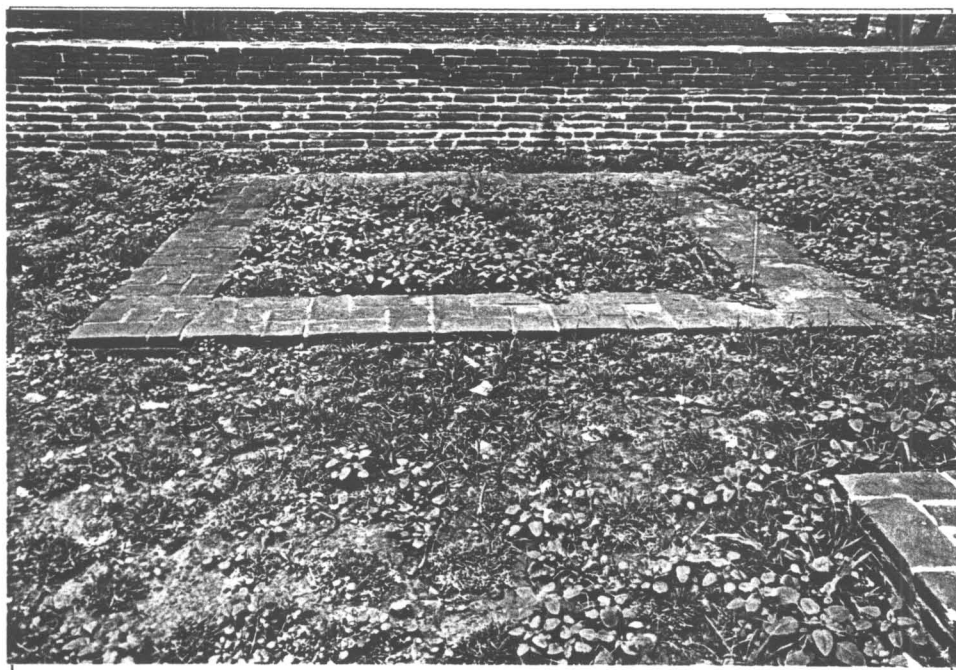
เป็นอาคารในผังสี่เหลี่ยมผืนผ้า ขนาด 7.75X10.5 เมตร ภายในกรอบสี่เหลี่ยมมีฐานอาคารเป็นรูปโค้ง



รูปที่ 62 ซากอาคารริมกำแพงทิศใต้ หลังการบูรณะ (35/16)

ซากอาคารริมกำแพงทิศใต้ (โบราณสถานหมายเลข 13)

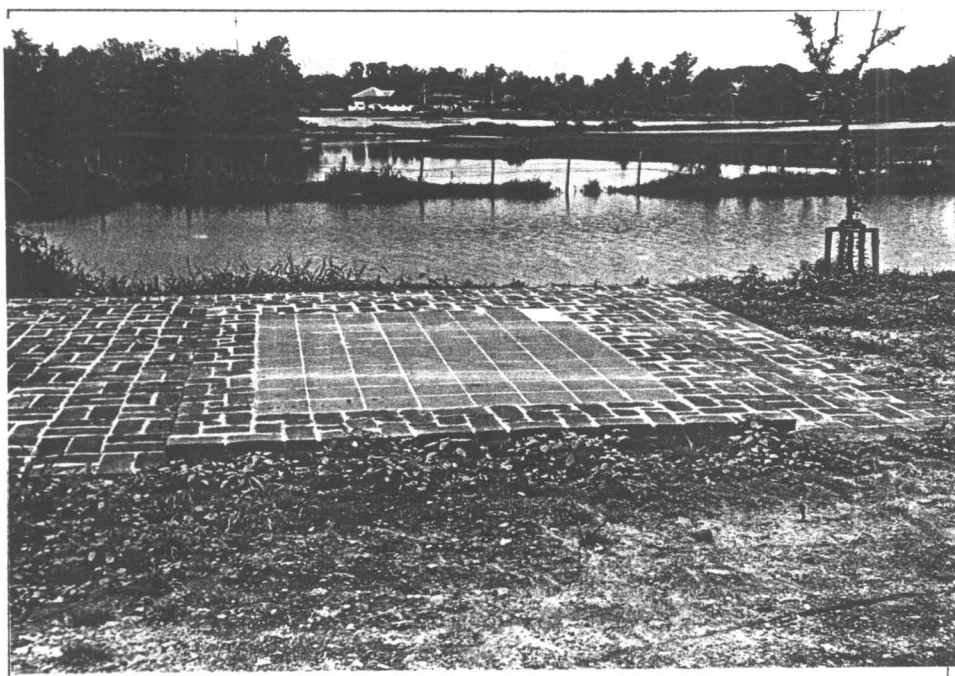
เป็นอาคารในผังสี่เหลี่ยมผืนผ้า ขนาดประมาณ 2.5X5 เมตร เหลือหลักฐานเพียงฐานก่ออิฐสองปูน



รูปที่ 63 ซากอาคารริมกำแพงทิศใต้ หลังการบูรณะ (35/17)

ซากอาคารริมกำแพงทิศเหนือฝั่งตะวันตก (โบราณสถานหมายเลข 14)

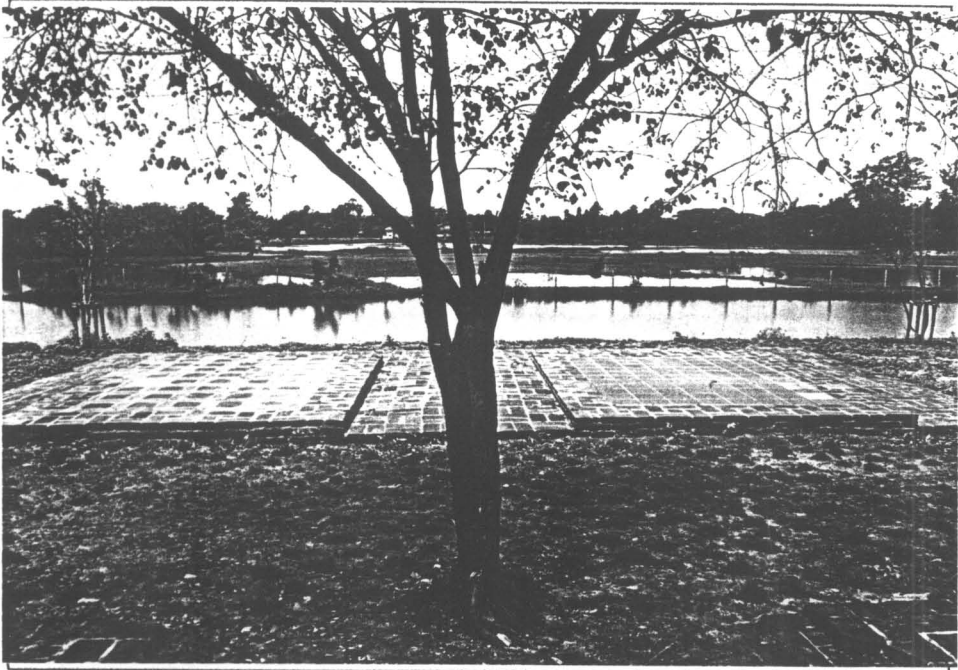
เป็นอาคารสี่เหลี่ยมผืนผ้าสองหลังคู่กันขนาดประมาณ 3.5X4.8 เมตร พื้นปูด้วย
กระเบื้องสี่เหลี่ยม ขนาด 2.5X27.5X27.5 เซนติเมตร



รูปที่ 64 ซากอาคารริมกำแพงทิศเหนือฝั่งตะวันตก หลังการบูรณะ (35/18)

ซากอาคารริมกำแพงทิศเหนือฝั่งตะวันออก (โบราณสถานหมายเลข 15)

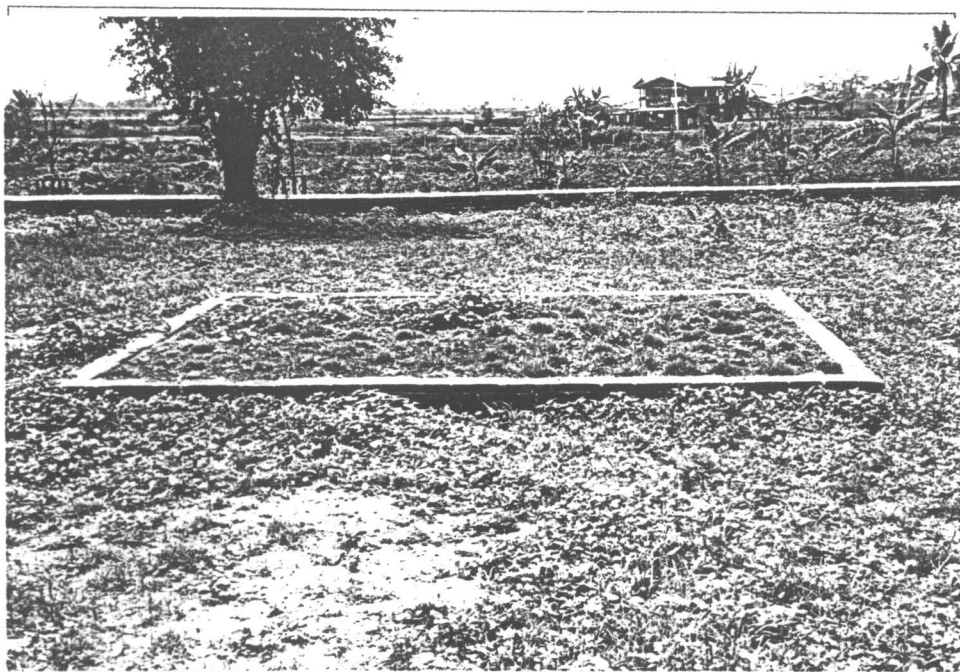
เป็นอาคารสี่เหลี่ยมจัตุรัสสองหลังคู่กัน ขนาด 3X3 เมตร อาคารด้านทิศตะวันออก ปลูกพื้นด้วยกระเบื้องดินเผาสี่เหลี่ยม ขนาด 2.5X27.5X27.5 เซนติเมตร ส่วนอาคารด้านทิศตะวันตก ปลูกพื้นด้วยกระเบื้องดินเผาสี่เหลี่ยมขนาดเดียวกันแล้วใช้กระเบื้องดินเผาหกเหลี่ยม ปลูกอมกระเบื้องสี่เหลี่ยมอีกทีหนึ่ง กระเบื้องดินเผาหกเหลี่ยมขนาด 2.5X15X35 เซนติเมตร



รูปที่ 65 ซากอาคารริมกำแพงทิศเหนือฝั่งตะวันออก หลังการบูรณะ (35/19)

ซากอาคารทางทิศตะวันตกของอุโบสถ (โบราณสถานหมายเลข 16)

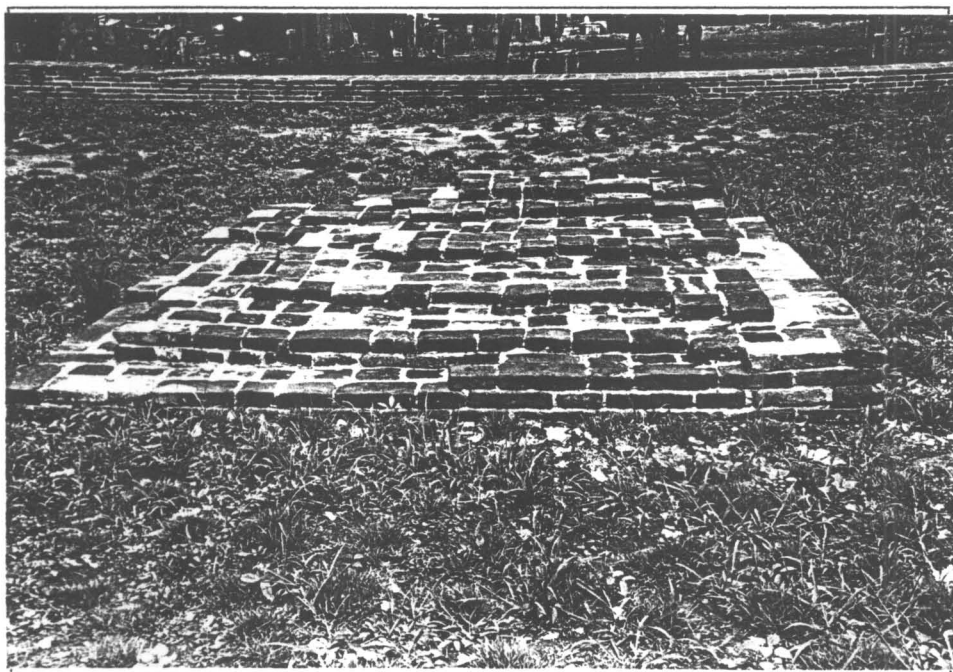
อาคารรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส ขนาด 3.2X3.2 เมตร เหลือหลักฐานเพียงขั้นฐานก่ออิฐ 2 ชั้น



รูปที่ 66 ซากอาคารทางทิศตะวันตกของอุโบสถ หลังการบูรณะ (35/20)

เจดีย์รายทางทิศเหนือ ของเจดีย์ฐานสี่เหลี่ยม (โบราณสถานหมายเลข 17)

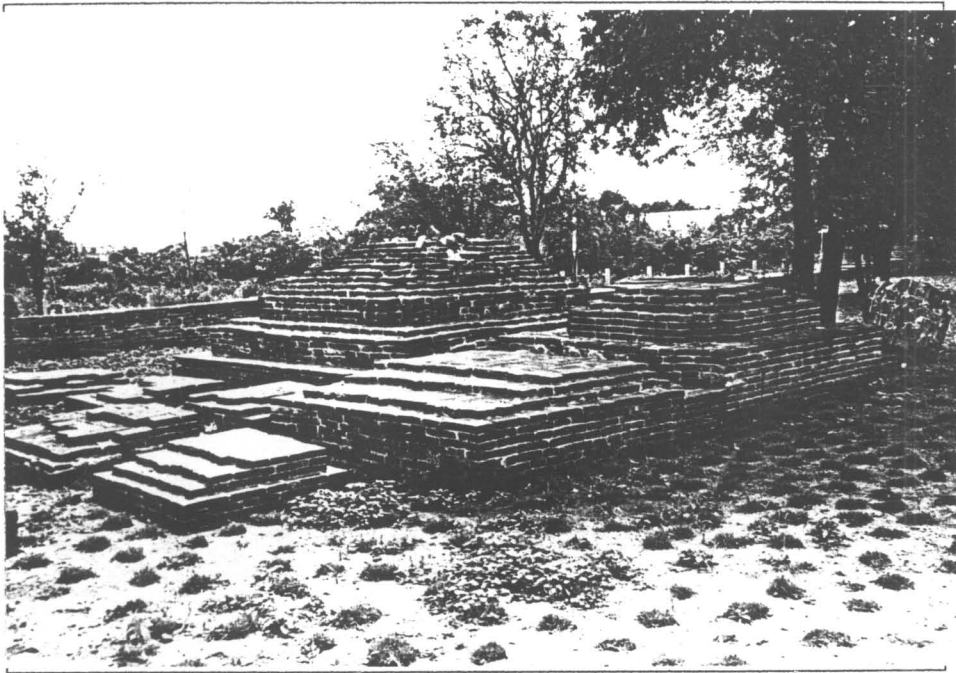
เหลือหลักฐานส่วนฐานอาคารในผังสี่เหลี่ยมจัตุรัส ขนาด 3X3 เมตร



รูปที่ 67 เจดีย์รายทางทิศเหนือของเจดีย์ฐานสี่เหลี่ยม หลังการบูรณะ (35/21)

กลุ่มเจดีย์รายทางทิศใต้ ของเจดีย์ฐานสี่เหลี่ยม (โบราณสถานหมายเลข 18,19,20)

เจดีย์รายทั้ง 3 องค์ สร้างอยู่บนฐานเดียวกัน ประกอบด้วยเจดีย์ฐานสี่เหลี่ยม(หมายเลข 18) ขนาด 4X4 เมตร , เจดีย์ฐานสี่เหลี่ยม (หมายเลข 19)ขนาด 2.4X2.4 เมตร และ เจดีย์ฐานสี่เหลี่ยม (หมายเลข 20) ขนาด 2.2X2.2 เมตร เจดีย์รายทั้ง 3 องค์ เหลือหลักฐานเพียงส่วนฐานเท่านั้น



รูปที่ 68 กลุ่มเจดีย์รายทางทิศใต้ของเจดีย์ฐานสี่เหลี่ยม หลังการบูรณะ (35/22)

เจดีย์รายฐานสี่เหลี่ยมใกล้กำแพงแก้วทางทิศตะวันออก (โบราณสถานหมายเลข 21)

เหลือหลักฐานเพียงฐานในผังสี่เหลี่ยมจัตุรัส ขนาด 3.2X3.2 เมตร

โบราณสถานหมายเลข 22

เหลือหลักฐานเพียงฐานในผังสี่เหลี่ยมจัตุรัส ขนาด 2X2 เมตร

กลุ่มเจดีย์รายทางทิศใต้ของเจดีย์ฐานสี่เหลี่ยม(โบราณสถานหมายเลข 23,24,25,26, 27,28,29)

เหลือหลักฐานเพียงฐานในผังสี่เหลี่ยมจัตุรัส ขนาด 1.2X1.2 เมตร

โบราณสถานหมายเลข 30

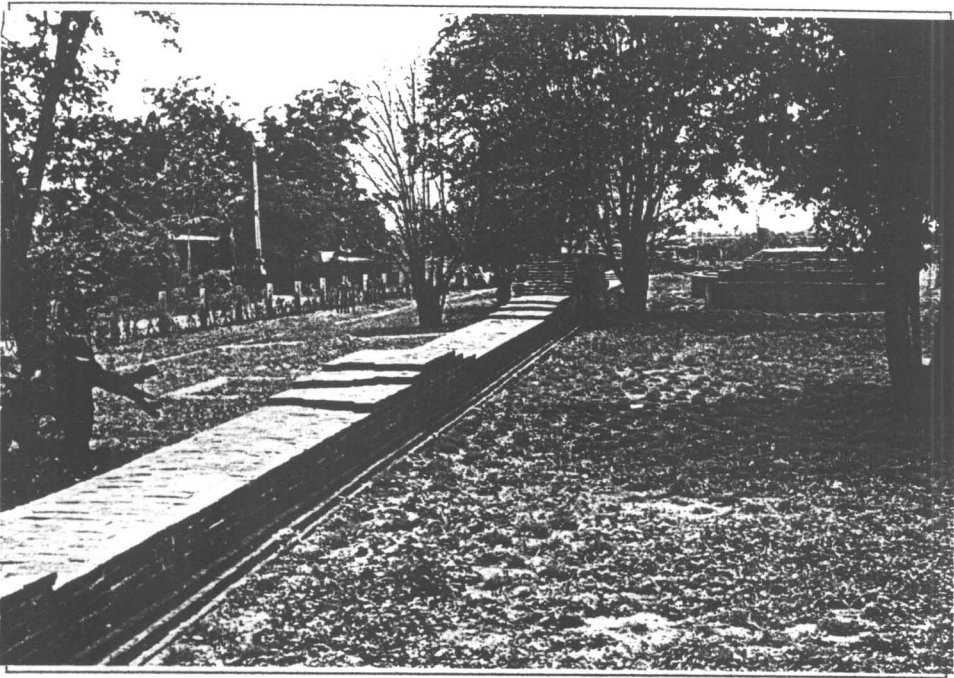
อยู่ทางด้านทิศใต้ของกำแพงแก้วฝั่งทิศใต้ เหลือหลักฐานเพียงส่วนฐานในผังสี่เหลี่ยมจัตุรัสขนาด 3X3เมตร

กำแพงแก้ว

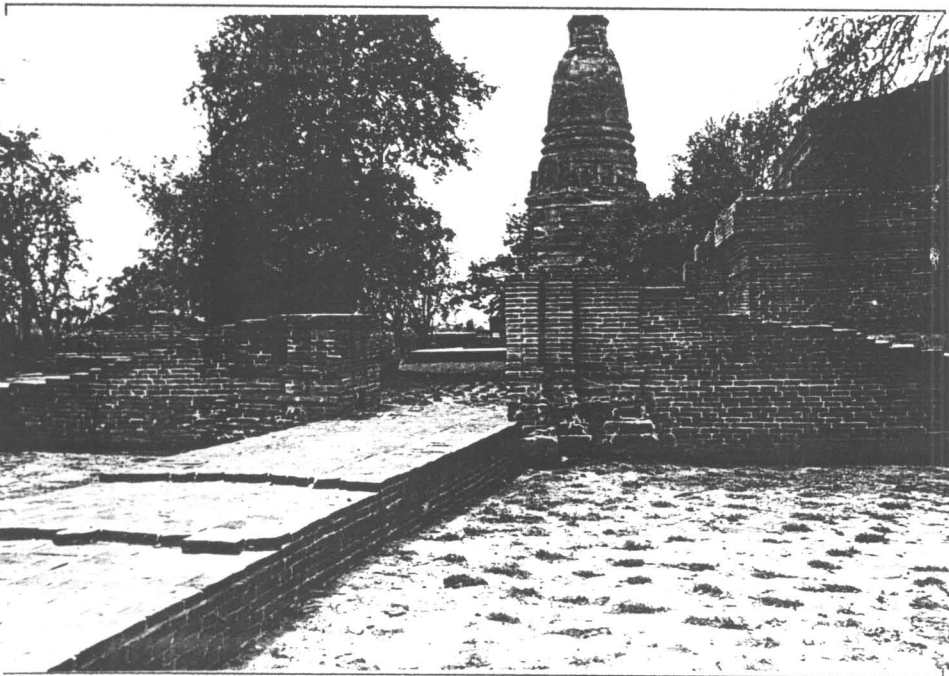
เหลือหลักฐานเฉพาะส่วนฐาน ลักษณะกำแพงก่ออิฐขึ้นตรง ๆ แต่มีบัวคว่ำอยู่ที่ฐานล่าง ที่มุมทั้งสี่มุมประดับด้วยเสาหัวเม็ด ชุ่มประตูทางเข้าอยู่ทางด้านทิศตะวันออกและทิศใต้ ด้านละ 1 ประตู ส่วนยอดชุมหักหายไป ลักษณะชุมมีการย่อมุม มีลวดลายขาสিংห์ประดับอยู่



รูปที่ 69 กำแพงแก้วด้านทิศเหนือ หลังการบูรณะ (35/23)



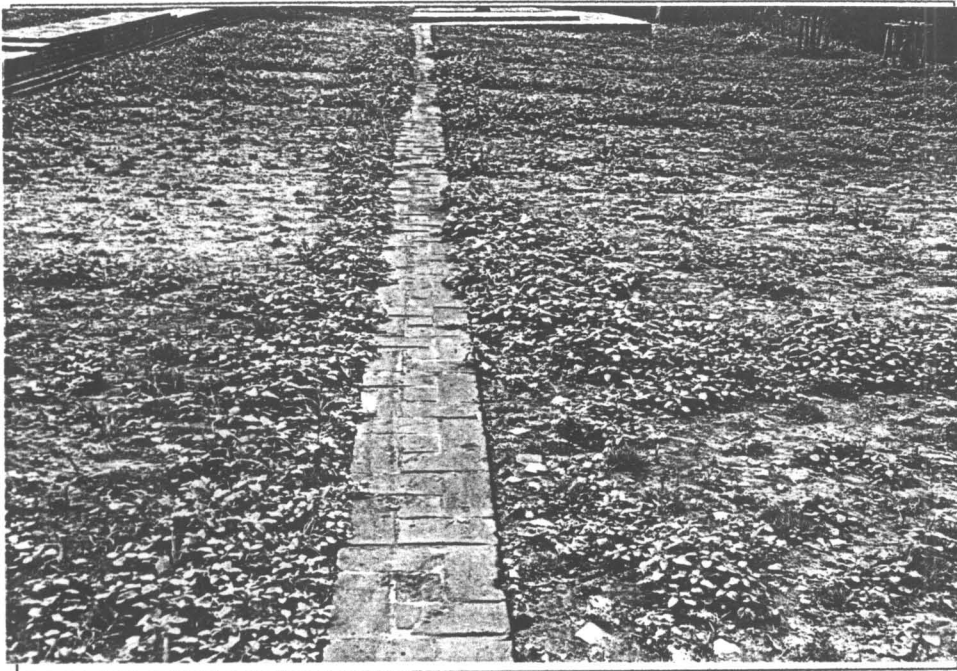
รูปที่ 70 กำแพงแก้วและซุ้มประตูด้านทิศใต้ หลังการบูรณะ (35/24)



รูปที่ 71 ซุ้มประตูและเฉลียงทางเดินด้านตะวันออก หลังการบูรณะ (35/25)

กำแพงกันดิน

กำแพงกันดินล้อมรอบกำแพงแก้วและซากอาคารนอกกำแพงแก้ว กำแพงกันดินหนา
ประมาณ 45 เซนติเมตร เป็นการก่ออิฐขึ้นตรง ๆ ไม่มีฐานบัว



รูปที่ 72 กำแพงกันดินด้านทิศเหนือ หลังการบูรณะ (35/26)

บทที่ 4

บทสรุป

โบราณสถานวัดจنگกลม ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของคลองสระบัว ในตำบลคลองสระบัว อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

วัดจنگกลมไม่ปรากฏหลักฐานในพงศาวดารว่าใครเป็นผู้สร้าง แต่ปรากฏเป็นหลักฐานในเอกสารประวัติศาสตร์สั้น ๆ ถึงเหตุการณ์ “ พระธรรมสารเถร อธิการวัดจنگกรม “ เข้าร่วมถวายพระพรสมเด็จพระเพทราชา ณ พระที่นั่งบรรยงก์รัตนนาสน์ พระบรมมหาราชวัง ในวันแรมสิบห้าค่ำปีชวด ปีพุทธศักราช 2242 หลักฐานทางเอกสารที่ไม่ชัดเจนว่าใครเป็นผู้สร้างวัด และไม่สามารถกำหนดอายุวัดจنگกลมได้ แต่พอจะทราบว่าจะอย่างน้อย วัดจنگกลมได้มีการสร้างมาก่อนหน้าปีที่กล่าวถึงในเอกสารโบราณดังกล่าวแล้ว ดังนั้นจึงต้องใช้การดำเนินงานทางโบราณคดี เพื่อตอบปัญหาซึ่งสามารถศึกษาพัฒนาการ ลำดับอายุโบราณสถานสมัยต่าง ๆ ภายในวัดจنگกลมได้ดังนี้

วัดจنگกลม สมัยที่ 1 เริ่มสร้างในสมัยอยุธยาตอนต้นราวปลายพุทธศตวรรษที่ 20 ถึงต้นพุทธศตวรรษที่ 21 และใช้งานเรื่อยมาจนถึงปลายพุทธศตวรรษที่ 21 ผังวัดวางตามแกนทิศตะวันออก-ตะวันตก สิ่งก่อสร้างภายในประกอบด้วย เจดีย์ประธาน เจดีย์ราย 4 องค์ วิหาร และแนวกำแพงทางทิศตะวันออกของวัด สร้างด้วยการก่ออิฐสอดดินแล้วฉาบปูนปิดรอยก่อ

โบราณวัตถุที่พบได้แก่ กระปุกลายคราม ซึ่งจัดอยู่ในกลุ่มเครื่องถ้วยเวียตนาม อายุราวพุทธศตวรรษที่ 19-20 และเครื่องถ้วยจีนเคลือบสีเขียวพร้อมฝาลายคราม อายุราวพุทธศตวรรษที่ 21

สมัยที่ 2 กำหนดอายุราวปลายพุทธศตวรรษที่ 21 ถึงต้นพุทธศตวรรษที่ 22 เป็นช่วงระยะเวลาสั้น ๆ ในสมัยอยุธยาตอนกลาง มีการปรับเปลี่ยนโดยพอกขยายขนาดเจดีย์ประธาน ตั้งแต่ส่วนฐานขึ้นไป ปรับเปลี่ยนองค์ประกอบของวิหารและก่อสร้างเจดีย์รายบางองค์ (เจดีย์รายหมายเลข 5) เทคนิคการก่อสร้างยังคงก่ออิฐสอดดินเช่นเดิม

สมัยที่ 3 สมัยกรุงศรีอยุธยาตอนปลาย กำหนดอายุราวต้นพุทธศตวรรษที่ 23 รัชกาลสมเด็จพระนารายณ์เป็นต้นมาจนถึงปลายพุทธศตวรรษ เป็นช่วงที่มีการเปลี่ยนแปลงสิ่งก่อสร้างภายในวัดครั้งสำคัญที่สุด เนื่องจากมีการสร้างโบสถ์ขึ้นในสมัยนี้ และขยายแนวกำแพงวัด

ล้อมรอบเขตพุทธสถานทั้งหมด อีกทั้งวิหารและเจดีย์ประธานก็ได้รับการบูรณะเปลี่ยนแปลงด้วย

สมัยที่ 4 สมัยอยุธยาตอนปลาย ราวต้นพุทธศตวรรษที่ 24 ถึงเสียกรุงศรีอยุธยา โบราณสถานหลักภายในวัดยังคงได้รับการบูรณะเปลี่ยนแปลงอีกเล็กน้อย อีกทั้งเริ่มมีการสร้างอาคารริมแนวกำแพงวัด และสร้างเจดีย์ฐานสี่เหลี่ยม ขึ้นทางด้านทิศตะวันออกของวัด

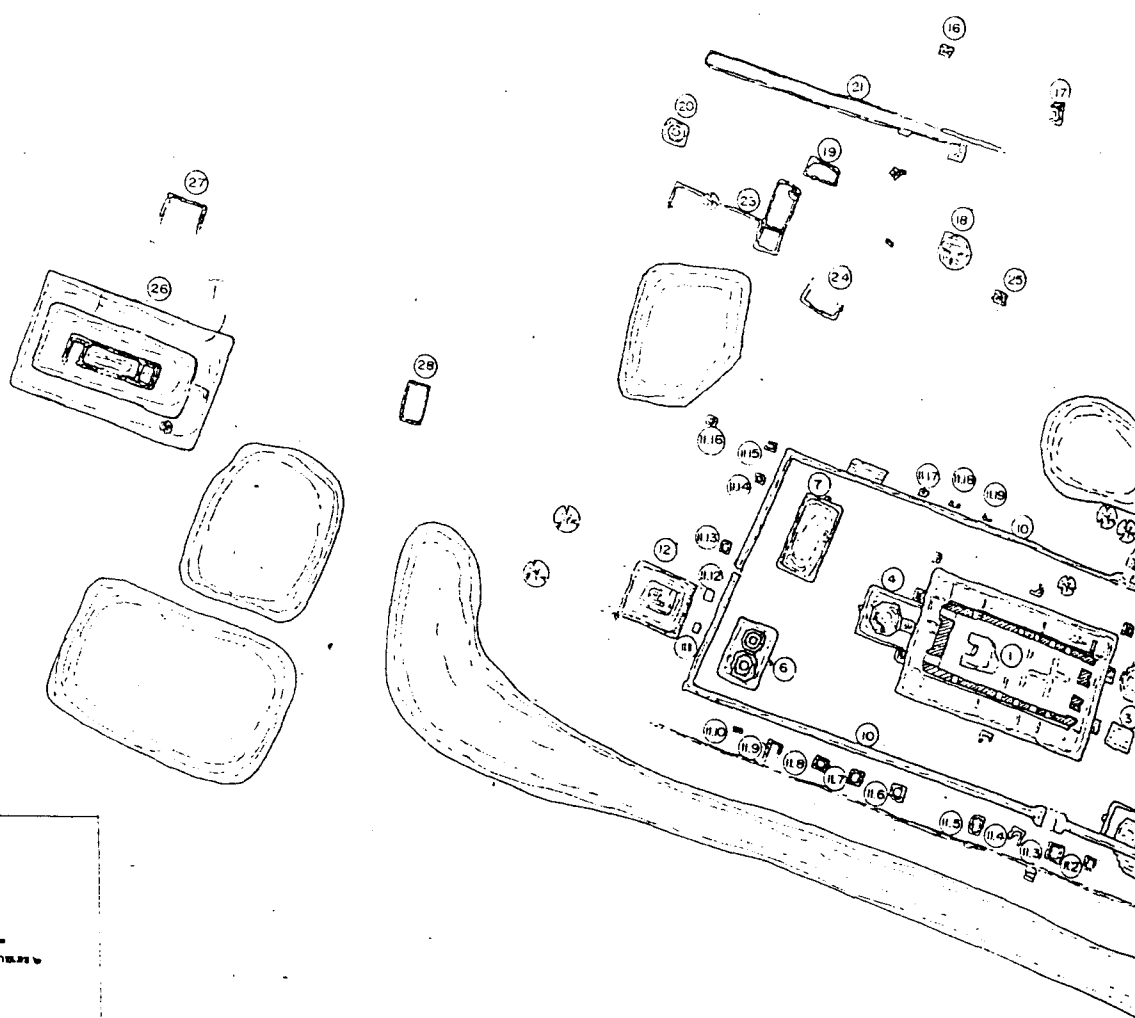
โบราณวัตถุที่พบได้แก่ ส่วนประกอบทางสถาปัตยกรรม เครื่องมือเครื่องใช้ จำพวก เข็มเทียน หม้อทะนุ ซึ่งกำหนดอายุราวพุทธศตวรรษที่ 23-24

สมัยที่ 5 สมัยต้นกรุงรัตนโกสินทร์ ราวปลายพุทธศตวรรษที่ 24 ถึงปลายพุทธศตวรรษที่ 25 หลักฐานโบราณสถานที่พบแสดงให้เห็นว่า สิ่งก่อสร้างในวัดจกกลม ได้รับการบูรณะอีกครั้ง ร่องรอยการบูรณะครั้งหลังสุดใช้วัสดุสภาพไม่สมบูรณ์เป็นอิฐหัก และพบว่ามีการรื้อกำแพงวัดทางทิศเหนือออก

โบราณวัตถุที่พบได้แก่ ประเภทเครื่องมือเครื่องใช้ จำพวก เบ้าหลอมโลหะ ถ้วยดินเผาภายในประเทศ ซึ่งกำหนดอายุราวพุทธศตวรรษที่ 24-25

วัดจกกลมจากหลักฐานทางโบราณคดีและโบราณวัตถุ ทำให้ทราบว่ามีการใช้งานตั้งแต่สมัยอยุธยาตอนต้นเรื่อยมาจนถึงสมัยต้นรัตนโกสินทร์ เรื่อยมาจนถูกทิ้งร้างไปเมื่อไม่กี่สิบปีมานี้

สำหรับการบูรณะในครั้งนี้ได้คำนึงถึงหลักพื้นฐานในการปฏิบัติงานตามมาตรฐานของการสงวนรักษามรดกทางสถาปัตยกรรมของสหประชาชาติว่าด้วยอนุสรณ์และแหล่งโบราณคดี (INTERNATIONAL COUNCIL ON MONUMENTS AND SITES) ในส่วนของโบราณสถานแต่ละจุดจำเป็นต้องมีการก่ออิฐซ่อมแซมอิฐเดิมตามสภาพหลักฐานเดิมที่มีอยู่ เพื่อผลในการป้องกันอิฐเดิมไม่ให้เสื่อมสภาพ และเป็นการแสดงรูปแบบสถาปัตยกรรมที่หายไป โดยจะก่ออิฐซ่อมแซมในส่วนที่ชำรุดพังทลายเท่าที่จำเป็นและมีหลักฐานเท่านั้น

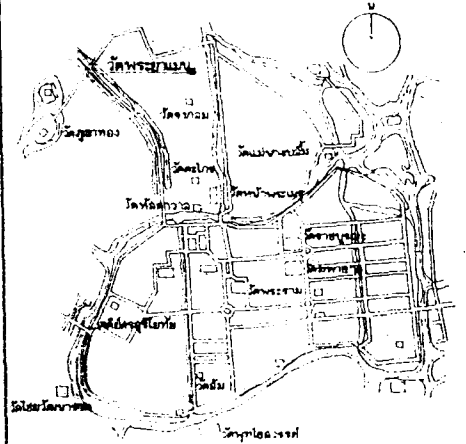


- สัญลักษณ์**
- 1) คูน้ำ
 - 2) เสาหินป้อมวัดพระยาแมน
 - 3) เสาหินตั้ง
 - 4) เสาหินป้อมวัดพระยาแมน
 - 5) บางคหามณะ ๑, บางคหามณะ ๒
 - 6) เสาหินอุทิศพระยาแมน, เสาหินอุทิศพระยาแมน ๒
 - 7) ศาลพระยาแมน
 - 8) ศาลพระยาแมน
 - 9) ศาลพระยาแมน
 - 10) กำแพงแก้ว
 - 11) กลุ่มตupaตั้งอยู่ข้างนอกกำแพงแก้ว
 - 12) ศาลพระยาแมน
 - 13) เสาหินทำน้ำ
 - 14) หอระฆัง
 - 15) ฐานสิ่งก่อสร้างพระยาแมน
 - 16) ฐานสิ่งก่อสร้างพระยาแมน
 - 17) ฐานสิ่งก่อสร้างพระยาแมน
 - 18) ฐานสิ่งก่อสร้างพระยาแมน
 - 19) ฐานสิ่งก่อสร้างพระยาแมน
 - 20) ฐานสิ่งก่อสร้างพระยาแมน
 - 21) แนวทางเดินพระยาแมน
 - 22) แนวทางเดินพระยาแมน
 - 23) ศาลพระยาแมน
 - 24) ศาลพระยาแมน
 - 25) ศาลพระยาแมน
 - 26) ศาลพระยาแมน
 - 27) ศาลพระยาแมน
 - 28) ศาลพระยาแมน
 - 29) ศาลพระยาแมน

↑ **ผังบริเวณวัดพระยาแมน**
 มาตราส่วน 1:500

คณะกรรมการตรวจการจ้าง	
ประธานกรรมการ	นายจตุร แดงเยี่ยม
กรรมการ ๑	นายสมนึก วัฒนาภรณ์
กรรมการ ๑	นายสมิทธิ์พร สว่างคงเอียด
กรรมการ ๑	นาย ส. สกนดี สุกดี
กรรมการ ๑	นายสมชาย วิเศษ
กรรมการ ๑	นาย ส. สกนดี สุกดี
กรรมการ ๑	นายสมชาย วิเศษ
กรรมการ ๑	นาย ส. สกนดี สุกดี
กรรมการ ๑	นายสมชาย วิเศษ
กรรมการ ๑	นาย ส. สกนดี สุกดี

ผังดัชนี



สำเนาที่ออกวันที่ 47 PPR682888 7:27:3 5137 IV

(NOT TO SCALE)

ดำเนินการโดย

ห้างหุ้นส่วนจำกัด ปุราณรักษ์

692/89 แขวงถนนเพชรบุรี เขตราชเทวี

กรุงเทพมหานคร

สำรวจ	ปราโมทย์	<i>[Signature]</i>	
นายช่างสำรวจ	ปราโมทย์	<i>[Signature]</i>	
นายช่างสถาปัตย์	วิวัฒน์	<i>[Signature]</i>	
นายช่างวิศวกรรม	ยุพิน	<i>[Signature]</i>	
นักวิชาการช่างศิลป์	พัฒนพงศ์		
นักโบราณคดี	จันทนา	<i>[Signature]</i>	
สถาปนิก	นพพร โทษณิก	<i>[Signature]</i>	
วิศวกรโยธา	วรศักดิ์ จิรภานุวรรณ	<i>[Signature]</i>	
ผู้เขียนข้อมูล	1		

ตรวจ / วิเคราะห์รูปแบบ / ออกแบบ

นายช่างโยธา			
นักวิชาการช่างศิลป์			
นักโบราณคดี			
สถาปนิก			
วิศวกรโยธา			

เห็นชอบ / อนุมัติ

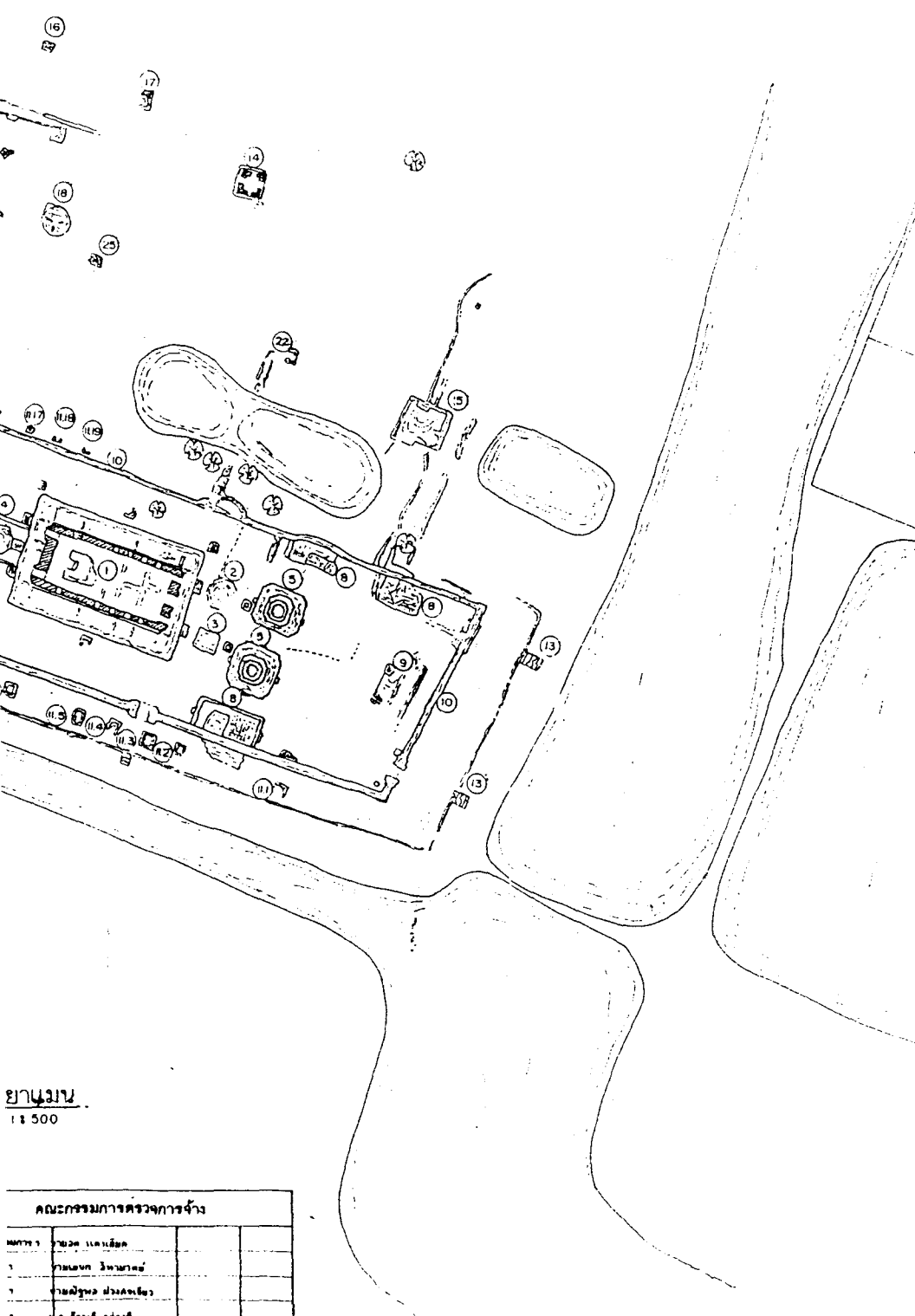
ทน ฝ่ายวิชาการ			
ทน ฝ่ายศิลปกรรม			
ผอ. อุทยาน 1			
ผอ. สำนักศิลปฯ ที่ 3			
ผอ. สำนัก ผง			
อธิบดี			
รหัส	แบบของเขต	จำนวนแผ่น	แผ่นที่

วัดพระยาแม่

ที่ตั้ง ตำบลคลองจระบี อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

รูปแบบ	ฉาบพูนผิวและประดับ	มาตราส่วน	1:500
แผ่น	ผังบริเวณ	0 5 10 20	30

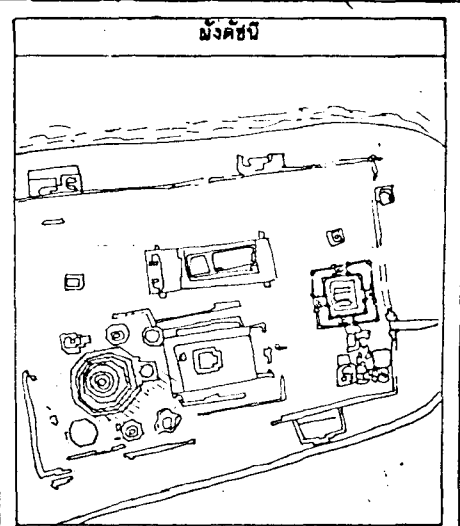
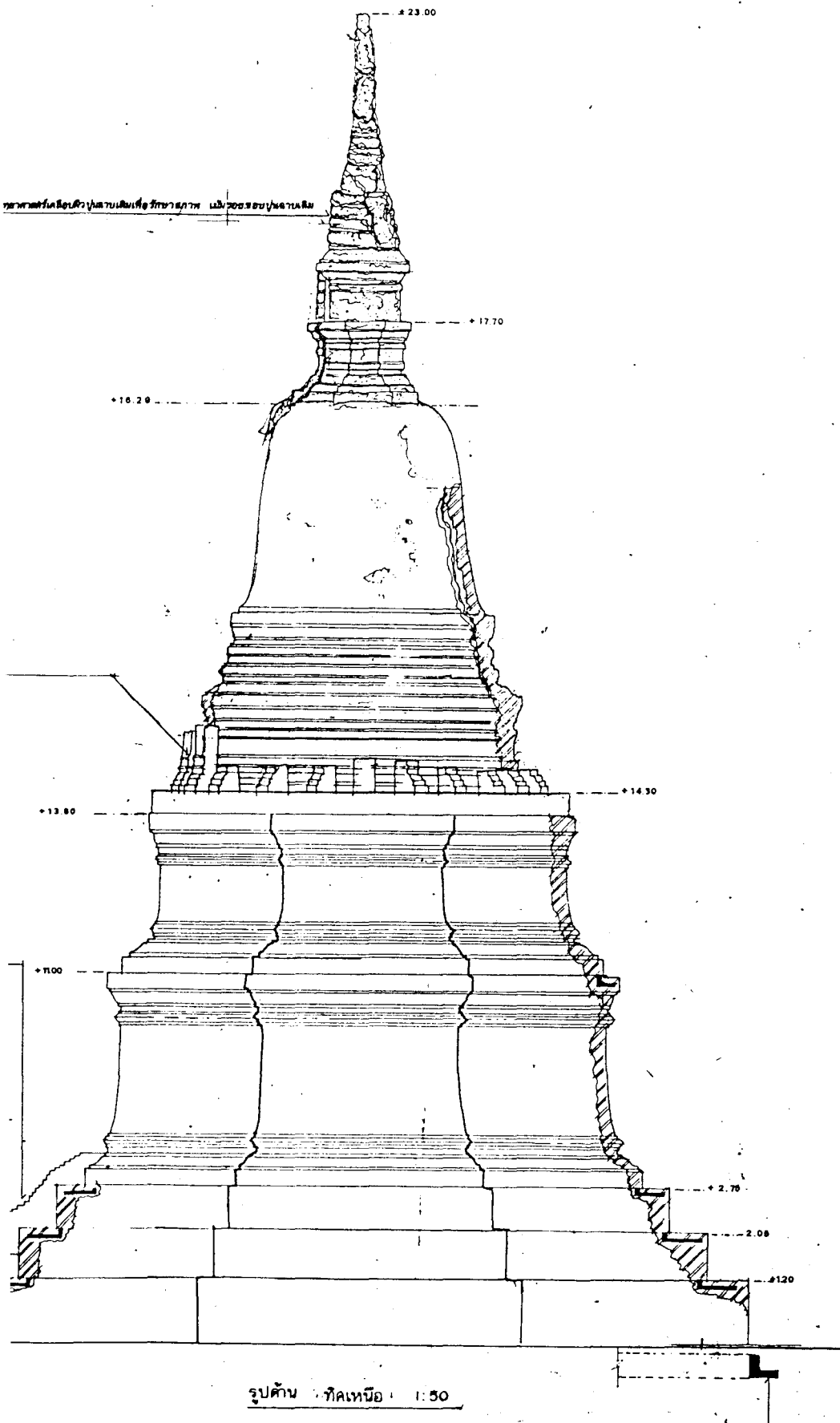
สำนักงานโบราณคดี และ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติที่ 3 กรมศิลปากร



ยานยนต์ 1:500

คณะกรรมการตรวจการจ้าง

หมายเลข	ชื่อ	ตำแหน่ง	ชื่อ	ตำแหน่ง
1	นายสมชาย วัฒนศิริ	ประธาน		
2	นายสมชาย วัฒนศิริ	รองประธาน		
3	นายสมชาย วัฒนศิริ	กรรมการ		
4	นายสมชาย วัฒนศิริ	กรรมการ		
5	นายสมชาย วัฒนศิริ	กรรมการ		
6	นายสมชาย วัฒนศิริ	กรรมการ		
7	นายสมชาย วัฒนศิริ	กรรมการ		
8	นายสมชาย วัฒนศิริ	กรรมการ		



มังคชัย

รายการ

ดำเนินงานโดย

ห้างหุ้นส่วนจำกัด พจนันต์ก่อสร้าง

646 ถนนพหลโยธิน แขวงสามเสนใน
เขต พญาไท กรุงเทพมหานคร

ช่างสำรวจ	อัครเดช พิศาศศินทร	อช
ช่างเขียนแบบ	ศุภจิตต์ แก่นโต	ศุภจิตต์ แก่นโต
ช่างศิลปกรรม	ศุภจิตต์ แก่นโต	ศุภจิตต์ แก่นโต
นักโบราณคดี	ชลสิทธิ์ สว่างจิตต์	ชลสิทธิ์ สว่างจิตต์
วิศวกร	วิธวุฒิ จินฉุฉิม	วิธวุฒิ จินฉุฉิม
สถาปนิก	ศรัทธกุล เขียววิมล	ศรัทธกุล เขียววิมล
ภูมิสถาปนิก		
ผู้เชี่ยวชาญด้านโบราณคดี		

ตรวจ/วิเคราะห์รูปแบบ

นายช่างศิลปกรรม		
นายช่างโยธา		
นักวิทยาศาสตร์ด้านศิลป		
นักโบราณคดี		
สถาปนิก		
วิศวกร		
ผู้เชี่ยวชาญ		

เห็นชอบ/อนุมัติ

หัวหน้าวิศวกร		
หัวหน้าโบราณคดี		
ผู้อำนวยการสำนักงาน		
ผู้อำนวยการสำนัก		
อธิบดี		

รหัส	แบบหมายเลข	จำนวนแผ่น	แผ่นที่

ผังรูปแบบ : วิศวกรรม

ที่ตั้ง : ต.คลองจั่น อ.พระนครศรีอยุธยา จ.พระนครศรีอยุธยา

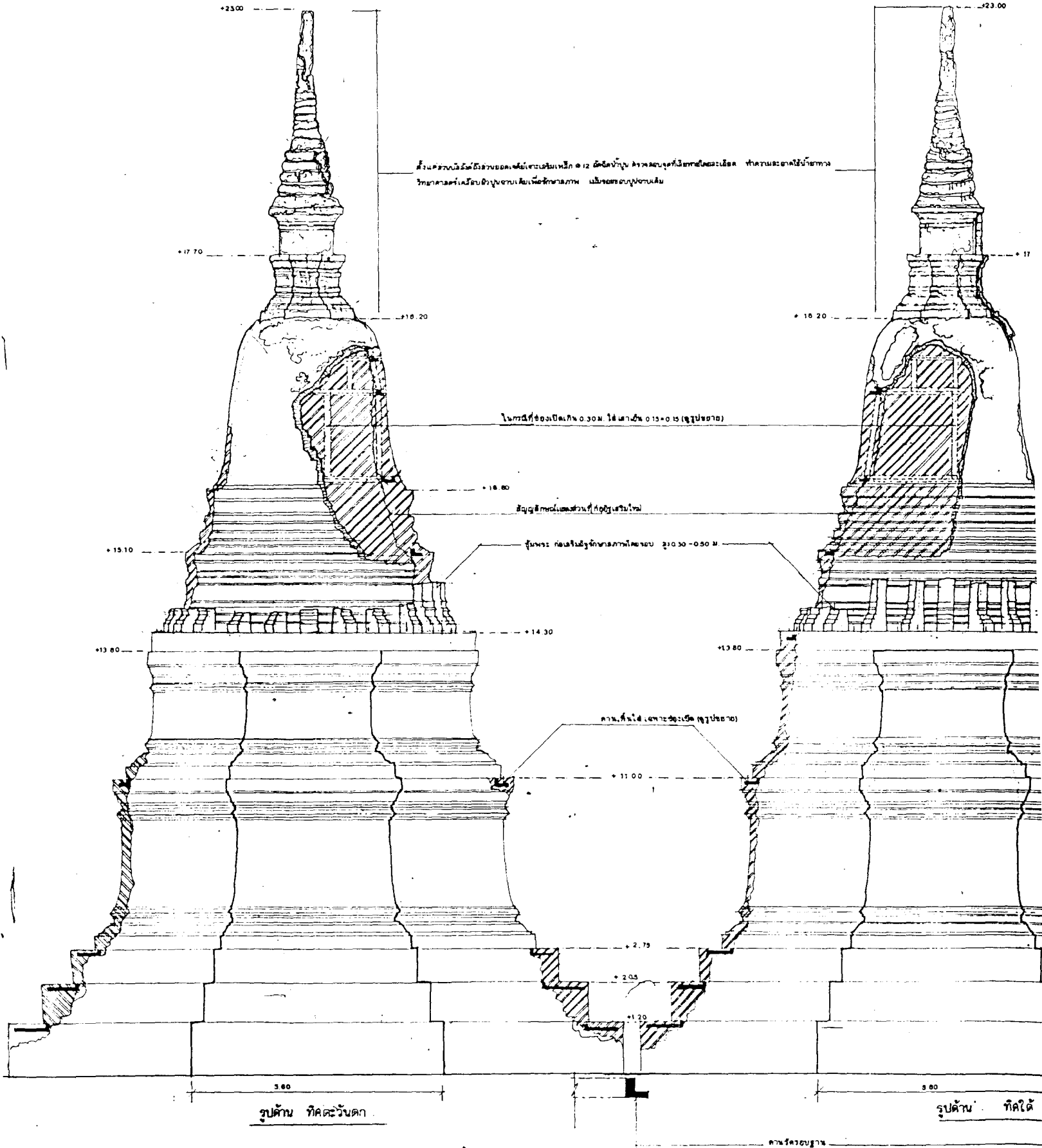
และ รูปแบบโครงการที่ปรับปรุงแก้ไข
รูปด้าน เสด็จประพาส

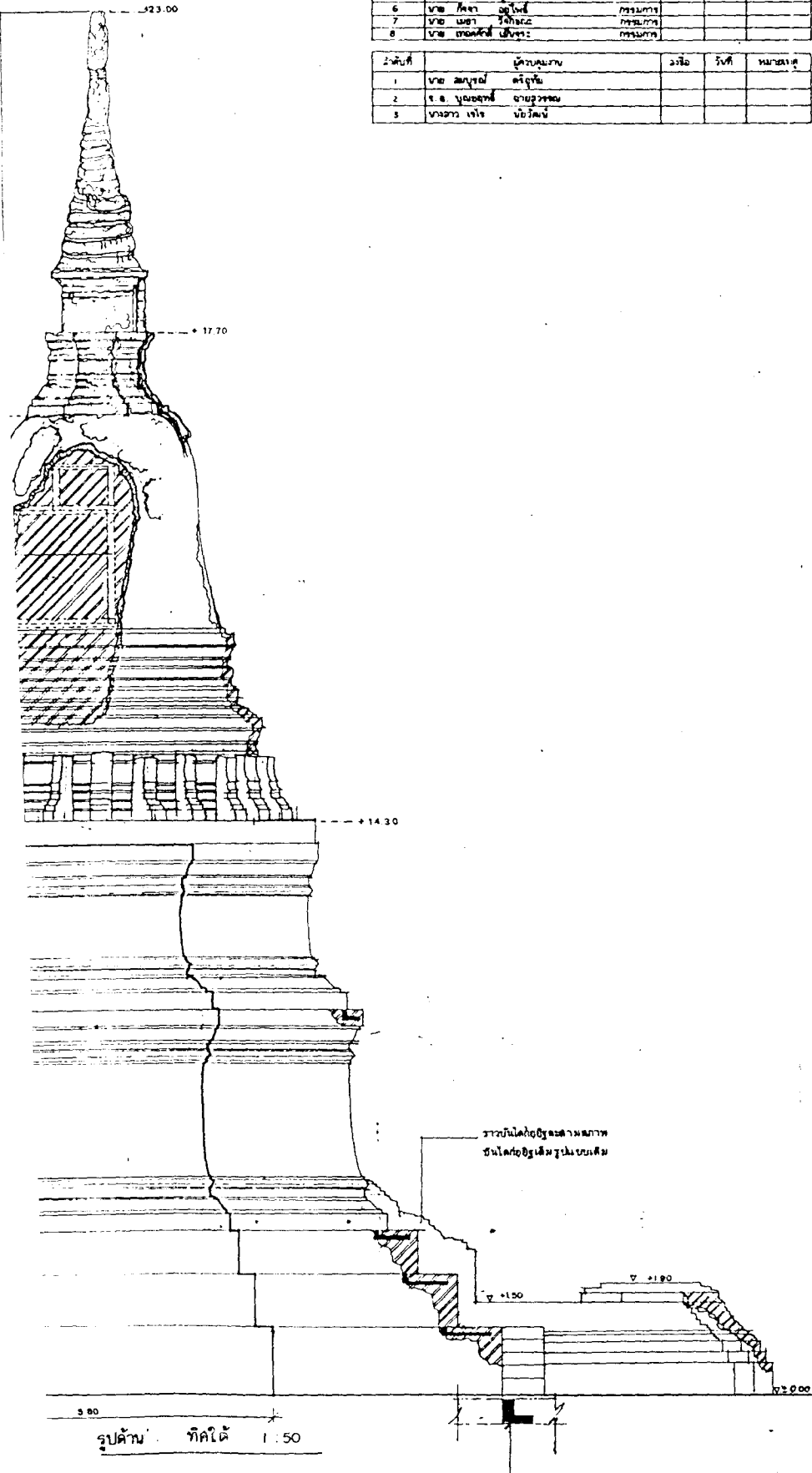
มาตราส่วน 1:50

โครงการอนุรักษ์และพัฒนามรดกโบราณสถาน

สำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติที่ 3 พระนครศรีอยุธยา

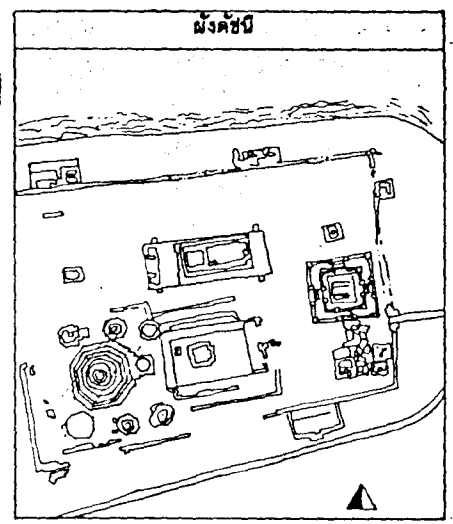
กรมศิลปากร





ลำดับที่	คณะกรรมการตรวจการจ้าง	วงเงิน	วันที่	หมายเหตุ
1	นาย ชล แคว้นเลิศ ประธานกรรมการ			
2	นาย เนก วิมลยศ กรรมการ			
3	นาย อรุณ นาคพันธ์ กรรมการ			
4	นาย ฉายา พานสุวรรณ กรรมการ			
5	นาย สันติพร บุณยรัตพันธุ์ กรรมการ			
6	นาย ศิลา สุโพธิ์ กรรมการ			
7	นาย เมธา วิจิตรกุล กรรมการ			
8	นาย ธนศักดิ์ เจริญระ กรรมการ			

ลำดับที่	ผู้ควบคุมงาน	วงเงิน	วันที่	หมายเหตุ
1	นาย สมบูรณ์ คำจันทร์			
2	จ.อ. บุญอรรถ งามสุวรรณ			
3	นางสาว เจริญ น้อยวัฒน์			



รายการ

ดำเนินการโดย
 หน่วยงานเจ้าจัด พระอัครมิ่งอัครราช
 646 0 ย้ายพระอัครมิ่ง แขวงสามแดนใจ
 เขต พญาไท กรุงเทพมหานคร

ช่างสำรวจ	วิศวกร/สถาปนิก	ผู้เขียน
ช่างเขียนแบบ	ศุภจิตต์ แก่นโต	กฤษณ์ สม
ช่างศิลปกรรม	ศุภจิตต์ แก่นโต	กฤษณ์ สม
นักโบราณคดี	ชลทิพย์ สว่างจิตต์	กฤษณ์ สม
วิศวกร	วิวัฒน์ วัฒนารักษ์	กฤษณ์ สม
สถาปนิก	ศศิเดช เขียววิมล	กฤษณ์ สม
ภูมิสถาปนิก		
ผู้เขียนรายงานโบราณคดี		

ตรวจ/วิเคราะห์รูปแบบ

นายช่างศิลปกรรม		
นายช่างโยธา		
นักวิชาการช่างศิลป์		
นักโบราณคดี		
สถาปนิก		
วิศวกร		
ผู้เชี่ยวชาญ		

เห็นชอบ/อนุมัติ

หน.ฝ่ายวิชาการ		
หน.ฝ่ายโบราณสถาน		
ผู้อำนวยการสำนักโบราณคดี		
ผู้อำนวยการสำนัก		
อธิบดี		

ชนิด	แบบหมายเลข	จำนวนแผ่น	แผ่นที่

มีรูปแบบ : 2 ฐาน
 ที่ตั้ง : ต.คลองระบองเพ็ญ อ.พระนครศรีอยุธยา จ.พระนครศรีอยุธยา
 และรูปแบบโครงสร้างที่ปรับปรุงแก้ไข
 รูปด้านเจดีย์ประธาน

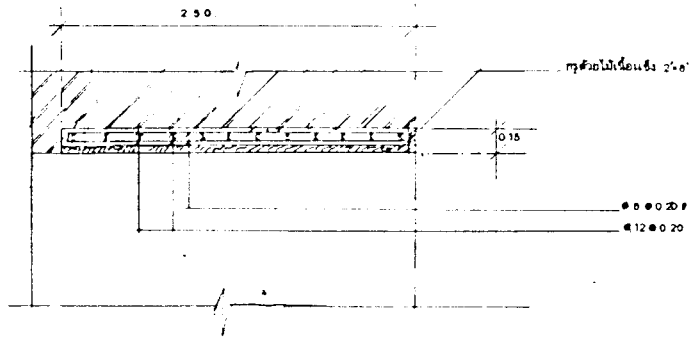
มาตราส่วน 1:50

โครงการอนุรักษ์และจัดตั้งโบราณสถาน
 สำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติที่ 3 พระนครศรีอยุธยา

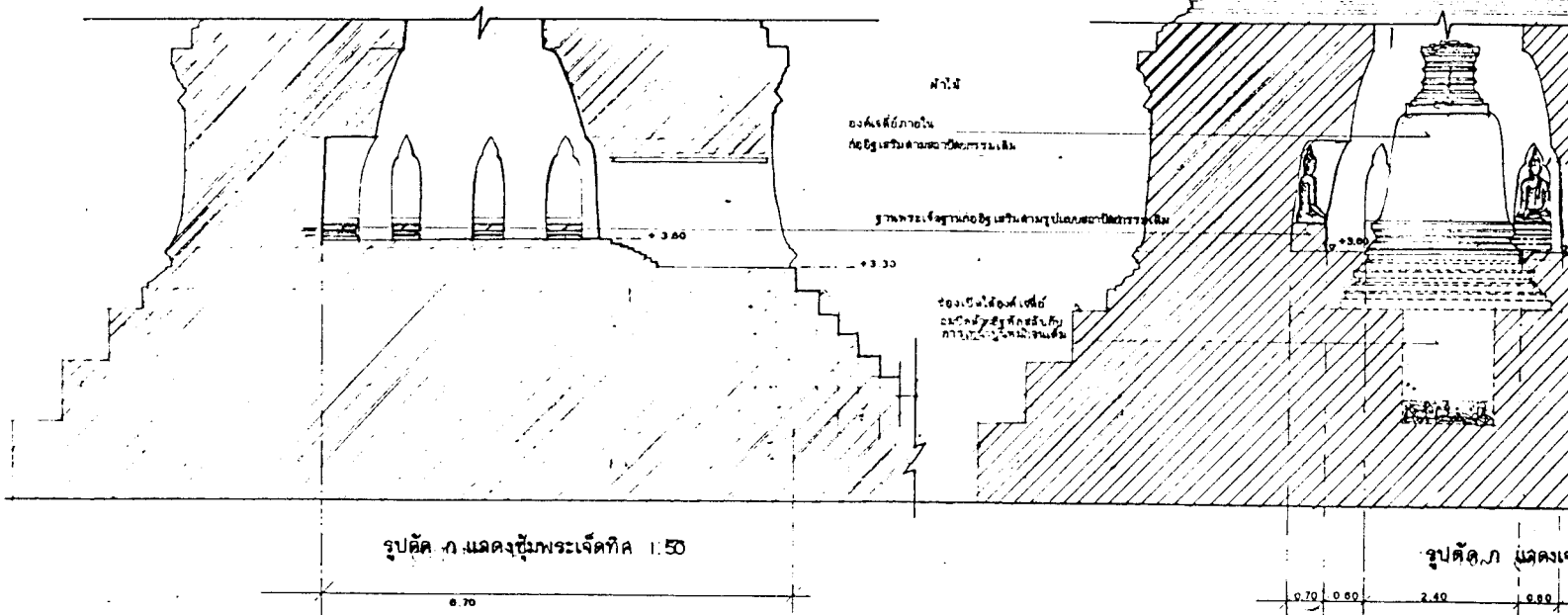
กรมศิลปากร

ลำดับที่	คณะกรรมการตรวจการจ้าง	ลงชื่อ	วันที่	หมายเหตุ
1	นาย สด. แสงเมือง ประธานกรรมการ			
2	นาย เอกภก สีงามสง่า กรรมการ			
3	นาย นิพัทธ์ นวังศรีเชื้อว กรรมการ			
4	นาย สุชาติ ทานสุวรรณ กรรมการ			
5	นาย สิริพงษ์ ปุณศรีภักดิ์ กรรมการ			
6	นาย กษมา สุทธิไกร กรรมการ			
7	นาย เมธา สุธีระ กรรมการ			
8	นาย เกษมศักดิ์ เข็มสุระ กรรมการ			

ลำดับที่	ผู้ควบคุมงาน	ลงชื่อ	วันที่	หมายเหตุ
1	นาย สมบูรณ์ ศรีอุทัย			
2	วิธ ปุณศรีภักดิ์			
3	นางสาว เจริญ นิลวัฒน์			

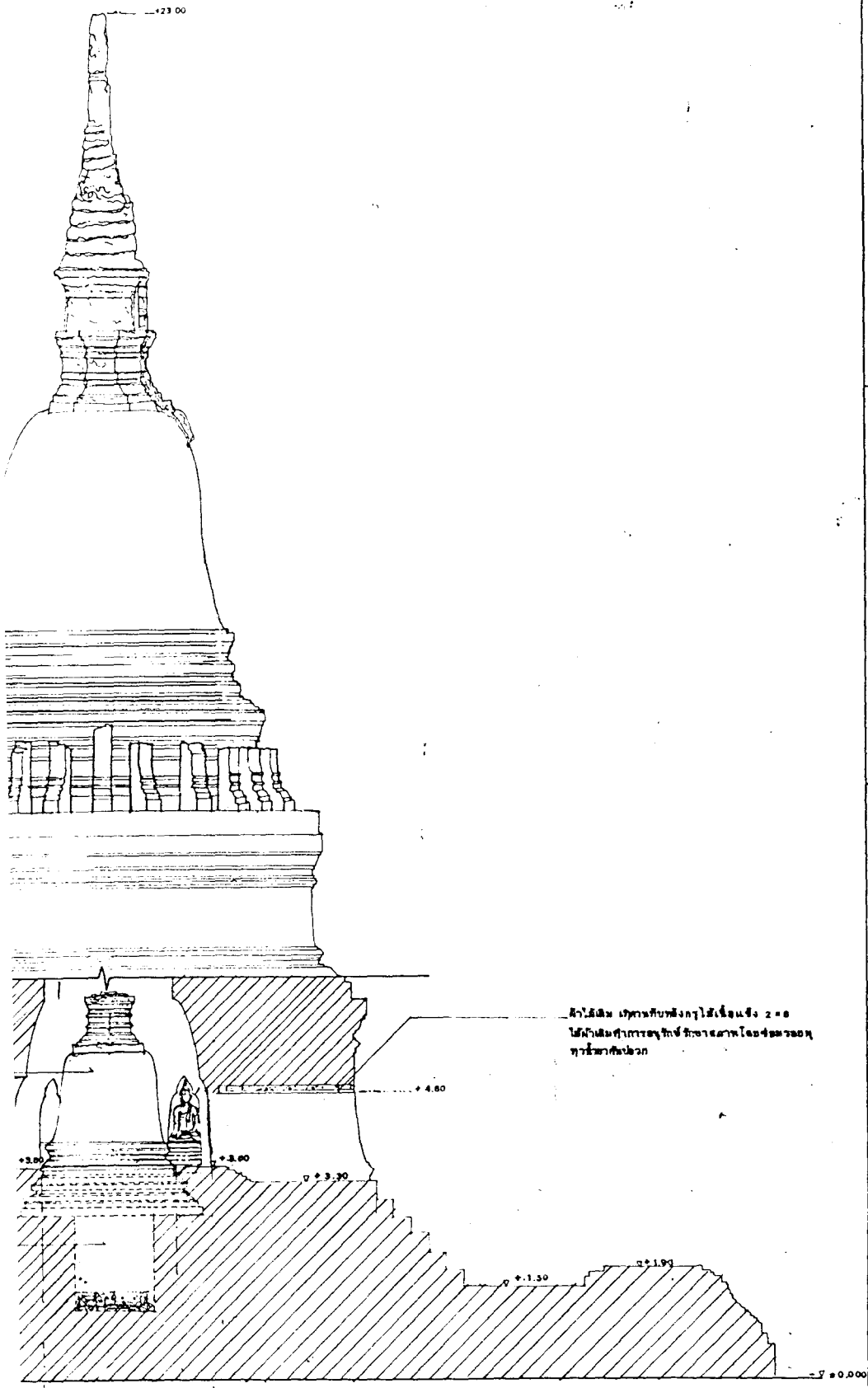


รูปขยาย คานทับหลัง ฝ้าเพดานช่องทางเข้าภายในเจดีย์ 1:25

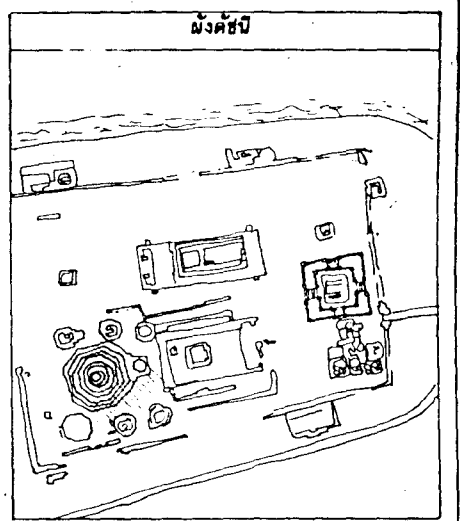
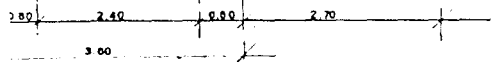


รูปตัด ก. แสดงชั้นพระเจดีย์ 1:50

รูปตัด ก. แสดงชั้น



รูปตัด.ก แสดงเจดีย์ภายใน 1:50



รายการ

--

คำเนิรงานโดย

ห้างหุ้นส่วนจำกัด พรอนันต์ก่อสร้าง
 646 ถนนพหลโยธิน แขวงจตุจักร
 เขต พญาไท กรุงเทพมหานคร

ช่างสำรวจ	อัครเดช พิศาลดิษฐ์	<i>Pr</i>
ช่างเขียนแบบ	คุณจิตต์ แกนโต	<i>Pr</i>
ช่างศิลปกรรม	คุณจิตต์ แกนโต	<i>Pr</i>
นักโบราณคดี	ชลหิษ สว่างจิตต์	<i>Pr</i>
วิศวกร	วิธวุฒิ จินฉวุฒิ	<i>Pr</i>
สถาปนิก	ศรีสุกฤษ เขียววิมล	<i>Pr</i>
ภูมิสถาปนิก		
ผู้เชี่ยวชาญด้านโบราณคดี		

ตรวจ/วิเคราะห์รูปแบบ

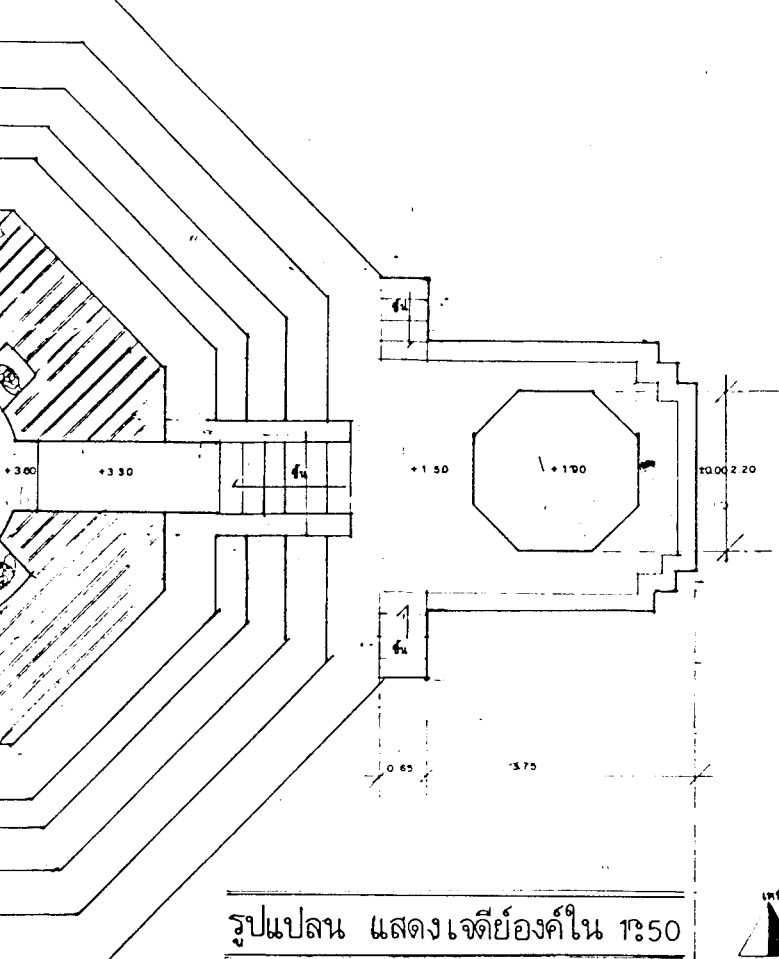
นายช่างศิลปกรรม		
นายช่างโยธา		
นักวิทยาศาสตร์		
นักโบราณคดี		
สถาปนิก		
วิศวกร		
ผู้เชี่ยวชาญ		

เห็นชอบ/อนุมัติ

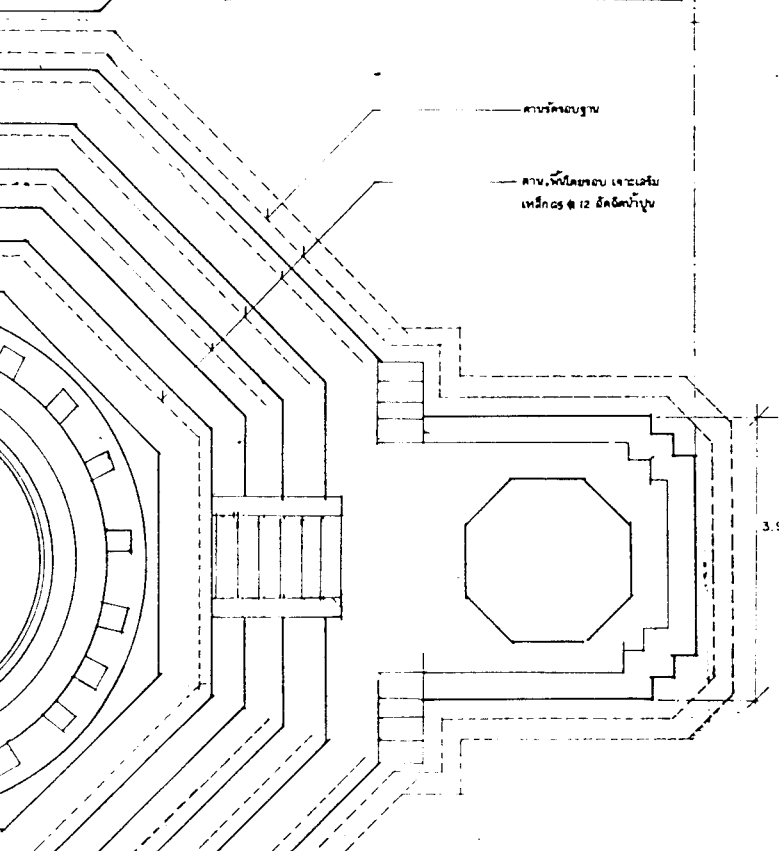
หนฝ่ายวิชาการ		
หนฝ่ายโบราณคดี		
ผู้อำนวยการสำนักงาน		
ผู้อำนวยการสำนัก		
อธิบดี		

จังหวัด	แบบหมายเลข	จำนวนแผ่น	แผ่นที่
---------	------------	-----------	---------

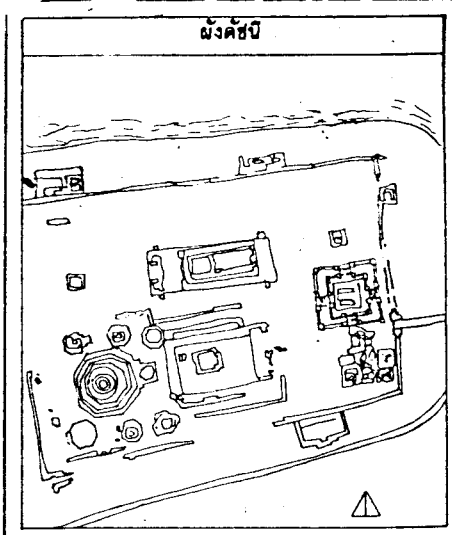
รูปแบบ : วิจัยกลุ่ม
 ที่ตั้ง : ต.คลองจั่นบึง อ.พระนครศรีอยุธยา จ.พระนครศรีอยุธยา
 แลวง รูปแบบโครงการกับปรับปรุงแก้ไข
 รูปเต็มประกอบ
 โครงการอนุรักษ์และพัฒนารูปแบบโบราณคดี
 สำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติที่ 3 พระนครศรีอยุธยา
 กรมศิลปากร



รูปแปลน แสดงเจดีย์องค์ใน 1:50



รูปแปลน แสดงจุดเสริมโครงสร้าง 1:50



ผังคชป

รายการ

คำเป็นงานโดย .
 ห้างหุ้นส่วนจำกัด พรอนันต์ก่อสร้าง
 646 ถนนพหลโยธิน แขวงสามเสนใน
 เขต พญาไท กรุงเทพมหานคร

ช่างสำรวจ	อัครเดช พิศาลดิษฐ์	<i>Pr</i>
ช่างเขียนแบบ	ศุภยจิตต์ แกนโต	<i>สุภยจิตต์ แกนโต</i>
ช่างศิลปกรรม	ศุภยจิตต์ แกนโต	<i>สุภยจิตต์ แกนโต</i>
นักโบราณคดี	ชลลิต์ สว่างจิตต์	<i>ชลลิต์ สว่างจิตต์</i>
วิศวกร	วิวัฒน์ อิมวูฒิ	<i>วิวัฒน์ อิมวูฒิ</i>
สถาปนิก	ศรีสุกข์ เขียววิมล	<i>ศรีสุกข์ เขียววิมล</i>
ผู้ควบคุมงาน		
ผู้เขียนรายงาน		

ตรวจ/วิเคราะห์รูปแบบ		
นายช่างศิลปกรรม		
นายช่างโยธา		
นักวิชาการช่างศิลป์		
นักโบราณคดี		
สถาปนิก		
วิศวกร		
ผู้เชี่ยวชาญ		

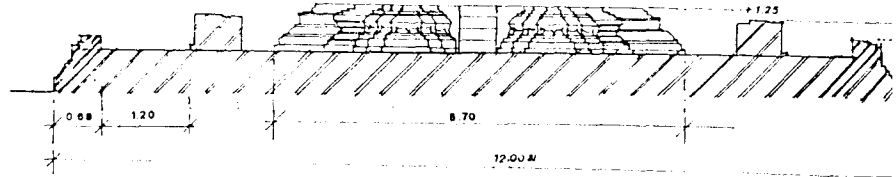
เห็นชอบ/อนุมัติ		
พนักวิชาการ		
พนักโบราณคดี		
ผู้อำนวยการสำนักงาน		
ผู้อำนวยการสำนัก		
อธิบดี		

รหัส	แบบหมายเลข	จำนวนแผ่น	แผ่นที่

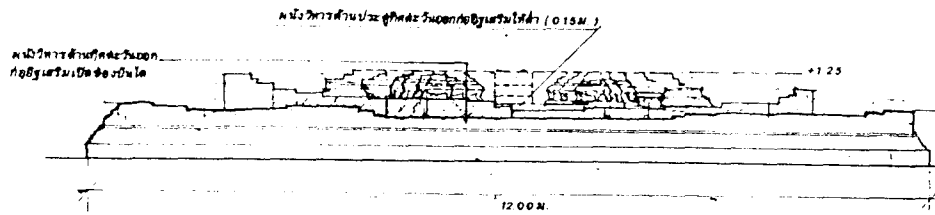
มีรูปแบบ : วิศวกรรม
 ที่ตั้ง : ต.คลองระบองบัว อ.พระนครศรีอยุธยา จ.พระนครศรีอยุธยา
 และ รูปแปลนโครงสร้างที่ปรับปรุงแก้ไข
 แปลน เจดีย์ประธาน
 มาตรฐาน 1:50
 โครงการอนุรักษ์และพัฒนารูปแบบโบราณสถาน
 สำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติที่ 3 พระนครศรีอยุธยา
 กรมศิลปากร

ลำดับที่	คณะกรรมการตรวจการจ้าง	วงเงิน	วันที่	หมายเหตุ
1	นาย สด แสงเมือง ประธานกรรมการ			
2	นาย เอกมา สิมมาคณีย์ กรรมการ			
3	นาย นิรุชฌ์ มีงสารสินธุ์ กรรมการ			
4	นาย สดศรี พานังสุวรรณ กรรมการ			
5	นาย ศิวรักษ์ บุณยศิริพงษ์ กรรมการ			
6	นาย กิตติ อู่โพธิ์ กรรมการ			
7	นาย เมธา วิจิตรกุล กรรมการ			
8	นาย เกตุศักดิ์ เอี่ยมวชิระ กรรมการ			

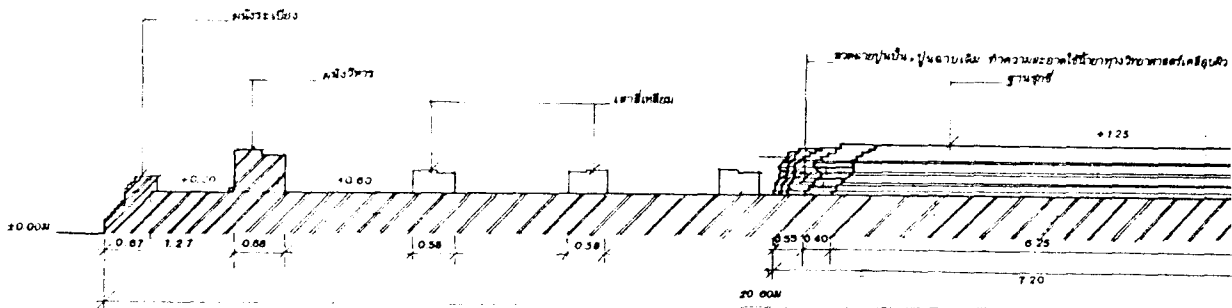
ลำดับที่	ผู้ควบคุมงาน	วงเงิน	วันที่	หมายเหตุ
1	นาย สมบูรณ์ ศรีสุโข			
2	ร.อ. บุญฤทธิ์ ขาวสุวรรณ			
3	นางสาว เจริญ น้อยวิเศษ			



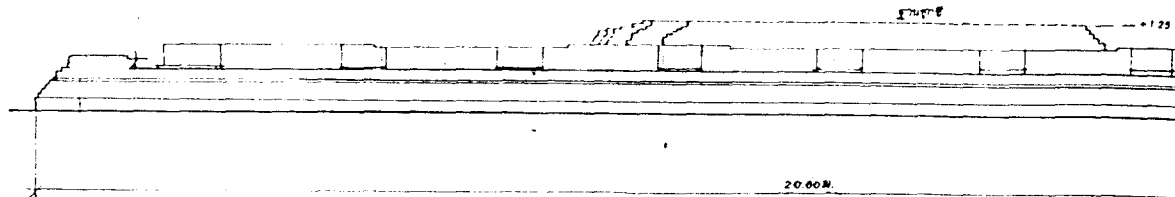
รูปตัด (ก) 1:50



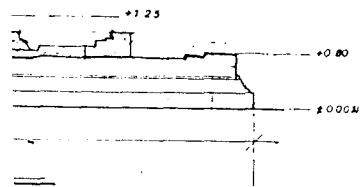
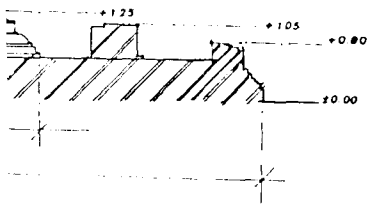
รูปด้าน ทิศตะวันออก 1:50



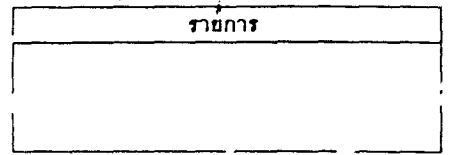
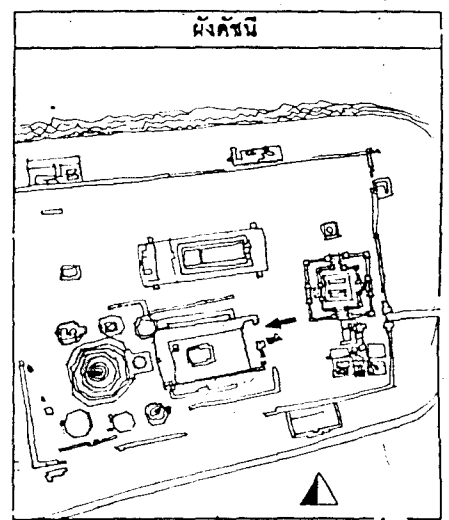
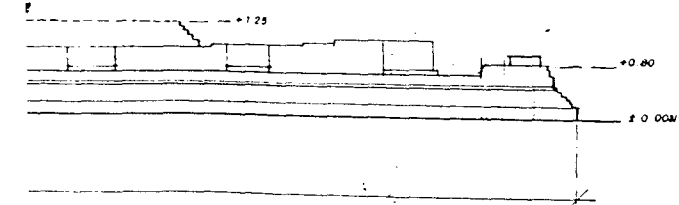
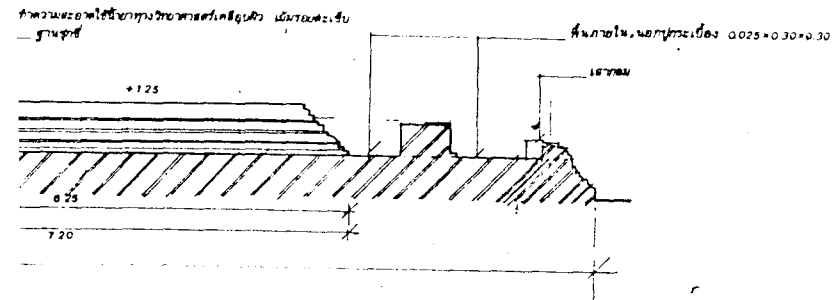
รูปตัด (ข) 1:50



รูปด้าน ทิศเหนือ 1:50



50



คำเนิงานโดย
 หน่วยงาน: ภาควิชาวิศวกรรมโยธา
 640 ภาควิชาวิศวกรรมโยธา ภาควิชาวิศวกรรมโยธา
 ภาควิชาวิศวกรรมโยธา

ร่างคำขอ	วิศวกร ศึกษาศาสตร์	<i>Pr</i>
ร่างเขียนแบบ	คุณจิตร แก่นโต	<i>จิตร แก่นโต</i>
ร่างศิลปกรรม	คุณจิตร แก่นโต	<i>จิตร แก่นโต</i>
นักโบราณคดี	ชวลิต ช่างจิตร	<i>ชวลิต ช่างจิตร</i>
วิศวกร	วิฑูริ ช่างจิตร	<i>วิฑูริ ช่างจิตร</i>
สถาปนิก	ศรีสุดา เขียววิมล	<i>ศรีสุดา</i>
ภูมิสถาปนิก		
ผู้เชี่ยวชาญ	นักโบราณคดี	

ตรวจ/รับ ระบุรูปแบบ

นาย ศึกษาศาสตร์	
นาย ศึกษาศาสตร์	
นักโบราณคดี	
นักโบราณคดี	
สถาปนิก	
วิศวกร	
ผู้เชี่ยวชาญ	

เห็นชอบ/อนุมัติ

นาย ศึกษาศาสตร์	
นาย ศึกษาศาสตร์	
ผู้อำนวยการสำนักงาน	
ผู้อำนวยการสำนักงาน	
อธิบดี	

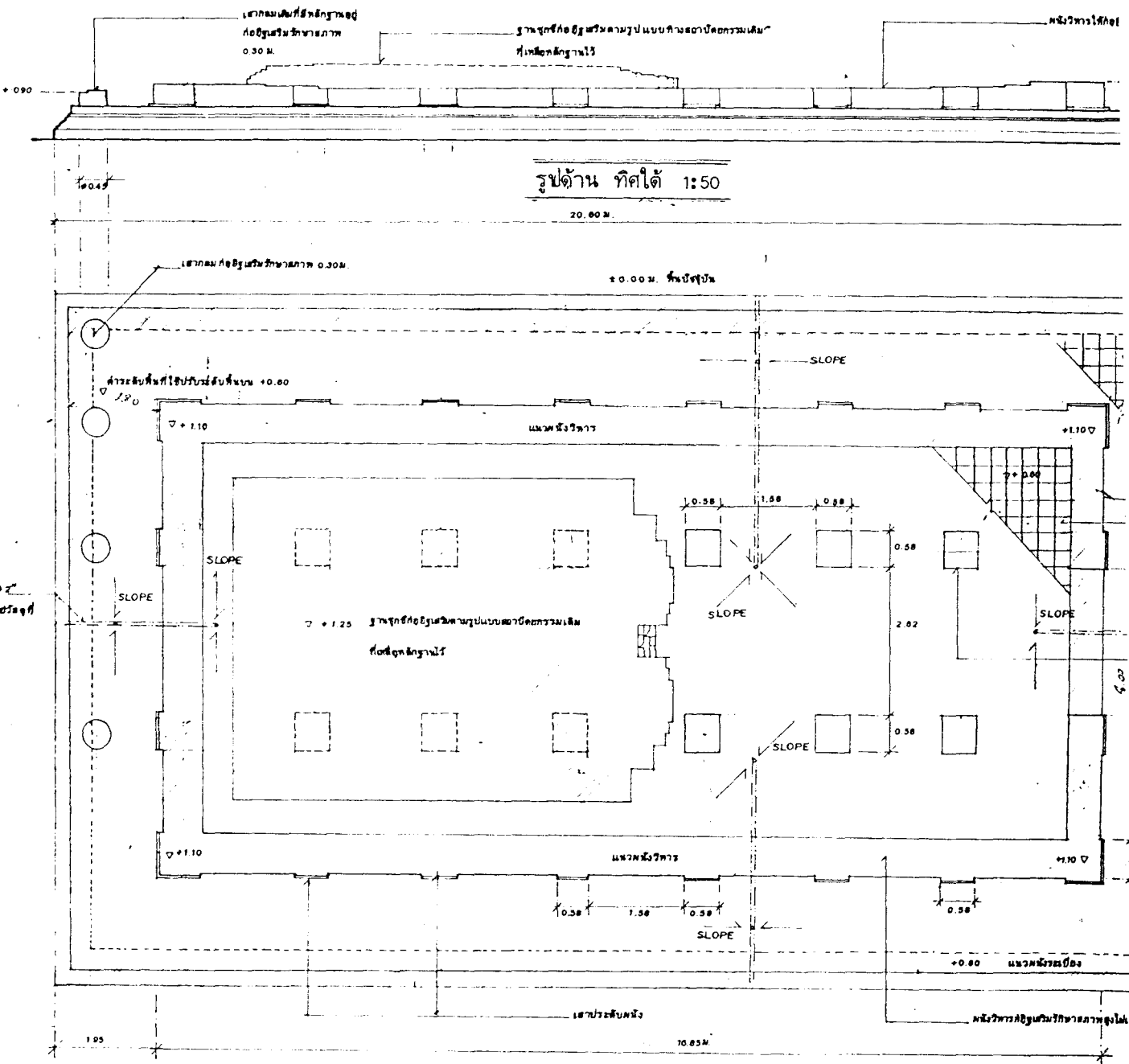
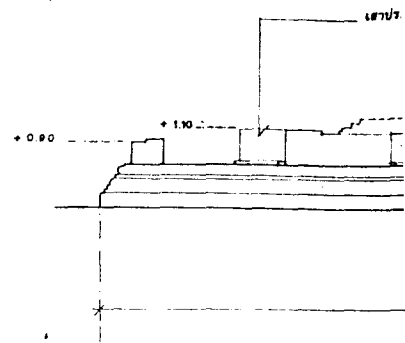
รหัส	แบบพระราชดำริ	เวอร์ชัน	แผ่นที่
------	---------------	----------	---------

รูปแบบ : 3 มิติ
 1. ศึกษาศาสตร์ 2. ศึกษาศาสตร์ 3. ศึกษาศาสตร์ 4. ศึกษาศาสตร์
 5. ศึกษาศาสตร์ 6. ศึกษาศาสตร์ 7. ศึกษาศาสตร์ 8. ศึกษาศาสตร์
 9. ศึกษาศาสตร์ 10. ศึกษาศาสตร์ 11. ศึกษาศาสตร์ 12. ศึกษาศาสตร์
 13. ศึกษาศาสตร์ 14. ศึกษาศาสตร์ 15. ศึกษาศาสตร์ 16. ศึกษาศาสตร์
 17. ศึกษาศาสตร์ 18. ศึกษาศาสตร์ 19. ศึกษาศาสตร์ 20. ศึกษาศาสตร์
 21. ศึกษาศาสตร์ 22. ศึกษาศาสตร์ 23. ศึกษาศาสตร์ 24. ศึกษาศาสตร์
 25. ศึกษาศาสตร์ 26. ศึกษาศาสตร์ 27. ศึกษาศาสตร์ 28. ศึกษาศาสตร์
 29. ศึกษาศาสตร์ 30. ศึกษาศาสตร์ 31. ศึกษาศาสตร์ 32. ศึกษาศาสตร์
 33. ศึกษาศาสตร์ 34. ศึกษาศาสตร์ 35. ศึกษาศาสตร์ 36. ศึกษาศาสตร์
 37. ศึกษาศาสตร์ 38. ศึกษาศาสตร์ 39. ศึกษาศาสตร์ 40. ศึกษาศาสตร์
 41. ศึกษาศาสตร์ 42. ศึกษาศาสตร์ 43. ศึกษาศาสตร์ 44. ศึกษาศาสตร์
 45. ศึกษาศาสตร์ 46. ศึกษาศาสตร์ 47. ศึกษาศาสตร์ 48. ศึกษาศาสตร์
 49. ศึกษาศาสตร์ 50. ศึกษาศาสตร์ 51. ศึกษาศาสตร์ 52. ศึกษาศาสตร์
 53. ศึกษาศาสตร์ 54. ศึกษาศาสตร์ 55. ศึกษาศาสตร์ 56. ศึกษาศาสตร์
 57. ศึกษาศาสตร์ 58. ศึกษาศาสตร์ 59. ศึกษาศาสตร์ 60. ศึกษาศาสตร์
 61. ศึกษาศาสตร์ 62. ศึกษาศาสตร์ 63. ศึกษาศาสตร์ 64. ศึกษาศาสตร์
 65. ศึกษาศาสตร์ 66. ศึกษาศาสตร์ 67. ศึกษาศาสตร์ 68. ศึกษาศาสตร์
 69. ศึกษาศาสตร์ 70. ศึกษาศาสตร์ 71. ศึกษาศาสตร์ 72. ศึกษาศาสตร์
 73. ศึกษาศาสตร์ 74. ศึกษาศาสตร์ 75. ศึกษาศาสตร์ 76. ศึกษาศาสตร์
 77. ศึกษาศาสตร์ 78. ศึกษาศาสตร์ 79. ศึกษาศาสตร์ 80. ศึกษาศาสตร์
 81. ศึกษาศาสตร์ 82. ศึกษาศาสตร์ 83. ศึกษาศาสตร์ 84. ศึกษาศาสตร์
 85. ศึกษาศาสตร์ 86. ศึกษาศาสตร์ 87. ศึกษาศาสตร์ 88. ศึกษาศาสตร์
 89. ศึกษาศาสตร์ 90. ศึกษาศาสตร์ 91. ศึกษาศาสตร์ 92. ศึกษาศาสตร์
 93. ศึกษาศาสตร์ 94. ศึกษาศาสตร์ 95. ศึกษาศาสตร์ 96. ศึกษาศาสตร์
 97. ศึกษาศาสตร์ 98. ศึกษาศาสตร์ 99. ศึกษาศาสตร์ 100. ศึกษาศาสตร์

กรมศิลปากร

ลำดับที่	คณะกรรมการตรวจการจ้าง	ลงชื่อ	วันที่	หมายเหตุ
1	นาย ศ. แสงน้อย ประธานกรรมการ			
2	นาย เสก สอนาคู กรรมการ			
3	นาย สุชาติ ม่วงศรีเชื้อ กรรมการ			
4	นาย สุชาติ หาญธรรม กรรมการ			
5	นาย สุชาติ หาญธรรม กรรมการ			
6	นาย สุชาติ หาญธรรม กรรมการ			
7	นาย เสก สอนาคู กรรมการ			
8	นาย เสก สอนาคู กรรมการ			

ลำดับที่	ผู้ควบคุมงาน	ลงชื่อ	วันที่	หมายเหตุ
1	นาย สมบูรณ์ ศรีสุโข			
2	ร.อ. บุณยฤทธิ์ ฉายสุวรรณ			
3	นางสาว เหวิน น้อย			



รูปด้าน ทิศใต้ 1:50

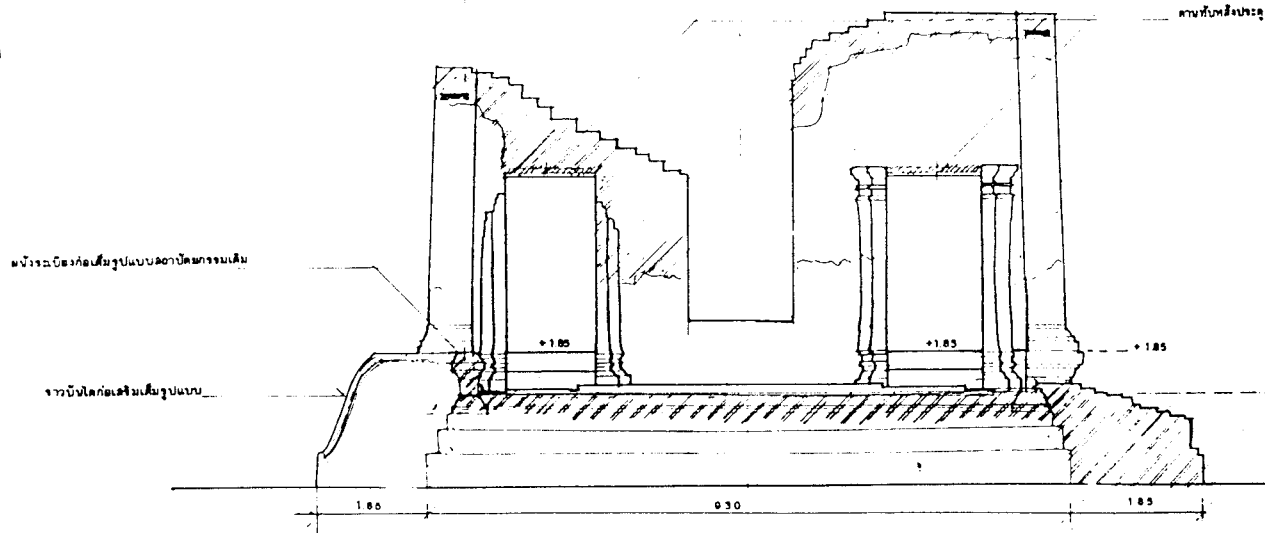
รูปแปลน อาคาร 1:50



ลำดับที่	คณะกรรมการตรวจการจ้าง	ชื่อ	วันที่	หมายเหตุ
1	นาย สด และนิต	ประธานกรรมการ		
2	นาย เอก วิจิตรชัย	กรรมการ		
3	นาย กฤษณ์ มงคลเชื้อว	กรรมการ		
4	นาย วิเศษ งามสุวรรณ	กรรมการ		
5	นาย สหพันธ์ รัตนวิวัฒน์	กรรมการ		
6	นาย ศุภชัย ฐิติพันธ์	กรรมการ		
7	นาย นนท ธิชอง	กรรมการ		
8	นาย เสน่ห์ศักดิ์ เมินจระ	กรรมการ		

ลำดับที่	วิศวกร	ชื่อ	วันที่	หมายเหตุ
1	นาย ธีรวัฒน์ ศรีสุข			
2	นาย ธีรวัฒน์ ศรีสุข			
3	นาย ธีรวัฒน์ ศรีสุข			

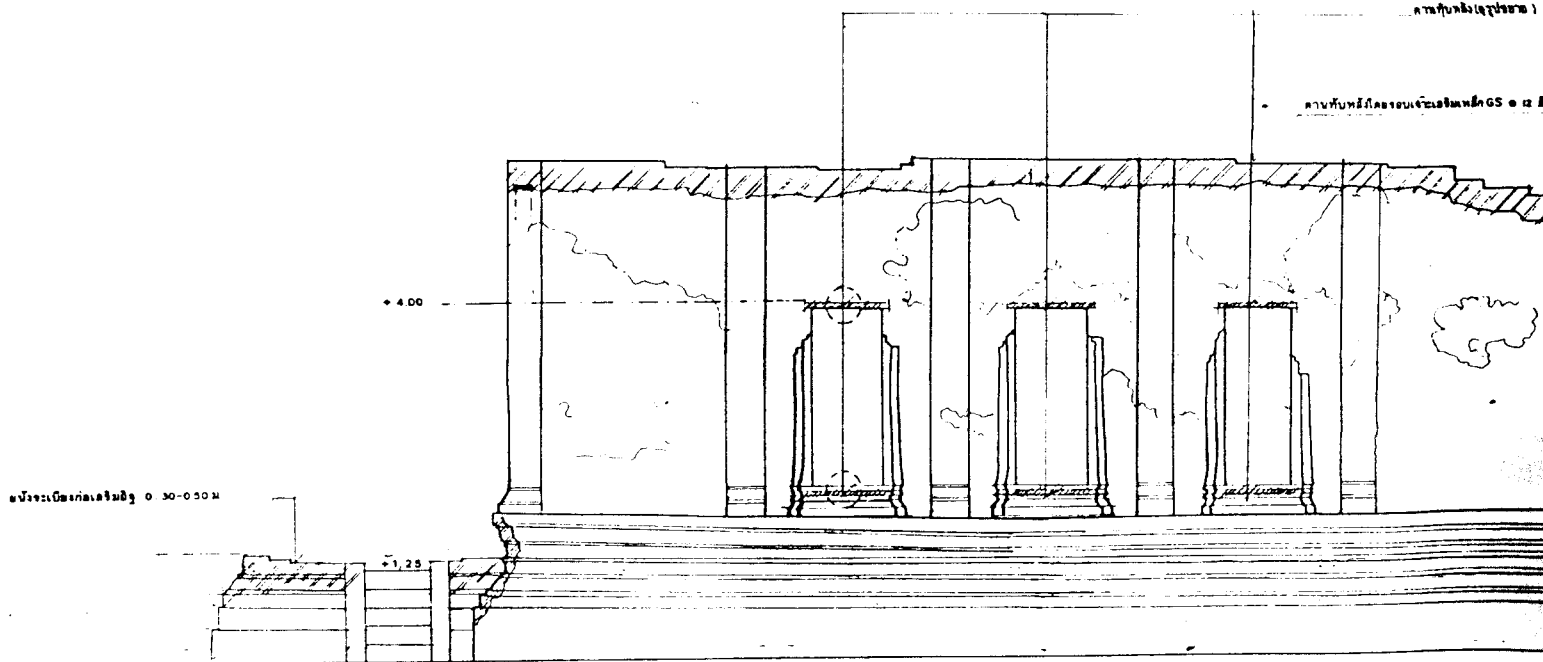
คานทับหลังโดยรอบประตูเดิมเหล็ก GS ๑ 12 ๒.๕๕ม



รูปด้าน ทิศตะวันออก 1 : 50

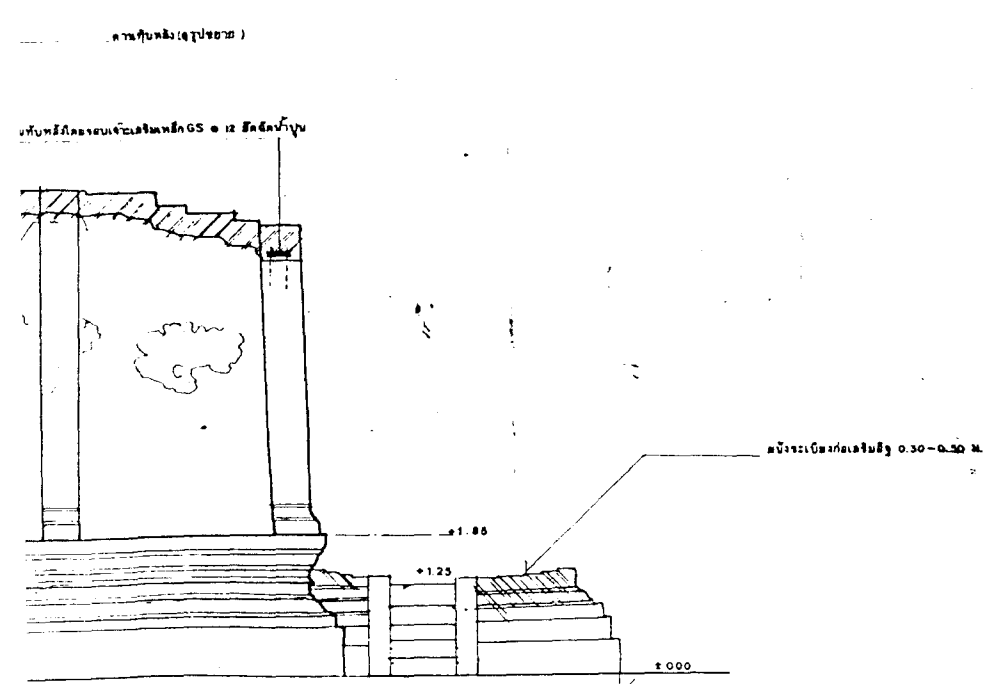
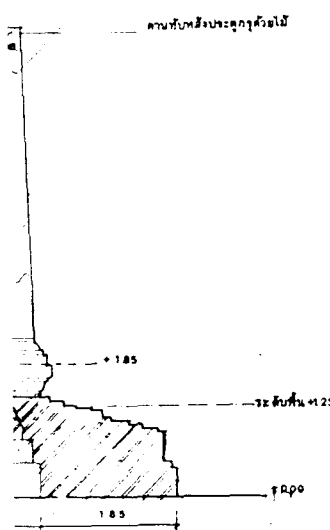
คานทับหลังประตูใหม่

คานทับหลังโดยรอบประตูเดิมเหล็ก GS ๑ 12 ๒.๕๕ม

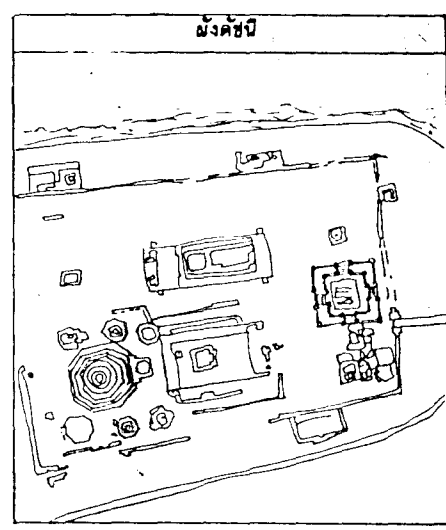


2440

รูปด้าน ทิศเหนือ 1:50



1:50



รายการ

ดำเนินงานโดย
 ห้างหุ้นส่วนจำกัด พรอนันต์ก่อสร้าง
 646 ถนนพหลโยธิน แขวงสามเสนใน
 เขต พญาไท กรุงเทพมหานคร

ช่างสำรวจ	อัครเดช พิศาศดินทอง	<i>[Signature]</i>
ช่างเขียนแบบ	ศุภจิตต์ แกกนโต	<i>[Signature]</i>
ช่างศิลปกรรม	ศุภจิตต์ แกกนโต	<i>[Signature]</i>
นักโอบตาคณิศ	ชคพิช สว่างจิตต์	<i>[Signature]</i>
วิศวกร	วิวัฒน์ จินตวุฒิ	<i>[Signature]</i>
สถาปนิก	ศรีศกกล เขียววิมล	<i>[Signature]</i>
ภูมิสถาปนิก		
ผู้เขียนรายการโอบตาคณิศ		

ตรวจ/วิเคราะห์รูปแบบ		
นายช่างศิลปกรรม		
นายช่างโยธา		
นักวิชาการช่างศิลป์		
นักโอบตาคณิศ		
สถาปนิก		
วิศวกร		
ผู้เขียนรายการ		

เห็นชอบ/อนุมัติ		
หัวหน้าวิชาการ		
หัวหน้าโอบตาคณิศ		
ผู้อำนวยการสำนักงาน		
ผู้อำนวยการสำนักวิชา		
อธิบดี		

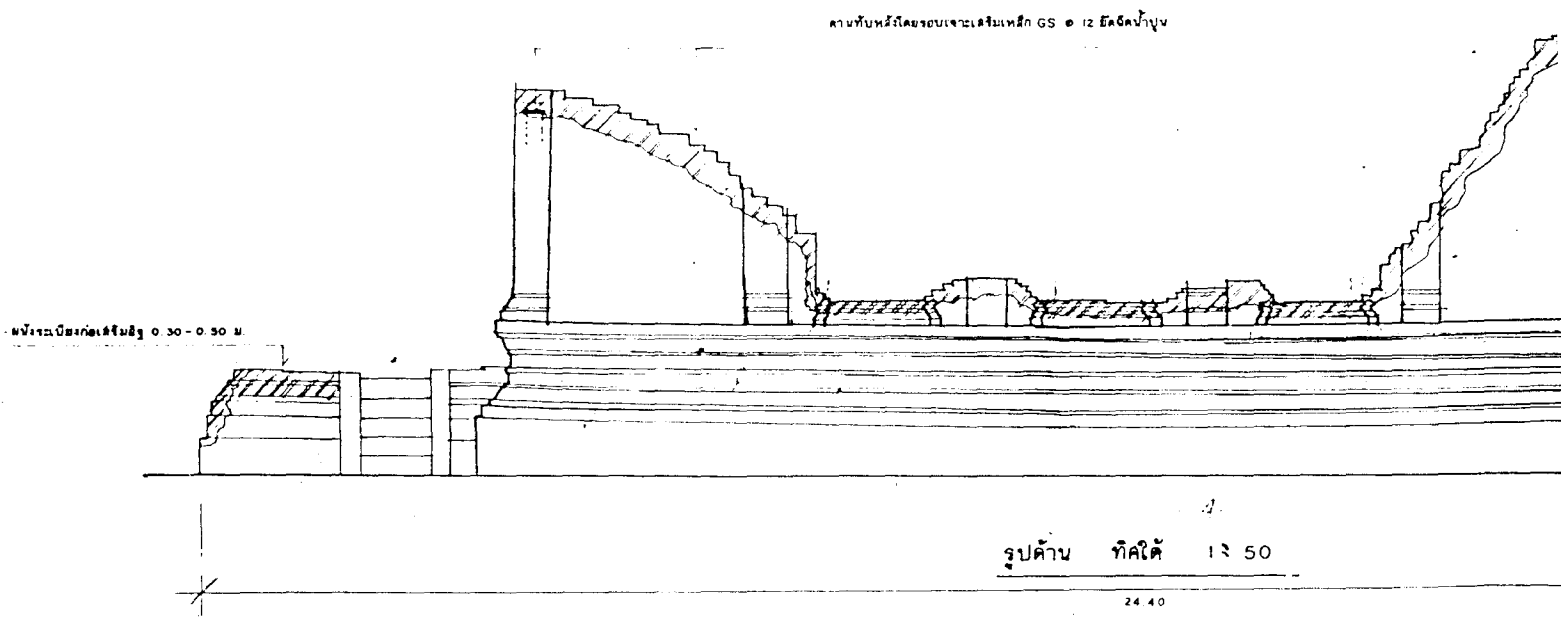
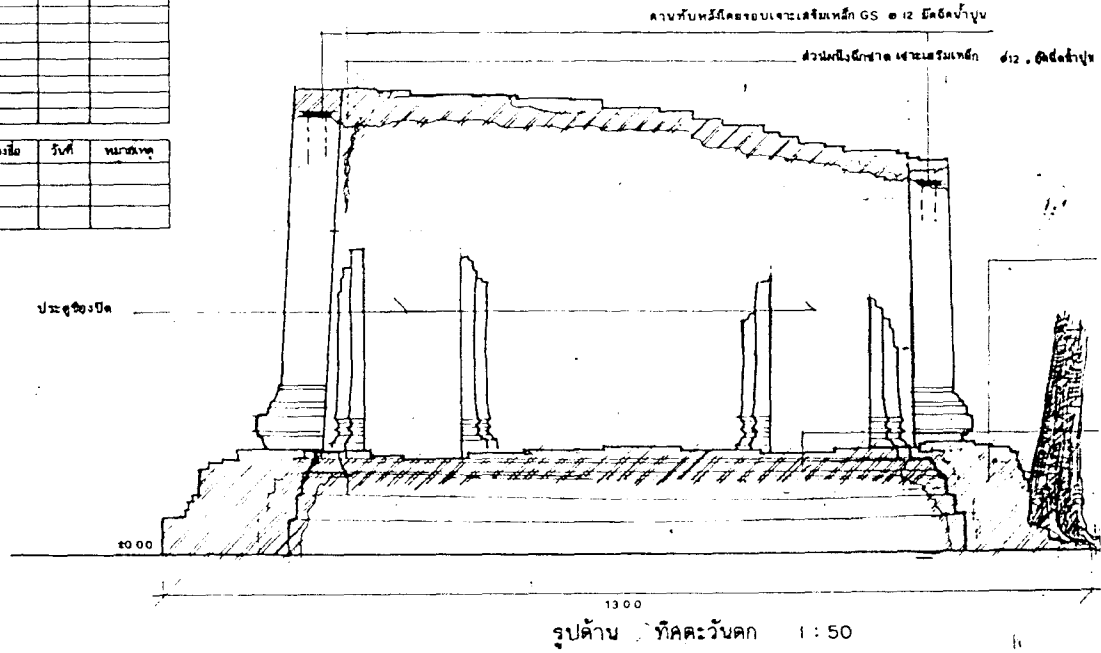
รหัส	แบบหมายเลข	จำนวนแผ่น	แผ่นที่

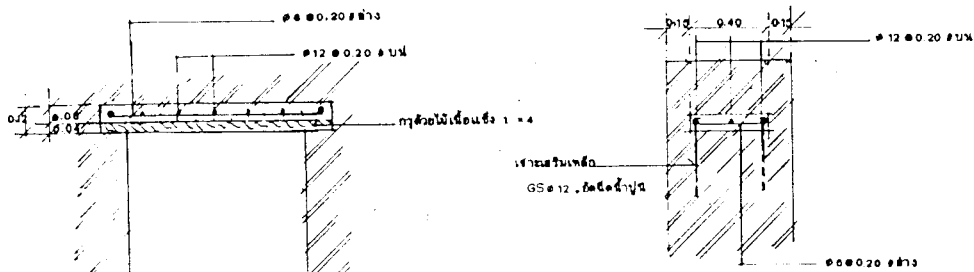
มีรูปแบบ : วิศวกรรม
 ที่ตั้ง: ต.คลองระบองเพ็ด อ.พระนครศรีอยุธยา จ.พระนครศรีอยุธยา
 และ รูปแบบโครงสร้างที่ปรับปรุงแก้ไข
 รูปถ่าย ผู้แปล
 โครงการอนุรักษ์และพัฒนาระบบโบราณสถาน
 สำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถาน
 แห่งชาติ ที่ 3 พระนครศรีอยุธยา
 กรมศิลปากร

มาตราส่วน 1:50

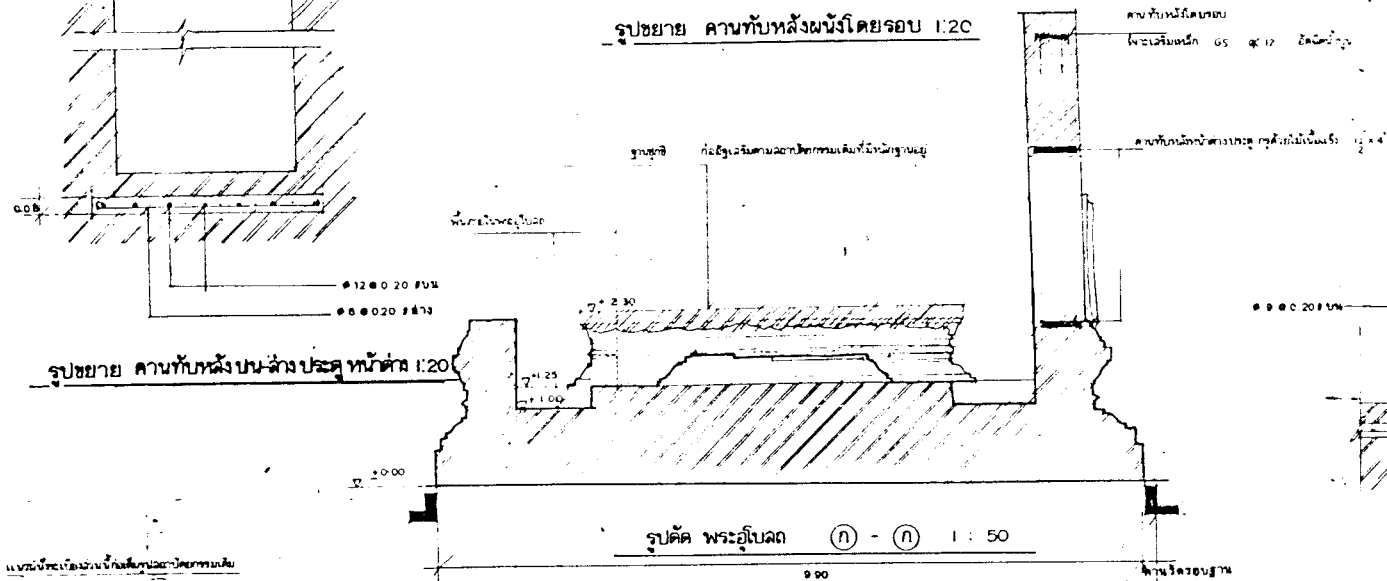
ลำดับที่	ชื่อโครงการ/รายละเอียด	วงเงิน	วันที่	หมายเหตุ
1	นาย ดร. แสงเมือง	โครงการการศึกษา		
2	นาย เสก สอนทอง	โครงการ		
3	นาย อภิชาติ นวรัตน์	โครงการ		
4	นาย อภิชาติ นวรัตน์	โครงการ		
5	นาย สันติพงษ์ นวรัตน์	โครงการ		
6	นาย ศุภชัย อุดม	โครงการ		
7	นาย เสก สอนทอง	โครงการ		
8	นาย เสก สอนทอง	โครงการ		

ลำดับที่	ผู้ควบคุมงาน	วงเงิน	วันที่	หมายเหตุ
1	นาย อภิชาติ นวรัตน์			
2	นาย อภิชาติ นวรัตน์			
3	นาย อภิชาติ นวรัตน์			

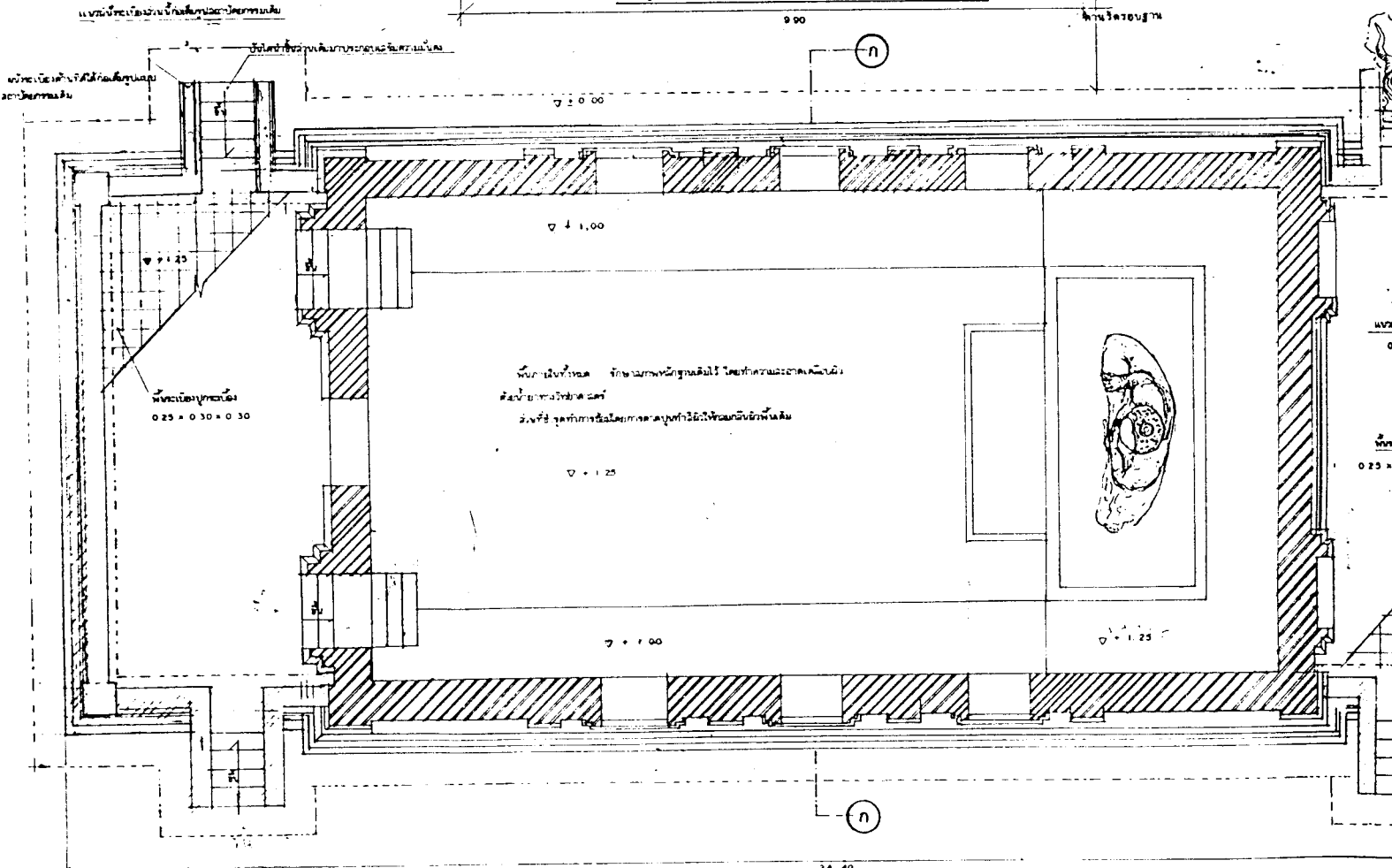




รูปขยาย คานทับหลังผนังโดยรอบ 1:20



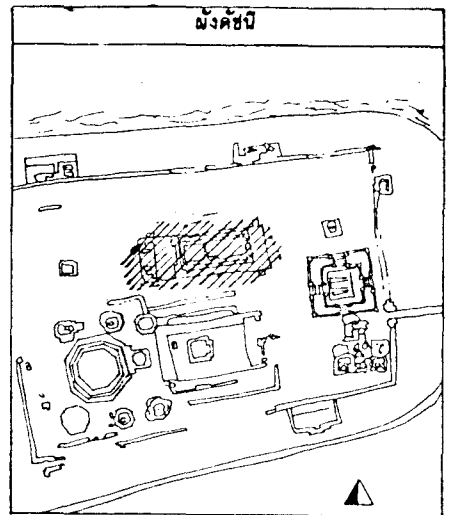
รูปตัด พระอุโบสถ (ก) - (ก) 1:50



รูปแปลน พระอุโบสถ 1:50

ลำดับที่	คณะกรรมการตรวจการจ้าง	รายชื่อ	วันที่	หมายเหตุ
1	นาย ชล แสงเดือน ประธานกรรมการ			
2	นาย เมฆา สันตสุข กรรมการ			
3	นาย พิรุณ มงคฺทนีเยว กรรมการ			
4	นาย สุธาชัย พานสุวรรณ กรรมการ			
5	นาย สัมพันธ์ บุณยสารพิน กรรมการ			
6	นาย ศิลา สุทธิพงษ์ กรรมการ			
7	นาย เมธา วิจิตรวาท กรรมการ			
8	นาย ทนงค์ พิเศษระ กรรมการ			

ลำดับที่	ผู้ควบคุมงาน	รายชื่อ	วันที่	หมายเหตุ
1	นาย สกฤษณ์ ศรีสุทัย			
2	นาย อรรถสิทธิ์ อรรถสุวรรณ			
3	นายฉัตร เจริญ นันทวัฒน์			



รายการ

ดำเนินงานโดย
 ห้างหุ้นส่วนจำกัด พรอนันต์ก่อสร้าง
 646 ถนนพหลโยธิน แขวงสามเสนใน
 เขต พญาไท กรุงเทพมหานคร

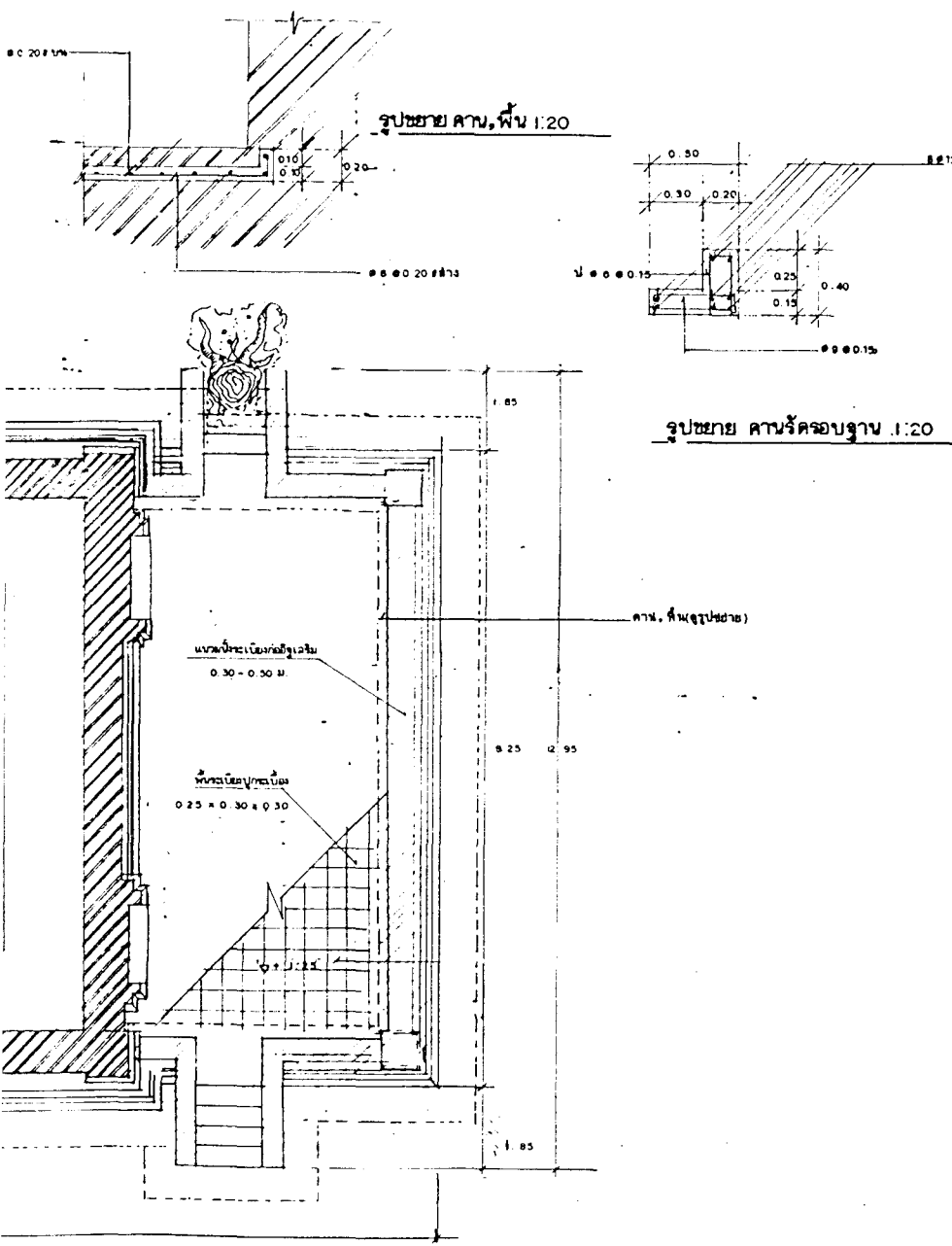
ช่างสำรวจ	อักษรเดช พิตาบดินทอ	
ช่างเขียนแบบ	ศุภจิตร์ แก่นโต	gorn note
ช่างศิลปกรรม	ศุภจิตร์ แก่นโต	gorn note
นักโบราณคดี	ชลหิต สุวาอิจิต	chulhit suwa
วิศวกร	วิธวุฒิ จินนวุฒิ	witwut jin
สถาปนิก	ศรัณกุล เขียววิมล	srakul
ผู้เฝ้างาน		
ผู้มีอำนาจกำกับงาน		

ตรวจ/วิเคราะห์รูปแบบ		
นายช่างศิลปกรรม		
นายช่างโยธา		
นักวิชาการช่างศิลป์		
นักโบราณคดี		
สถาปนิก		
วิศวกร		
ผู้เฝ้างาน		

เห็นชอบ/อนุมัติ		
หนฝ่ายวิชาการ		
หนฝ่ายโบราณคดี		
ผู้อำนวยการสำนักงาน		
ผู้อำนวยการสำนัก		
อธิบดี		

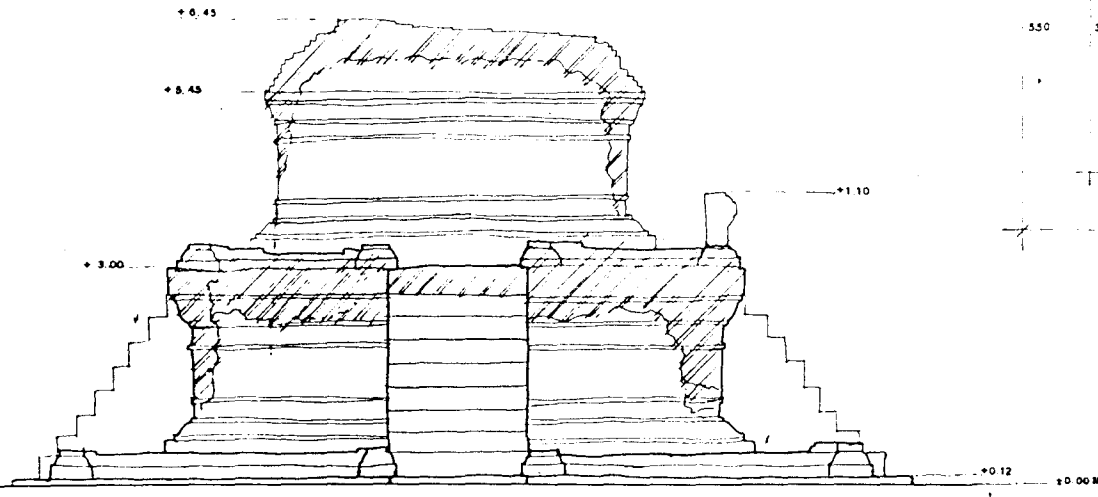
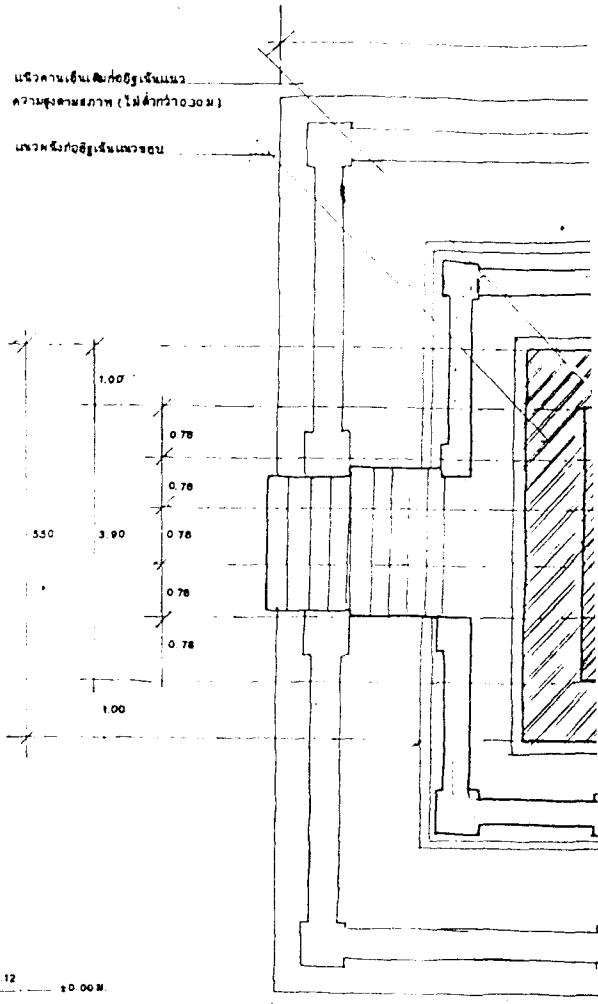
จ.หวัด	แบบหมายเลข	จำนวนแผ่น	แผ่นที่

มีรูปแบบ : ๖๓๔๕๖๗
 ที่ตั้ง: ต.คลองสระบัว อ.พระนครศรีอยุธยา จ.พระนครศรีอยุธยา
 แฉก: รูปแบบศิลปะครั้งที่รับปรับปรุงแก้ไข มาตราส่วน 1:50
 แปลง: พระอุโบสถ
 โครงการอนุรักษ์และพัฒนโบราณสถาน
 สำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติที่ ๓ พระนครศรีอยุธยา
กรมศิลปากร

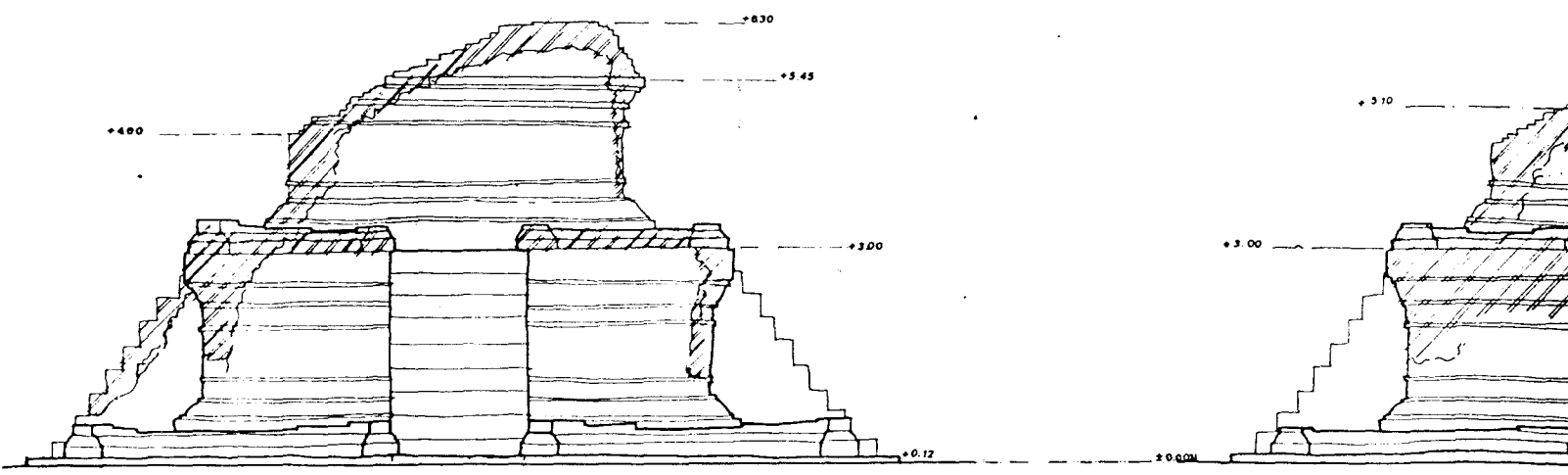
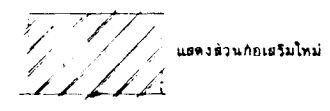


ลำดับที่	คณะกรรมการตรวจการจ้าง	วันที่	วันที่	หมายเหตุ
1	นาย สด และ สด	ประธานกรรมการ		
2	นาย สด สด	กรรมการ		
3	นาย สด สด	กรรมการ		
4	นาย สด สด	กรรมการ		
5	นาย สด สด	กรรมการ		
6	นาย สด สด	กรรมการ		
7	นาย สด สด	กรรมการ		
8	นาย สด สด	กรรมการ		

ลำดับที่	ผู้ควบคุมงาน	วันที่	วันที่	หมายเหตุ
1	นาย สด สด			
2	นาย สด สด			
3	นาย สด สด			

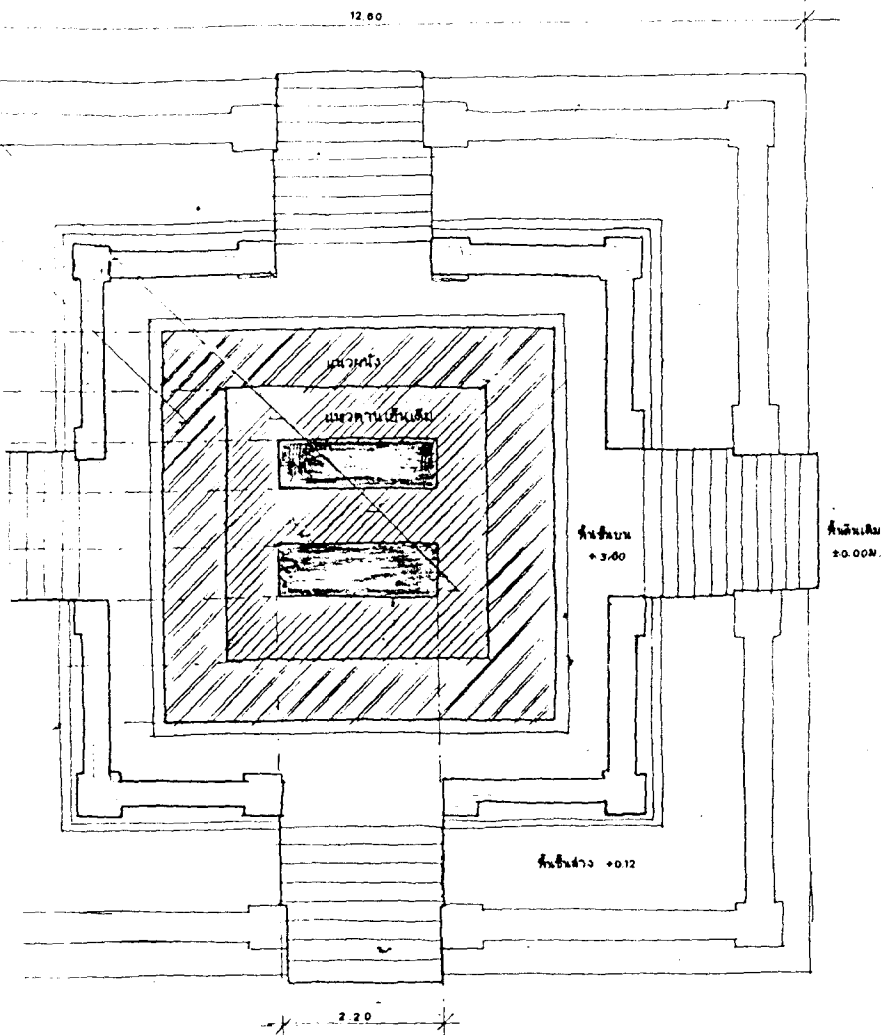


รูปด้านทิศเหนือ 1:50

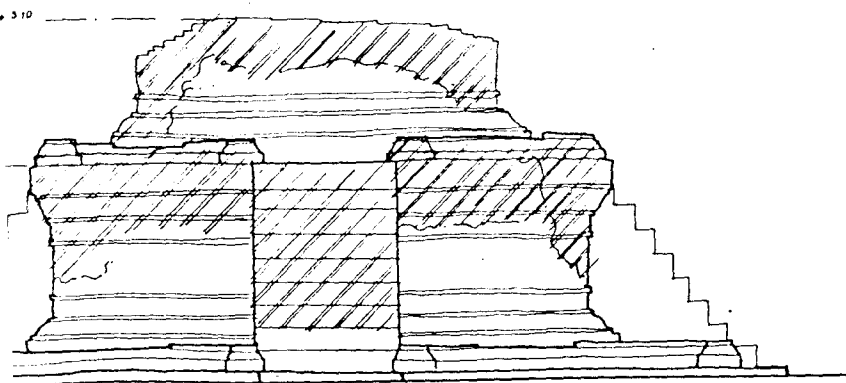


รูปด้านทิศตะวันออกเฉียง 1:50

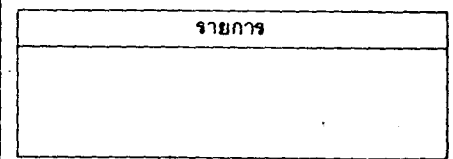
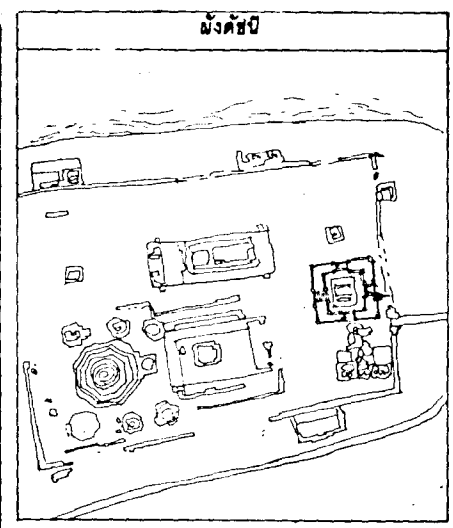
ปรับปรุงหน้า
วันที่ 15/1/50
1:50



รูปแปลน แสดงรูปแบบบูรณะ 1:50



รูปด้านทิศทิศใต้ 1:50



ดำเนินการโดย
 ห้างหุ้นส่วนจำกัด พรอนันต์ก่อสร้าง
 646 ถนนพหลโยธิน แขวงสามเสนใน
 เขต พญาไท กรุงเทพมหานคร

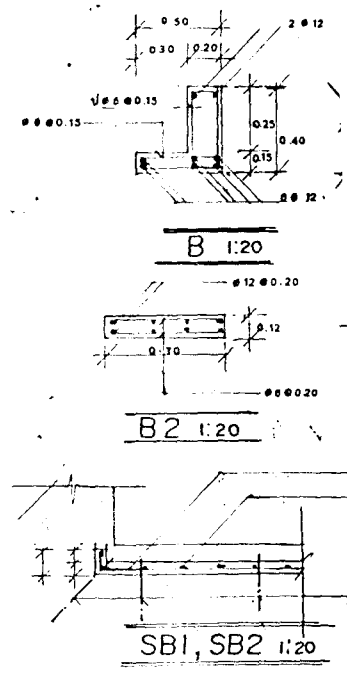
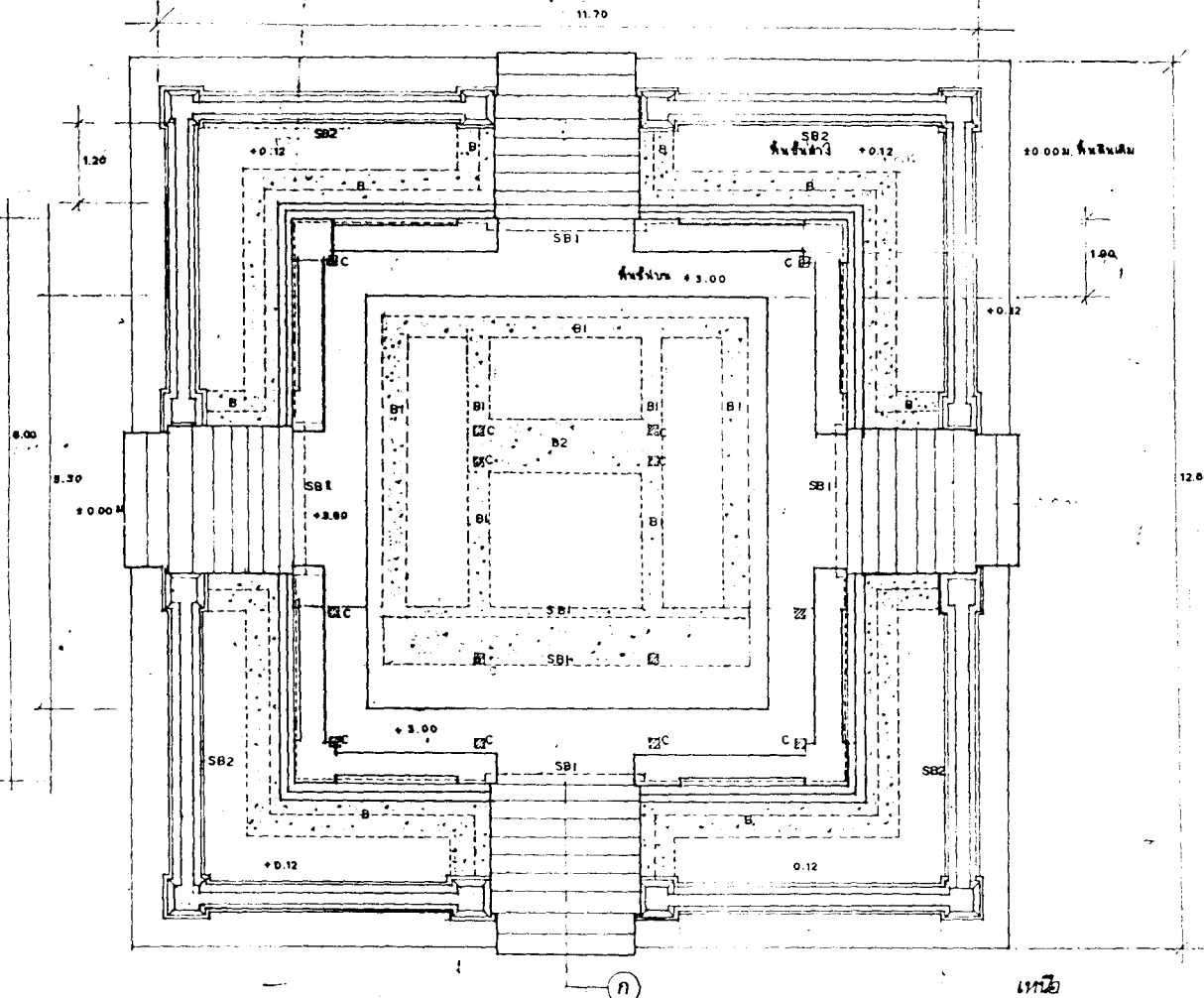
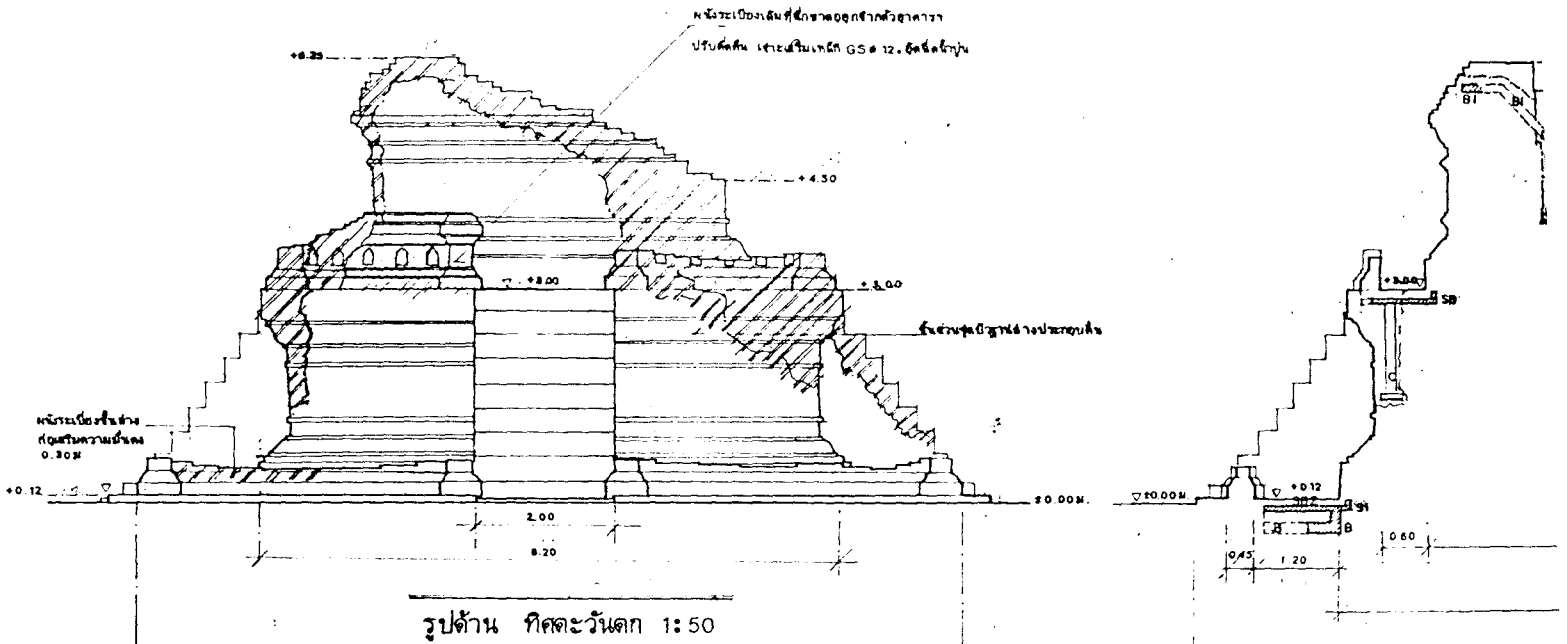
ช่างสำรวจ	อัตราเลข วิศวกรต้นพร	Chn
ช่างเขียนแบบ	คุณจิตร แกนโต	gan and
ช่างศิลปกรรม	คุณจิตร แกนโต	gan and
นักโบราณคดี	อรรถสิทธิ์ สว่างจิตต์	atthasit
วิศวกร	วิฑูรย์ ชัยวัฒน์	vitay
สถาปนิก	ศรีสมถวิล เขียววิมล	srissom
ผู้เฝ้างาน		
ผู้เฝ้างานช่างโบราณคดี		

ตรวจ/วิเคราะห์รูปแบบ		
นายช่างศิลปกรรม		
นายช่างโยธา		
นักวิชาการช่างศิลป์		
นักโบราณคดี		
สถาปนิก		
วิศวกร		
ผู้เชี่ยวชาญ		

เห็นชอบ/อนุมัติ		
หัวหน้าวิชาการ		
หัวหน้าโบราณสถาน		
ผู้อำนวยการสำนักงาน		
ผู้อำนวยการสำนัก		
อธิบดี		

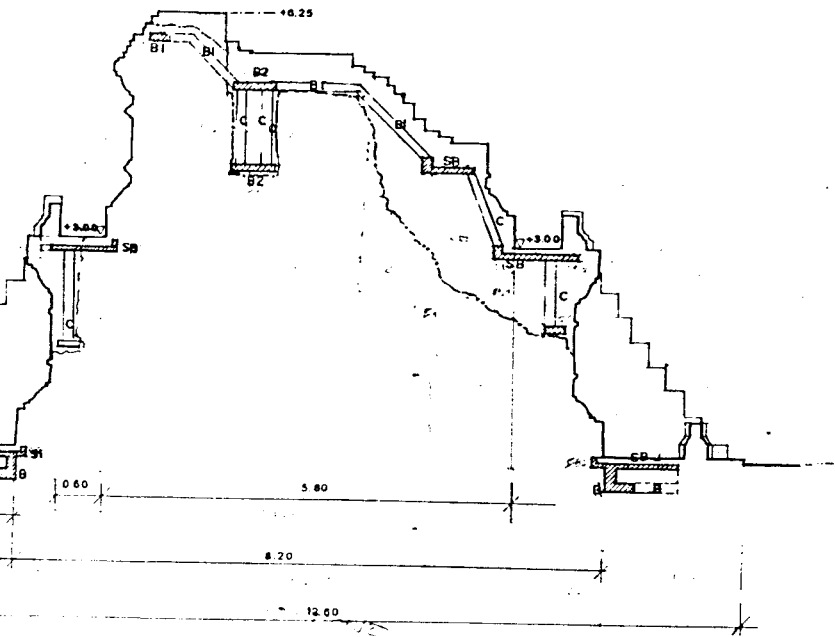
รหัส	แบบหมายเลข	จำนวนแผ่น	แผ่นที่

นี้รูปแบบ วิศวกรรม
 ที่ตั้ง: ต.คลองจั่นบึง อ.พระนครศรีอยุธยา จ.พระนครศรีอยุธยา
 แปลง: รูปแบบโครงสร้างที่ปรับปรุงแก้ไข
 มาตรฐาน: 1:50
 แปลง: รูปด้าน เหนือฐานเดิม
 โครงการอนุรักษ์และพัฒนาระบบโบราณสถาน
 สำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติที่ 3 พระนครศรีอยุธยา
กรมศิลปากร

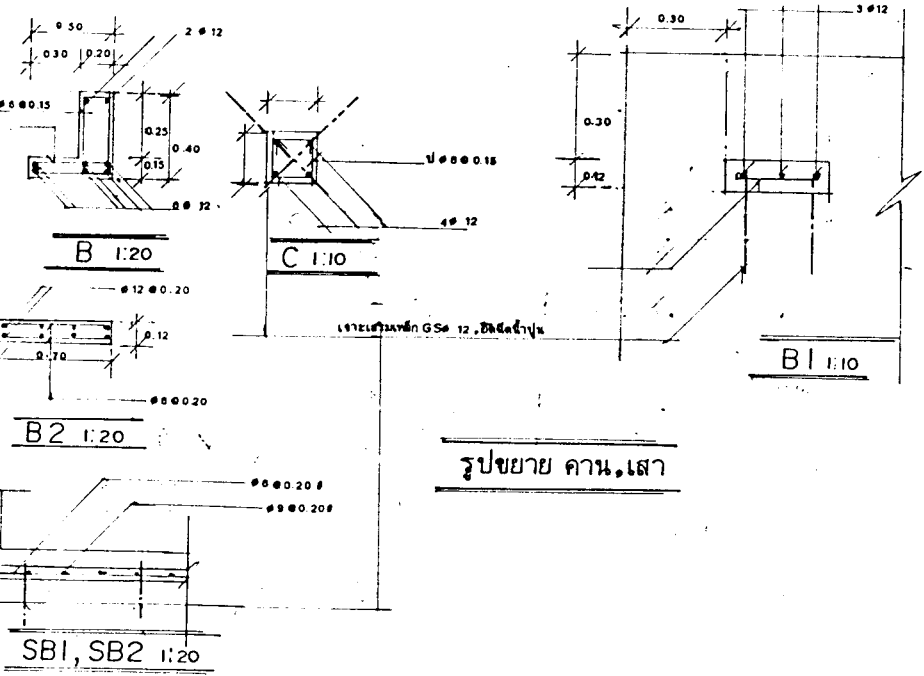


รูปแปลน แสดงโครงสร้าง ค.ศ.ล. 1:50





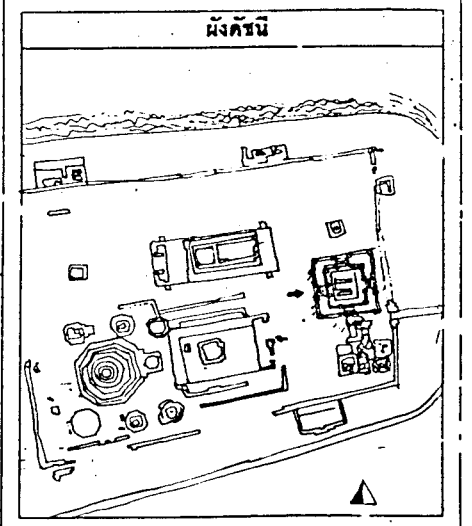
รูปตัด (ก) 1:50



รูปขยาย คาน, เสา

ลำดับที่	ชื่อโครงการ/อาคาร	วันที่	วันที่	หมายเหตุ
1	นาย ชน และมิตร บริษัท/โครงการ			
2	นาย เสก ธีระเดช			
3	นาย สุวิทย์ ธีระเดช			
4	นาย อภิชาติ ธีระเดช			
5	นาย สวัสดิ์ ธีระเดช			
6	นาย ศิลา ธีระเดช			
7	นาย เมธา ธีระเดช			
8	นาย ทัศนัย ธีระเดช			

ลำดับที่	ผู้รับมอบ	วันที่	วันที่	หมายเหตุ
1	นาย สมบูรณ์ ธีระเดช			
2	ร.อ. บุญรอด ธีระเดช			
3	นายสาร ธีระเดช			



รายการ

คำเนิมนงานโยธา
 จ้างหน้างานโยธา พร้อมคำอธิบาย
 งาน ก่อสร้างอาคาร 2 ชั้น บริเวณ
 เขต พญาไท กรุงเทพมหานคร

ช่างสำรวจ	อัครเดช พิศาลสินทร์	<i>Ch</i>
ช่างเขียนแบบ	ศุภยจิตร์ แก่นโต	<i>สุภยจิตร์ แก่นโต</i>
ช่างศิลปกรรม	ศุภยจิตร์ แก่นโต	<i>สุภยจิตร์ แก่นโต</i>
นักโอบราณคดี	ชลทิพย์ ฉวางจิตร์	<i>ชลทิพย์ ฉวางจิตร์</i>
วิศวกร	วิวัฒน์ จินวัฒน์	<i>วิวัฒน์ จินวัฒน์</i>
สถาปนิก	ศรีลลภ เขยิววัฒน์	<i>ศรีลลภ เขยิววัฒน์</i>
ภูมิสถาปนิก		
ผู้เฝ้าระวัง	นักโอบราณคดี	

ตรางวีเคราะห์รูปแบบ	
นายช่างศิลปกรรม	
นายช่างโยธา	
นักวิชาการทางคดี	
นักโอบราณคดี	
สถาปนิก	
วิศวกร	
ผู้เชี่ยวชาญ	

เห็นชอบ/อนุมัติ	
หน.ฝ่ายวิชาการ	
หน.ฝ่ายโอบราณคดี	
ผู้อำนวยการสำนักงานฯ	
ผู้อำนวยการ ๑๖	
อธิบดี	

รหัส	แบบทว	เลข	จำนวนแผ่น	แผ่นที่

ผังรูปแบบ
 1:50
 ๑๖
 กรมศิลปากร